

FEMEI ȘI BĂRBAȚI DIN EUROPA

ATTITUDINE
COMPARATIVĂ PRIVIND
UNELE PROBLEME ALE
SOCIETĂȚII

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE
RUE DE LA LOI 200 • 1049 BRUXELLES

FEMEI ȘI BĂRBAȚI DIN EUROPA

Atitudini comparative față de unele probleme societale

Rezultatele și analizele unei anchete prin sondaj în cele nouă țări ale Comunității Europene cu ocazia Anului Internațional al Femeilor

Bruxelles
(200 rue de la Loi)
decembrie 1975

Document elaborat de Pierre Dieumegard pentru [Europe-Democracy-Esperanto](#)

Scopul acestui document „provizoriu” este de a permite unui număr mai mare de persoane din Uniunea Europeană să vizualizeze documentele produse de Uniunea Europeană (și finanțate din impozitele lor).

Dacă nu există traducere, cetățenii sunt excluși din dezbateri.

Acest document „Eurobarometer” există numai în limbile engleză, [franceză și germană](#) într-un fișier pdf de tip „image”. Din fișierul inițial, am creat un fișier ODT de tip text, pregătit de software-ul Libre Office, pentru traducerea automată în alte limbi. Rezultatele sunt [acum disponibile în toate limbile oficiale ale Uniunii Europene](#).

Este de dorit ca administrația UEsă își asume responsabilitatea pentru traducerea documentelor importante. „Documentele importante” nu sunt doar acte cu putere de lege și norme administrative, ci și informațiile importante necesare pentru a lua împreună decizii în cunoștință de cauză.

Pentru a discuta împreună viitorul nostru comun și pentru a permite traduceri fiabile, limba internațională esperanto ar fi foarte utilă datorită simplității, regularității și preciziei sale.

Contactați-ne:

[Kontakto \(europokune.eu\)](mailto:kontakto@europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Cuprins

Introducere.....	5
Partea 1: Principalele rezultate ale cercetării.....	8
I Problema statutului femeilor: importanța problemei, percepția și evaluarea schimbării.....	9
1. Importanța problemei.....	9
2. Percepția și evaluarea schimbării.....	13
II Cântecul femeilor și bărbaților înainte de viață.....	23
1. Cu privire la aprecierea globală.....	23
2. De ce femeile sunt mai puțin probabile?.....	27
3. Domenii de discriminare.....	31
III Aspirațiile respective ale femeilor și bărbaților de a atenua diferențele dintre rolurile sociale.....	37
1. Ce vrea majoritatea?.....	37
2. „Feminismul”	40
3. Trei situații din viața de zi cu zi.....	44
IV Atitudinile respective și reciproce ale femeilor și bărbaților față de munca profesională.....	47
1. Ocuparea forței de muncă și neocuparea forței de muncă.....	48
2. Satisfacția față de propria muncă.....	51
3. Satisfacția atribuită soțului/soției cu privire la activitatea pe care o desfășoară.....	57
4. Activitatea profesională a femeilor.....	59
V. Forme sociale considerate importante pentru îmbunătățirea statutului femeilor.....	69
VI Atitudini față de politică și forme de participare socială.....	72
1. Care trebuie să fie mai presus de toate afacerile oamenilor?	74
2. Rolurile politice respective.....	78
3. Gradul de încredere într-un bărbat sau o femeie ca reprezentant politic în parlament.....	81
4. Participarea socială.....	85
VII Sentimente de satisfacție sau nemulțumire.....	99
1. Sentimentul general de satisfacție.....	99
2. Aspecte specifice ale sentimentelor de satisfacție.....	103
VIII Sentimentul de fericire.....	108
IX Atitudini față de Comunitatea Europeană și unificarea Europei.....	112
1. Piața comună.....	112
2. Unificarea Europei.....	118
3. Comunitatea Europeană și statutul în schimbare al femeilor.....	124
Partea a II-a Eseul explicativ privind formarea atitudinilor față de statutul femeilor.....	129
I Introducere în metodologie.....	130
II Analiza tipologică a atitudinilor publicului față de statutul femeii.....	130
III Analiza factorilor și analiza multicriterială a răspunsurilor.....	137

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

1. Pentru sau împotriva schimbărilor sociale.....	140
2. Optimism și pesimism.....	151
Concluzii.....	157
Observații.....	158
Evoluții tehnologice: Era vremea mașinilor de scris și a șabloanelor.....	158
Modificări ale stilului de redactare: Acesta a fost momentul în care editorii s-au gândit (și și-au arătat gândurile).....	158
Unele grafice care fac posibilă vizualizarea datelor din 1975.....	159
Viteza schimbării.....	159
Importanța și semnificația schimbării.....	160
În situații concrete, opiniile naționale sunt, de asemenea, foarte dispersate.....	161
ANEXE.....	162
I. Numele institutelor de anchetă și datele interviurilor.....	162
II. Note tehnice.....	162

FEMEI ȘI BĂRBAȚI DIN EUROPA

Atitudini comparative față de unele probleme societale

Introducere

Cu ocazia Anului Femeilor și, mai important, pentru a înțelege mai bine atitudinile femeilor și bărbaților față de anumite probleme din societatea noastră, Comisia Europeană a comandat, în luna răului 1975, un studiu eșantion în cele nouă țări ale Comunității.

Aceasta a fost prima dată când o astfel de cercetare a fost întreprinsă la nivel internațional pe această temă. Aproximativ 9500 de persoane - bărbați și femei - cu vârsta de cel puțin 15 ani, împărțite în eșantioane reprezentative naționale, au fost intervievate oral de investigatori din opt institute specializate, pe baza unui chestionar care cuprinde aproximativ 50 de întrebări, inclusiv întrebările corespunzătoare EUROBAROMETER 3.¹

Numărul de respondenți din fiecare țară este următorul:

	Bărbați	Femeile	Totală
Belgia/Belgia	728	779	1507
Danmark	505	568	1073
Deutschland	483	556	1039
Franța ²	563	593	1156
Regatul Unit ³	622	703	1325
Irlanda	475	521.	996
Italia	526	517	1043
Luxemburg	151	160	311
Nederland	539	554	1093
COMUNITATEA	4592	4951	9543

1 Eurobarometrul este un sondaj de opinie realizat o dată la șase luni în țările din Comunitatea Europeană. Rezultatele nr. 3 au fost publicate la începutul lunii iulie '75. Datele exacte ale interviurilor și orice alte informații tehnice sunt prezentate în anexa la prezentul document, împreună cu o listă a institutelor responsabile cu activitatea.

2 Luarea în considerare a ponderii zonelor rurale (155 de cazuri).

3 Y compris Irlanda de Nord (300 de cazuri).

Principalele rezultate ale acestei cercetări, care a anticipat într-un fel dorințele adoptate la Conferința Mondială a Anului Internațional al Femeilor (Mexic, 19 iunie - 2 iulie 1975), sunt prezentate în cel mai simplu mod posibil. Planul global de acțiune adoptat la sfârșitul acestei conferințe prevede că „se acordă o prioritate deosebită activităților de cercetare naționale, regionale și internaționale, precum și colectării și analizei datelor privind toate aspectele statutului femeilor” (punctul 161); În special, acesta subliniază utilitatea colectării de date privind „calitatea vieții, de exemplu, gradul de satisfacție în ceea ce privește profesia, veniturile, caracteristicile familiale și utilizarea activităților recreative” (punctul 167).

Această cercetare nu este menită să epuizeze subiectul; deși universul este deosebit de vast, cuprinzând aproape 200 de milioane de femei și bărbați cu vârsta de cel puțin 15 ani, domeniul de aplicare al chestionarului a fost limitat în mod deliberat la câteva subiecte de interes deosebit pentru Comisia Europeană și serviciile sale:

importanța acordată problemei statutului femeilor, și anume locul femeilor în societate, în comparație cu cel al bărbaților;

percepția și evaluarea schimbării în ceea ce privește statutul femeilor;

evaluarea oportunităților femeilor în raport cu cele ale bărbaților;

aspirațiile respective ale femeilor și bărbaților de a atenua diferențele dintre rolurile sociale ale ambelor sexe;

atitudinile respective și reciproce ale femeilor și bărbaților față de munca profesională;

- reforme sociale considerate prioritare pentru îmbunătățirea statutului femeilor;

atitudini față de politică și forme de participare socială;

nivelurile și componentele sentimentului de satisfacție și nemulțumire;

sentimentul de fericire;

atitudinile față de Comunitatea Europeană și unificarea Europei.

Obiectivul Comisiei Europene, prin publicarea acestui raport, al cărui conținut - date, analize, ipoteze - nu implică în niciun fel responsabilitatea sa, este de a stimula cea mai amplă dezbatere cu privire la locul femeilor în Europa și la inițiativele care ar trebui luate, la toate nivelurile și în toate domeniile, astfel încât construirea unei Europe unite să fie, de asemenea, o chestiune pentru femei.

Prezentul raport cuprinde două părți:

prima parte a acestui capitol, în zece capitole, principalele rezultate corespunzătoare fiecărui subiect și tratat, și anume distribuirea răspunsurilor pentru întreaga Comunitate Europeană și pentru fiecare dintre statele membre, în funcție de sex, vârstă, nivel de educație etc.

- partea a doua încearcă să explice rezultatele obținute, prin intermediul câtorva analize mai aprofundate: o așa-numită analiză tipologică (analiza grupurilor), analiza factorilor și analiza clasificărilor multiple (¹).

¹ Tipologia a fost elaborată sub îndrumarea lui Hélène RIFFAULT (Paris), coordonatoare de cercetare la nivel național; Analiza factorilor și MCA au fost efectuate de Margaret și Ronald INGLEHART (Universitatea din Michigan). Autorul acestui raport, Jacques-René RABIER, consilier al Comisiei Europene, dorește să le mulțumească călduros acestor coautori valoroși.

Cititorii care doresc să vină imediat la explicații și concluzii pot începe să citească raportul în partea a doua, cu excepția cazului în care se întorc mai târziu la prima.

Partea 1: Principalele rezultate ale cercetării

I Problema statutului femeilor: importanța problemei, percepția și evaluarea schimbării

1. Importanța problemei

O întrebare preliminară – care nu este întotdeauna adresată – într-un studiu de aviz este dacă și în ce măsură respondenții sunt conștienți de problema cu care sunt întrebați:

„În prezent, în țara noastră se discută mult despre statutul femeilor, adică despre locul femeilor în societate, în comparație cu cel al bărbaților. În opinia dumneavoastră, în prezent, în societatea noastră, există o problemă pentru femei sau nu? (Card de vizionare). Cât de importantă este această problemă: 0 semnifică că nu este o problemă, 10 înseamnă că este o problemă foarte importantă.”¹

În cazul în care răspunsurile sunt grupate în trei categorii, corespunzătoare punctajelor 0-2 (importanță scăzută), 3-7 (importanță medie) și 8-10 (importanță ridicată), se obține următorul tabel, pe țări și pentru Comunitate în ansamblu (tabelul 1):

Tabelul 1 Importanța acordată problemei statutului femeilor (pe țări)

	Mare importanță (punctaje de la 8 la 10)	Importanță medie (punctaje 3-7)	Importanță scăzută (punctaje de la 0 la 2)	Punctaj mediu ²
Franța	48	45	7	6,93
Italia	45	44	11	6,72
Luxemburg	49	31	19	6,45
Irlanda	42	41	17	6,11
Belgia/Belgia	29	52	18	5,53
Deutschland	23	58	19	5,13
Danmark	26	43	28	4,92
Regatul Unit	20	51	27	4,57
Nederland	11	52	34	3,95
Comunitate ³	32	50	17	5,68

O primă observație reiese din citirea acestui tabel. În patru țări (Franța, Italia, Luxemburg și Irlanda), importanța acordată de toți respondenții – femei și bărbați – problemei statutului femeilor este semnificativ mai mare decât în alte țări. Cele două poziții extreme sunt ocupate de Franța și Italia, pe de o parte (cu scoruri medii de 6,93 și 6,72), și de Țările de Jos, pe de altă parte (cu un scor mediu de 3,95). Și mai bine: numărul francezilor, italienilor, luxemburghezilor și irlandezilor care acordă o importanță deosebită acestei probleme este de aproximativ patru ori mai mare decât cel al olandezilor (punctaje 8-10).

1 În loc să se adreseze întrebarea utilizând o scară verbală simplă („foarte importantă”, „importantă” etc.), care ar fi riscat să atenueze nuanțele din răspunsuri, s-a preferat o scară numerică, gradată de la 0 la 10, unde punctul central este, prin urmare, 5.

2 Media ponderată a procentelor corespunzătoare fiecărui punctaj: 10, 9, 8...0. Punctul central este scorul 5.

3 Media ponderată în funcție de dimensiunea populației cu vârsta de cel puțin 15 ani în fiecare țară.

În mod logic, se poate deduce că problema este considerată deosebit de importantă în țările în care problema este considerată nerezolvată. Acestea sunt țări cu tradiție catolică.¹

Cu toate acestea, ar trebui remarcat faptul că Belgia, deși este o țară cu tradiție catolică, se situează mai mult de partea țărilor în care problema nu este considerată a fi foarte importantă, într-o poziție apropiată de media comunitară.

La nivel comunitar, femeile – așa cum era de așteptat – consideră că problema statutului femeilor este semnificativă mai frecvent decât bărbații (punctaje medii de 6,00 și 5,41). Vârsta este o variabilă importantă: persoanele mai tinere (sub 25 de ani) sunt mai sensibile la această problemă decât persoanele în vârstă, în special în rândul femeilor. Dar cea mai importantă variabilă este nivelul de educație, măsurat aici prin durata studiilor, adică prin vârsta la care respondentul și-a finalizat studiile la viteză maximă.

După cum se arată în tabelul 2, procentul persoanelor care atribuie o importanță deosebită problemei este de 39 % în rândul femeilor cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani, 37 % între 25 și 54 de ani și 28 de ani după această vârstă. În ceea ce privește nivelul de instruire (pentru ambele sexe), proporția variază de la 30 % pentru nivelul cel mai scăzut la 40 % pentru nivelul cel mai ridicat.

Tabelul 2: Importanța acordată problemei statutului femeilor, în funcție de gen, gen și nivelul de educație² (comunitatea în ansamblu)

	Mare importanță (punctaje de la 8 la 10)	Importanță medie (punctaje de la 3 la 7)	Importanță scăzută (punctaje de la 0 la 2)	Punctaj mediu
Împreună	32 %	50 %	17 %	5,68
Bărbați	29	51	19	5,41
Din care: Între 15 și 24 de ani	30	54	15	5,69
Între 25 și 54 de ani	29	52	18	5,46
55 de ani și peste	28	49	22	5,31
Femeile	35	48	16	6,00
Din care: Între 15 și 24 de ani	39	47	14	6,30
Între 25 și 54 de ani	37	47	15	6,05
55 de ani și peste	28	50	19	5,35
Nivelul de educație ³				
scăzut	30	49	20	5,46
medie	32	52	16	5,68

1 Influența unei culturi asupra atitudinilor și comportamentelor nu înseamnă neapărat că există o corelație la nivelul indivizilor între două variabile (de exemplu, aici apartenența sau practica religioasă și importanța acordată problemei femeilor). Cu toate acestea, deși, din păcate, întrebările privind apartenența și practica religioasă nu au fost puse în acest sondaj, ipoteza este foarte plauzibilă că o atitudine în mod tradițional favorabilă religiei catolice este corelată pozitiv cu percepția problemei statutului femeilor, care, în Europa, pare să apară în mod obiectiv într-un mod mai intens în țările cu tradiție catolică.

2 Excluzând non-răspunsurile (0,9 % din total).

3 Măsurat în funcție de vârsta de sfârșit de studiu: 15 ani e+ sub, 16-19 ani, 20 de ani et după .

Eurobarometru special „*Femeile și bărbații în Europa*” – mai 1975

înaltă	40	49	11	6,43
--------	----	----	----	------

Relația de atitudine măsurată în funcție de cele trei variabile selectate – sexul, vârsta și nivelul de instruire – este oarecum diferită în funcție de țară:

- în țările în care o mare parte a populației consideră că problema este foarte importantă (Franța, Italia, Irlanda, ca să nu mai vorbim de Luxemburg, unde numărul respondenților este de numai 311), femeile sunt proporțional mai susceptibile decât bărbații să considere problema ca fiind importantă decât în altă parte; Cualte cuvinte, ei sunt mai conștienți de această problemă care îi privește direct;

în toate țările, relativ mai puține femei cu vârsta de cel puțin 55 de ani consideră că problema este foarte importantă decât alte femei;

pentru bărbați, singurele țări în care vârsta introduce o diferență semnificativă sunt Irlanda, Danemarca, Franța și Italia;

nivelul de educație, pentru persoanele de ambele sexe luate în considerare împreună, influențează atitudinea studiată în Italia, Germania, Belgia și Regatul Unit; Cu toate acestea, în timp ce în Italia și Belgia limita se situează între nivelurile de mijloc inferior și superior, în Germania și Regatul Unit aceasta se situează între nivelurile de mijloc inferior și superior. În Franța, persoanele cu un nivel mediu de educație sunt cele mai conștiente, ceea ce corespunde probabil masei de femei cu vârste cuprinse între 25 și 54 de ani; În cele din urmă, educația este un factor determinant slab sau inexistent în Danemarca, Țările de Jos și Irlanda.

Toate aceste date sunt enumerate în tabelul 3:

Tabelul 3

Procentul respondenților care acordă o mare importanță genului, vârstei și statutului educațional al femeilor¹ (pe țări)

	Bărbați				Femeile				Nivelul de educație		
	Totală	-25	25/54	„55+	Totală	-25	25/54	55+	Scăzut ă	Motiv e invocat e	Ridicat ă
Franța	43%	40%	42%	47%	52%	48%	56%	43 %	47%	50%	45%
Italia	42	43	44	38	49	55	49	42	41	53	52
Luxemburg ²	48	pm	pm	pm	49	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Irlanda	38	30	37	44	46	44	48	43	42	41	43
Belgia/Belgia	26	25	26	27	31	41	33	24	24	33	32
Deutschland	18	17	17	20	27	34	28	22	23	19	32
Danmark	27	33	27	23	25	32	26	19	25	24	29

1 Mare importanță = scoruri de la 8 la 10. Țările sunt clasificate în ordinea descrescătoare a punctajelor medii de importanță atribuite problemei.

2 Din cauza numărului relativ mic de respondenți, rezultatele raportate nu sunt prezentate pentru Luxemburg.

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

AniTed Regatul	18	16	19	15	22	23	24	19	19	20	27
Nederland	11	6	13	9	10	12	9	11	10	10	13
Comunitate ³	29	30	29	28	35	39	37	28	30	32	40

2. Percepția și evaluarea schimbării

Odată ce importanța acordată problemei statutului femeilor a fost măsurată, a rămas de văzut dacă o evoluție a fost percepută și cum a fost calificată, atât în ceea ce privește sensul, cât și viteza schimbării.

„Se întâmplă întotdeauna lucruri legate de locul femeilor în societate, de ceea ce vezi în jurul tău și de ceea ce se întâmplă în urmă cu zece sau cincisprezece ani? Și dacă da, se schimbă în direcție corectă sau în direcția greșită?”

Aproape nouă din zece persoane din Comunitate în ansamblu sunt conștiente de o schimbare (86 %, dintre care 88 % sunt bărbați și 85 % sunt femei), iar marea majoritate a respondenților consideră că schimbarea se îndreaptă în direcția cea bună.

Bărbații și femeile se exprimă în același mod, cu o ușoară tendință pentru femeile în vârstă de 55 de ani și peste de a percepe o schimbare mai puțin (sau, mai precis, de a răspunde mai puțin decât o percep) și o ușoară tendință pentru persoanele mai educate de a se exprima pozitiv.

3 Media ponderată, inclusiv Luxemburg.

Tabelul 4

Percepția unei schimbări în statutul femeilor și aprecierea semnificației acestei schimbări în funcție de sex, vârstă și nivel de educație
(Împreună cu Comunitatea)

	Percepe o schimbare			Nu percepe schimbarea	Fără răspuns
	Totală	În direcția cea bună	În direcția greșită		
Împreună	86%	76%	10%	8%	6%
Bărbați	88	78	10	7	5
Din care 15-24 de ani	86	79	7	7	7
Între 25 și 54 de ani	89	81	8	7	4
55 de ani și peste	86	72	14	7	7
Femeile	85	74	11	9	6
Din care 15-24 de ani	85	78	7	10	5
Între 25 și 54 de ani	88	78	10	8	4
55 de ani și peste	79	65	14	11	10
Nivelul de educație					
scăzut	84	72	12	9	7
medie	88	79	9	8	4
înaltă	90	85	5	6	4

La nivel de țară, nu există nicio relație între importanța acordată chestiunii statutului femeilor și percepția schimbării. În grupul Franța, Italia, Luxemburg și Irlanda, după cum am văzut mai sus, gradul de conștientizare a problemei este semnificativ mai mare decât în alte țări; Cu toate acestea, procentul persoanelor care percep o schimbare este aproape același în Danemarca (86 %) și Franța (89 %).

În mod similar, hotărârea privind sensul schimbării nu pare să fie legată de importanța acordată problemei: Italienii, irlandezii, danezii și germanii, de exemplu, spun același lucru și opt din zece cred că schimbarea se îndreaptă în direcția cea bună.

Tabelul 5

Percepția unei schimbări în statutul femeilor și aprecierea semnificației acestei schimbări¹

(după țară)

	Percepe o schimbare			Nu percepe schimbarea	Fără răspuns
	Totală	În direcția cea bună	În direcția greșită		
Italia	93 %	81 %	12 %	4 %	3 %
Irlanda	91	82	9	6	3
Franța	89	75	14	6	5
Danmark	86	80	6	6	8
Regatul Unit	85	73	12	7	8
Nederland	82	69	13	4	14
Deutschland	81	78	3	16	3
Belgia/Belgia	79	67	12	9	12
Luxemburg	78	65	13	10	12
Comunitate ²	86	76	10	8	6

La nivelul indivizilor înșiși, intersecția răspunsurilor la întrebarea privind importanța problemei și răspunsul privind sensul schimbării arată doar, așa cum nu s-ar fi putut aștepta, că cei pentru care problema este mică sunt mai puțin înclinați să descrie schimbarea în mod pozitiv.

1 Țările clasate în ordinea descrescătoare a procentajelor de răspunsuri care exprimă percepția unei schimbări (în direcția corectă sau greșită).

2 Media ponderată

Tabelul 6

Percepția unei schimbări în direcția cea bună în funcție de importanța acordată problemei statutului femeilor (Împreună cu Comunitatea)

	Schimbarea merge în direcția cea bună	Schimbarea merge în direcția greșită
Importanță redusă	67 %	14 %
De importanță medie	78	9
O mare importanță	78	9

Această schimbare, care este percepută pe scară largă și apreciată pozitiv în ceea ce privește direcția sa atât de bărbați, cât și de femei, nu este considerată prea rapidă:

Este faptul că lucrurile în acest domeniu se schimbă prea repede, nu suficient de repede sau o folosesc în mod corespunzător?

Majoritatea respondenților din întreaga Comunitate (43%) consideră că lucrurile se schimbă corect, 28% că schimbarea nu este suficient de rapidă și 19% că este suficient de rapidă.

Femeile – în special tinerii – sunt puțin mai susceptibile decât bărbații să simtă că schimbarea nu este suficient de rapidă: 41 % în grupul de vârstă 15-24 de ani. Bărbații din grupele de vârstă sunt relativ mai predispuși decât femeile să simtă că lucrurile se schimbă corect, exprimând probabil o atitudine mai rezervată față de schimbare.

Nivelul de instruire – luat în considerare aici pentru ambele sexe – joacă, de asemenea, un rol important: Cu cât oamenii sunt mai educați, cu atât mai mult simt că schimbarea este prea lentă.

Tabelul 7

Evaluarea vitezei schimbărilor în ceea ce privește statutul femeilor în funcție de gen, genși nivelul de educație (Împreună cu Comunitatea)

		Percepe o schimbare			
		Prea repede	Nu destul de repede	Doar calea cea dreaptă	Fără răspuns
Împreună		19 %	28 %	43 %	10 %
Bărbați		19	26	46	9
Din care:	Între 15 și 24 de ani	16	30	43	11
	Între 25 și 54 de ani	18	27	48	7
	55 de ani și peste	23	21	45	11
Femeile		19	30	39	12
Din care:	Între 15 și 24 de ani	13	41	38	8
	Între 25 și 54 de ani	19	32	41	8
	55 de ani și peste	24	18	38	20
Nivelul de educație					
	scăzut	22	23	43	12
	medie	16	31	44	9
	înaltă	16	38	40	6

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

O examinare mai detaliată a influenței vârstei asupra evaluării vitezei schimbării arată că, atât pentru bărbați, cât și pentru femei, aspirația pentru o schimbare mai rapidă scade odată cu vârsta, dar mai puternic pentru femei:

Tabelul 8

Aspirația pentru o schimbare mai rapidă a statutului femeilor în funcție de sex și gen¹
(Împreună cu Comunitatea)

	15/24 ani	25/34 ani	35/44 ani	45/54 ani	55/64 ani	65 de ani și peste
Bărbați	33 %	33 %	27 %	25 %	22 %	21 %
Femeile	40	38	32	27	26	19
Diferență	7	5	5	2	4	2

¹ Procentul de vârstă - calculat în funcție de numărul de persoane care au răspuns la întrebare.

La nivel de țară, observațiile care rezultă din rezultate sunt următoarele:

În Danemarca și Regatul Unit, care sunt două dintre țările în care problema statutului femeilor – probabil considerată a fi în mare parte rezolvată – nu este considerată a fi foarte importantă, majoritatea absolută a respondenților (57 % și, respectiv, 52 %) consideră că lucrurile merg „corect”. Dar, deși în Danemarca nu există nicio diferență între răspunsurile bărbaților și cele ale femeilor, bărbații din Regatul Unit exprimă mai frecvent opinia „conservatoare” potrivit căreia lucrurile merg „destul de repede” decât femeile.

În Germania, Irlanda și Franța respondenții răspund puțin mai frecvent decât în alte părți că lucrurile nu merg suficient de repede (37 %, 35 % și, respectiv, 33 %). În Germania, mai mult decât în Irlanda, femeile sunt cele care exprimă această opinie, în timp ce în Franța nu există nicio diferență între răspunsurile celor două sexe.

În Italia, 30% dintre bărbați și femei sunt de acord că lucrurile merg prea repede mai frecvent decât în altă parte, dar, desigur, cei mai în vârstă și mai puțin educați sunt cei care sunt cel mai probabil să spună acest lucru.

Tabelul 9

Evaluarea vitezei schimbării în ceea ce privește statutul femeilor în funcție de sex¹

(prin plată)

	Sentimentul că lucrurile se schimbă								
	Prea repede			Nu destul de repede			Doar calea cea dreaptă		
	H+F	H	F	H+F	H	F	H+F	H	F
Italia	30 %	30 %	31 %	26 %	24 %	28 %	37 %	40 %	34 %
Irlanda	16	18	15	35	32	38	42	44	40
Franța	22	18	27	33	33	32	39	43	36
Danmark	13	16	11	15	14	15	57	57	57
Regatul Unit	16	16	18	19	17	21	52	56	47
Nederland	21	22	22	16	17	14	46	47	45
Deutschland	9	13	7	37	30	42	42	48	37
Belgia/Belgia	18	19	17	25	24	26	38	38	38
Luxemburg	26	28	25	25	20	29	34	39	30
Comunitate ²	19	19	19	28	26	30	43	46	39

Examinarea răspunsurilor în funcție de gen și grupă de vârstă arată că, în aproape toate țările, dorința de schimbare mai rapidă este mai puternică în rândul bărbaților tineri și cu atât mai mult în rândul femeilor tinere decât în rândul persoanelor în vârstă; Influența vârstei este deosebit de puternică în Franța.

Categoriile care exprimă cel mai frecvent această dorință de schimbare sunt:

Femeile germane cu vârste cuprinse între 15 și 34 de ani 62%

¹ Țările sunt clasificate în ordinea descrescătoare a procentajelor de răspunsuri care exprimă percepția unei modificări, în conformitate cu întrebarea anterioară. Procentele de non-răspunsuri nu sunt incluse aici.

² Media ponderată

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

Francezi cu vârste cuprinse între 15 și 34 de ani 49%

Femeile irlandezecu vârste cuprinse între 15 și 34 de ani 47%

Femei franceze cu vârste cuprinse între 15 și 34 de ani 45%

belgieni (femei) cu vârste cuprinse între 15 și 34 de ani 44%

Femei irlandezecu vârste cuprinse între 35 și 54 de ani 42%

		15-35 ani	35-54 ani	55 de ani și peste
Deutschland	Bărbați	37 %	30 %	35 %
	Femeile	62	43	40v
Irlanda	Bărbați	38	32	28
	Femeile	47	42	33
Franța	Bărbați	49	33	26
	Femeile	45	35	11
Italia	Bărbați	32	23	22
	Femeile	35	28	23
Belgia/Belgia	Bărbați	32	31	24
	Femeile	44	27	23
Luxemburg	Bărbați	21	30	18
	Femeile	33	39	31
Regatul Unit	Bărbați	22	19	15
	Femeile	34	25	11
Nederland	Bărbați	26	22	12
	Femeile	18	18	17
Danmark	Bărbați	23	14	11
	Femeile	24	16	9

Tabelul 10

Aspirația pentru o schimbare mai rapidă a statutului femeilor în funcție de sex și gen¹

(Par țară)

		15-35 ani	35-54 ani	55 de ani și peste
Deutschland	Bărbați	37 %	30 %	35 %
	Femeile	62	43	40v
Irlanda	Bărbați	38	32	28
	Femeile	47	42	33
Franța	Bărbați	49	33	26
	Femeile	45	35	11
Italia	Bărbați	32	23	22
	Femeile	35	28	23
Belgia/Belgia	Bărbați	32	31	24
	Femeile	44	27	23
Luxemburg	Bărbați	21	30	18
	Femeile	33	39	31
Regatul Unit	Bărbați	22	19	15
	Femeile	34	25	11
Nederland	Bărbați	26	22	12
	Femeile	18	18	17
Danmark	Bărbați	23	14	11
	Femeile	24	16	9

Pe scurt, răspunsurile la acest prim set de întrebări ne arată că, în ceea ce privește problemele studiate aici, Comunitatea Europeană este împărțită în două grupuri de țări: pe de o parte, țările cu tradiție catolică, în care problema statutului femeilor este considerată de jumătate din public ca fiind foarte importantă; pe de altă parte, Belgia și celelalte țări, unde aceasta nu este o problemă foarte importantă.

În aproape toate țările, dar mai ales în cele în care problema este considerată a fi foarte importantă, femeile acordă o importanță mai mare decât bărbații. În general, femeile tinere și de vârstă mijlocie sunt mai conștiente decât femeile în vârstă.

Evoluțiile sunt salutate de șapte sau opt din zece persoane.

1 Procentele calculate în raport cu numărul de persoane care au răspuns la întrebare. Țările sunt clasificate în ordinea descrescătoare a procentajelor de răspunsuri care exprimă aspirația pentru o schimbare mai rapidă.

Judecata asupra vitezei acestei evoluții este discriminatorie. 4 din 10 persoane în ansamblu – și puțin mai mulți bărbați decât femei – consideră că schimbările se dezvoltă în mod corespunzător; Aceasta este chiar opinia a șase danezi și șase britanici din zece. În Germania și Irlanda, patru din zece femei și trei din zece bărbați ar dori ca lucrurile să meargă mai repede; în Franța, aceasta este opinia a trei persoane de ambele sexe. În Italia, aproape o treime din populație consideră că acest lucru se întâmplă prea repede.”

Prin urmare, este posibil să se distingă pe scurt trei types de pays în funcție de atitudinea dominantă față de schimbare:

1° Țările în care modificările sunt acceptate ca fiind normale (Danemarca, Regatul Unit, Țările de Jos, Belgia și Luxemburg).

2° Țări în care aspirația pentru o schimbare mai rapidă este destul de larg exprimată (Germania, Irlanda, Franța).

3° În sfârșit, o țară în care rezistența la schimbare este ridicată (Italia).

II Cântecul femeilor și bărbaților înainte de viață

1. Cu privire la aprecierea globală

Evoluția dezbaterii privind rolurile și statutul femeilor și bărbaților în societățile noastre a fost destul de bine studiată. În Statele Unite, de exemplu, sondajele efectuate în 1972 și 1975 au arătat că există o nemulțumire tot mai mare în rândul femeilor, reflectând creșterea nivelului așteptărilor lor, în ciuda sau chiar din cauza progresului. Schimbările în atitudinile bărbaților corespund schimbărilor în atitudinile femeilor.

În 1972, 32% dintre femeile din Statele Unite au considerat că bărbații au o viață mai bună decât femeile, în timp ce 34% au exprimat punctul de vedere opus; în 1975, proporțiile erau de 35 și 26 %. În ceea ce privește bărbații, în timp ce în 1972 26 % credeau că bărbații au o viață mai bună decât femeile, față de 36 % care credeau altfel, opiniile au fost, de asemenea, împărțite în 1975: 30% față de 30%.

În cadrul acestei cercetări, a fost adresată o primă întrebare pentru a măsura preferința acestei judecăți generale privind șansele de viață ale femeilor și, respectiv, ale bărbaților:

„Cine are o viață mai bună: Bărbați sau femei?”

1. Opinia femeilor				
	Bărbați	Femeile	Nicio diferență	Nicio opinie
1975	35 %	26 %	31 %	8 %
1972	32	34	29	5
2. Opinia bărbaților				
	Bărbați	Femeile	Nicio diferență	Nicio opinie
1975	30 %	30 %	31 %	9 %
1972	26	36	31	7

Sursă: Indicele de opinie Gallup; 118, aprilie 1975, pp. 18-23.

„Din ceea ce vezi în jurul tău, femeile sunt la fel de susceptibile ca bărbații să reușească în viață, mai mult sau mai puțin probabile pentru persoanele cu vârste cuprinse între 20 și 30 de ani?”

Aproape jumătate dintre respondenți – și la fel de mulți bărbați ca și femei – consideră că femeile sunt la fel de probabile ca bărbații (49 %). Puțin peste o treime (36%) cred că femeile sunt mai puțin probabile. Una din zece persoane chiar crede că femeile sunt mai susceptibile...

Numai în rândul femeilor tinere (15-24 de ani), precum și în rândul celor mai educate dintre cele două sexe, prevalează ușor opinia negativă („mai puține șanse”).

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

Diferențe comparative între femei și bărbați în viață în funcție de sex, sex și nivelul de educație
(Împreună cu Comunitatea)

		Femeile au:			Fără răspuns
		Atâtea șanse	mai multe șanse	Șanse mai mici	6 %
Împreună		49 %	9 %	36 %	
Bărbați		49	10	36	5
Din care:	Între 15 și 24 de ani	46	7	41	6
	Între 25 și 54 de ani	50	10	36	4
	55 de ani și peste	49	12	31	8
Femeile		49	9	36	6
Din care:	Între 15 și 24 de ani	43	7	46	4
	Între 25 și 54 de ani	49	10	37	4
	55 de ani și peste	51	10	28	11
Nivelul de educație:					
	scăzut	51	12	29	8
	medie	47	7	42	4
	înaltă	44	7	47	2

La nivel de țară, nu există o relație clară între percepția problemei ca fiind importantă și sentimentul că femeile sunt mai puțin probabile decât bărbații. Desigur, în Irlanda, unde problema statutului femeilor este considerată importantă, răspunsul „mai puține oportunități” depășește răspunsul „atât de multe oportunități”, dar numai în rândul femeilor. În Italia, unde problema este considerată importantă de o proporție mai mare a publicului, răspunsul „cât mai multe șanse” o depășește cu mult, atât în rândul femeilor, cât și al bărbaților. În această din urmă țară, există, de asemenea, un procent ridicat de răspunsuri – bărbați și femei – care oferă femeilor mai multe oportunități decât bărbaților: acest lucru arată în mod clar împărtășirea atitudinilor într-o populație care este foarte conștientă de problemă și destul de recentă în fața schimbării obiceiurilor.

Tabelul 12

Comparative chances de femei și bărbați în fața vieții în funcție de sex
(după țară) ¹

	Femeile au:								
	Atâtea șanse			Mai multe șanse			Mai puține șanse		
	H+F	H	F	H+F	H	F	H+F	H	F
Irlanda	44 %	45 %	43 %	6 %	10 %	4 %	47 %	44 %	49 %
Deutschland	49	52	47	6	6	5	41	38	43
Franța	55	55	54	5	5	6	36	37	35
Luxemburg	46	57	35	3	3	3	36	30	42
Regatul Unit Ingdom	48	47	49	8	8	8	35	36	34
Nederland	49	48	50	6	7	5	35	35	34
Danmark	55	56	55	3	2	3	32	31	32
Belgia/Belgia	53	55	51	6	7	6	32	30	33
Italia	42	41	44	23	23	23	31	32	30
Comunitate (medie ponderată)	49	49	49	10	10	9	35	35	36

În cele din urmă, categoriile în care nemulțumirea cu privire la faptul că femeile sunt mai puțin susceptibile decât bărbații de a reuși în viața lor este cea mai răspândită sunt, în ordine, următoarele:

Bărbați și femei irlandezi cu un nivel ridicat de educație	59 %
Femeile irlandeze cu vârsta sub 25 de ani	58 %
Femei germane sub 25 de ani	56 %
Francezi sub 25 de ani	55 %
Bărbați și femei francezi cu un nivel ridicat de educație	54 %
Femeile irlandeze cu vârste cuprinse între 25 și 54 de ani	53 %
Femeile irlandeze cu vârsta sub 25 de ani	50 %

S-ar putea să fim surprinși să nu-i vedem pe italieni pe această listă. Explicația este simplă. În categoriile în care răspunsul „mai puține șanse” nu este majoritar, prevalează în mod evident totalul răspunsurilor „mai multe șanse” și „mai multe șanse”, cu foarte puține non-răspunsuri. Cu toate acestea, aceste răspunsuri „satisfăcute” pot corespunde la două atitudini foarte diferite: fie satisfacția cu privire la o problemă considerată rezolvată (Danemarca, Țările de Jos, Regatul Unit), fie satisfacția cu privire la o stare de fapt pe care nu dorim să o schimbăm deloc sau nu dorim să o schimbăm rapid (Italia).

¹ Țările sunt clasificate în ordinea descrescătoare a procentajelor răspunsului „cu mai puține șanse” (bărbați și femei împreună).

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

În alte ferme, răspunsul negativ („femeile sunt mai puțin probabile”) este un bun indicator al nemulțumirii față de statutul actual al femeilor, în timp ce celelalte răspunsuri sunt ambigue.

Toate aceste date sunt colectate în tabelul următor:

Tabelul 13

Procentul respondenților care consideră că femeile au mai puține șanse decât bărbații în funcție de gen, genși nivelul de educație

(De către pays)

	Totală	Bărbați			Totală	Femeile			Nivelul de educație		
		-25	25/54	55+		-25	25/54	55+	-25	25/54	55+
Irlanda	44 %	50 %	43 %	42 %	49 %	58 %	53 %	35 %	44 %	46 %	59 %
Deutschland	38	33	36	42	43	56	39	42	35	48	46
Franța	37	55	36	31	35	45	38	18	23	39	54
Luxemburg	30	23	28	39	41	40	47	35	35	43	30
Regatul Unit	36	38	41	28	34	43	38	22	32	40	44
Nederland	35	44	40	27	34	40	38	22	28	43	42
Danmark	31	40	34	21	32	47	34	423	25	38	49
Belgia/Belgia	30	35	31	25	33	41	35	26	24	34	42
Italia	32	37	33	26	30	40	28	23	26	35	44
Comunitate (medie ponderată)	35	41	36	31	36	46	37	28	29	42	47

2. De ce femeile sunt mai puțin probabile?

Cea mai mică șansă a femeilor poate fi atribuită unei mari varietăți de cauze, cum ar fi cauzele inevitabile, care fac parte din „ordinea imuabilă a lucrurilor”, sau cauzelor socioculturale, care au legătură cu organizarea societății. Într-o încercare de a elucida în acest punct formarea atitudinilor globale, s-a pus o altă întrebare:

Dacă femeile sunt mai puțin probabile, care credeți că este principalul motiv? Și în al doilea rând? ¹

Răspunsul cel mai frecvent dat în primul rând este „obligații familiale”. Apoi a venit: „atitudinea bărbaților”, „obiceiurile vieții profesionale” și „educația acordată în familie”.

Prin combinarea răspunsurilor date în primul sau în al doilea rând, se poate observa discriminarea împotriva femeilor este atribuită mai degrabă unor cauze de natură socială. Răspunsuri precum "caracterul femeii" sau "constituția fizică a femeii" sunt rareori date. Dar 43% dintre cei care și-au exprimat opinia că femeile sunt mai puțin probabile decât bărbații nu sunt în măsură să spună de ce sunt mai puțin probabile, ceea ce poate însemna că, pentru ei, situația percepută este văzută ca un fel de fatalitate cu cauze multiple și nediferențiable.²

Răspunsurile femeilor și bărbaților sunt, în general, foarte asemănătoare. Cel mult, se poate observa că femeile sunt oarecum mai susceptibile de a „aborda atitudinile bărbaților” sau de a nu răspunde, în timp ce bărbații sunt oarecum mai susceptibili să citeze „obiceiuri în viața profesională” și „forma fizică a femeilor”.

Tabelul 14

Motivele pentru cea mai mică șansă a femeilor în funcție de sex

(În întreaga Comunitate, doar cei care consideră că femeile sunt mai puțin probabile decât bărbații)³

	Bărbați și femei	Bărbați	Femeile
1. Obligațiile familiale ale femeilor (fan, soț, casă de întreținut etc.)	43 %	42 %	44 %
2. Atitudinea bărbaților	31	28	32
3. Obiceiuri în viața profesională	22	25	20
4. Educația în familie	19	19	18
5. Legislație, de exemplu cu privire la căsătorie	11	11	11
6. Constituția fizică a femeilor	11	13	9
7. Caracterul femeilor	10	11	10
8. Predarea în școli	7	7	7
9. Alte motive	3	4	3
Fără răspuns	43	40	46

1 Persoanei intervievate i-a fost prezentată o hartă cu nouă răspunsuri din care să aleagă. Desigur, întrebarea a fost adresată numai persoanelor care fie au răspuns „mai puțin probabil decât bărbații” la întrebarea anterioară, fie nu au răspuns deloc.

2 Având în vedere că doar 42 % dintre respondenți au fost întrebați cu privire la cauzele oportunităților reduse pentru femei, iar 43 % nu pot răspunde, acest lucru înseamnă că mai puțin de 20 % dintre respondenți sunt conștienți de un statut inferior al femeilor și pot discerne cauzele.

3 42 % dintre respondenți, inclusiv 7 % care nu au răspuns la întrebările anterioare. Procentele corespund, înțeles, numărului de răspunsuri date în primul sau în al doilea rând.

După cum era de așteptat, vârsta et într-o măsură mai mică nivelul de educație al respondenților introduce o anumită variabilitate în răspunsuri. Pentru a lua în considerare numai cele trei răspunsuri cel mai frecvent date,¹ cele cu vârsta sub 25 de ani - bărbați și femei - sunt mai susceptibile să le exprime, trebuie remarcat faptul că femeile cu vârste cuprinse între 25 și 54 de ani sunt cele care invocă cel mai adesea „obligațiile familiale ale femeilor”.

Tabelul 15

Cele trei motive principale pentru șansele mai mici ale femeilor în funcție de gen, gen și nivelul de educație ²
(Împreună cu Comunitatea)

	Bărbați			Femeile			Nivelul de educație		
	-25	25/54	55+	-25	25/54	55+	Scăzută	Motivele invocate	Ridicată
1. Obligațiile familiale ale femeilor	45 %	46 %	32 %	45 %	50 %	33 %	41 %	47 %	42 %
2. Atitudinea bărbaților	34	29	24	36	35	24	28	3	35
3. Obiceiuri în viața profesională	28	28	18	22	22	15	17	25	33

¹ Aici au fost incluse doar răspunsurile date de cel puțin 20 % dintre persoanele vizate.

² Primul sau al doilea răspuns dat de oameni care simt că femeile sunt mai puțin probabile decât bărbații sau care nu au răspuns la această întrebare.

Diferențele dintre țări sunt mici. Obligațiile familiale ale femeilor sunt menționate pe primul și pe al doilea loc în toate țările, cu excepția Luxemburgului, unde acestea sunt cel mai frecvent însărcinatecu educația familială (urmată imediat de atitudinile bărbaților și de predarea în școli).

Atitudinile bărbaților sunt citate pe locul al doilea în Irlanda de 48 % dintre respondenți, Regatul Unit (37 %), Franța (35 %), Luxemburg și Italia (27 %) și Germania (26 %).¹

Dintre toate categoriile și țările, femeile irlandeze cu vârsta sub 25 de ani înregistrează cel mai frecvent atitudinile bărbaților (60 % dintre cele în cauză); acestea sunt urmate de irlandezi de aceeași vârstă (56 % dintre cei vizați).²

1 Calculate pe baza tuturor respondenților din fiecare categorie, procentele sunt următoarele: Irlanda 24%, Regatul Unit 16%, Franța 14%, Luxemburg 14%, Italia 10%, Germania 12%.

2 37 % și 31 % din totalul respondenților din fiecare categorie.

Tabelul 16

Principalele motive pentru jumătățile de inimă ale femeilor

(Clasificat în funcție de rang, în fiecare țară, în funcție de frecvența răspunsurilor) ¹

Irlanda (47 %) 1. Obligații familiale (51 %) 2. Atitudinea bărbaților (48%) 3. Educație (21%) 4. Legislație (20%)	Germania (41%) 1. Obligații familiale (29 %) 2. Atitudinea bărbaților (26%) 3. Viața profesională (21%)	Franța (36%) 1. Obligații familiale (55%) 2. Atitudinea bărbaților (35%) 3. Viața profesională (28%) 4. Educație (23%)
Luxemburg (36 %) 1. Educație (29%) 2. Atitudinea bărbaților (27%) 3. Educație (25%) 4. Obligații familiale (20%)	Regatul Unit (35%) 1. Obligații familiale (46 %) 2. Atitudinea bărbaților (37%)	Țările de Jos (35%) 1. Obligații familiale (37%) 2. Viața profesională (31%) 2. Atitudinea bărbaților (23%) 3. Educație (23%)
Danemarca (32%) 1. Obligații familiale (46 %) 2. Viața profesională (30%) 3. Educație (22%)	Belgia/Belgia (32 %) 1. Obligații familiale (41 %) 2. Viața profesională (28%) 2. Atitudinea bărbaților (22%)	Italia (31 %) 1. Obligații familiale (48 %) 2. Atitudinea bărbaților (27%) 3. Educație (24%) 4. Viața profesională (22%)

Structura acestui sistem, care sintetizează atât clasamentele țărilor în conformitate cu hotărârea privind cele mai mici șanse ale femeilor, cât și ordinea cauzelor atribuite acestei situații în fiecare țară și în Comunitate în ansamblu, sugerează unele reflecții.

În primul rând, se pare că obligațiile familiale sunt peste tot, indiferent de nivelul de schimbare în morală și legislație, explicația dominantă - dacă nu justificarea - atunci când se exprimă opinia că femeile, ca atare, sunt discriminate.

Atitudinile bărbaților sunt citate înainte de viața profesională în majoritatea țărilor în care discriminarea împotriva femeilor este larg răspândită: cazul Irlandei pare tipic în această privință.

Dimpotrivă, viața profesională este citată înaintea atitudinilor bărbaților în țările în care discriminarea este mai puțin resimțită, probabil pentru că a fost eliminată în mare măsură (Țările de Jos, Danemarca, Belgia).

Faptul că educația în familii și educația în școli ocupă un loc înalt în Luxemburg este o caracteristică specială, a cărei dezvoltare va trebui să fie monitorizată îndeaproape.²

¹ Țările sunt clasificate în funcție de frecvența răspunsului „cu mai puține șanse” la întrebarea anterioară; aceste procente sunt menționate lângă numele țării. Elementele citate cel mai frecvent în întreaga Comunitate sunt evidențiate. Procentele menționate lângă elemente corespund frecvenței răspunsurilor în rândul persoanelor în cauză.

² Rezultatele pentru Luxemburg ar trebui interpretate cu prudență, având în vedere numărul mic de respondenți (N = 311).

3. Domenii de discriminare

Un nou pas poate fi făcut în identificarea atitudinilor critice, întrebându-i pe respondenți în ce domenii specifice consideră că femeile sunt mai mult sau mai puțin susceptibile:

Mai exact, ați spune că situația actuală a femeilor din jurul vostru, în comparație cu cea a bărbaților, este mai bună, mai rea sau nici mai bună, nici mai rea atunci când vine vorba de...

- A. Posibilitatea de a studia?
- B. Formare profesională?
- C. Posibilitatea de a găsi un loc de muncă?
- D. Condiții de muncă (oboseală, cadențe, orare etc.?)
- E. Securitatea locului de muncă?
- F. Oportunități de promovare?
- G. Salariul?

Pentru întreaga Comunitate, aproximativ șase din zece respondenți (59%) consideră că situația salarială a femeilor este mai degrabă mai gravă decât cea a bărbaților; aproximativ cinci din zece consideră că femeile sunt discriminate în ceea ce privește oportunitățile de promovare (52 %) și posibilitatea de a găsi un loc de muncă (46 %); patru din zece menționează siguranța locului de muncă (43 %) și condițiile de muncă (37 %) în același mod. Pe de altă parte, mai puțin de trei din zece consideră că există discriminare în domeniul formării profesionale (26 %) și unul din zece în domeniul educației (11 %).

Nu ar trebui să fie o surpriză faptul că mai mult de jumătate dintre cei intervievați consideră că situația femeilor este mai gravă decât cea a bărbaților în anumite domenii specifice, cum ar fi remunerarea și oportunitățile de promovare, în timp ce, după cum am văzut mai sus, doar 36 % din populație consideră că femeile sunt, în ansamblu, mai puțin susceptibile decât bărbații să reușească în viața lor.

Este clar că „oportunitățile de a reuși în viață” implică și alte oportunități decât succesul profesional. Prin urmare, nu este surprinzător faptul că există un consens larg cu privire la faptul că femeile suferă dezavantaje sau discriminare în viața lor profesională, în timp ce majoritatea consideră că, în ciuda acestui fapt, femeile pot reuși în viața lor.

În mod surprinzător, aceste judecăți sunt comune atât bărbaților, cât și femeilor. Numai atunci când vine vorba de siguranța locului de muncă, femeile sunt semnificativ mai critice decât bărbații: 46, în comparație cu 39 %. Dimpotrivă, bărbații par oarecum mai sensibili decât femeile la discriminarea împotriva femeilor în formarea profesională.

Tabelul 17

Situația femeilor în comparație cu cea a bărbaților în diferite domenii¹
(împreună cu comunitatea)

		Situația femeilor în comparație cu bărbații este următoarea:			Fără răspuns
		Destul de mult mai bine	Mai puțin bună	Nici mai bine, nici mai rău	
1. Salariu		7 %	59 %	27 %	7 %
	Bărbați	7	58	29	6
	Femeile	7	60	25	8
2. Oportunități de promovare		8	52	31	9
	Bărbați	8	51	33	8
	Femeile	7	53	30	10
3. Oportunitatea de a găsi un loc de muncă		13	46	35	6
	Bărbați	14	45	36	5
	Femeile	12	47	35	6
4. Securitatea locului de muncă		9	43	40	8
	Bărbați	11	39	43	7
	Femeile	8	46	37	9
5. Condiții de muncă		14	37	41	8
	Bărbați	17	36	41	6
	Femeile	12	38	41	9
6. Formare profesională		10	26	57	7
	Bărbați	10	28	56	6
	Femeile	10	25	58	7
7. Posibilitatea de a studia		12	11	72	5
	Bărbați	14	10	72	4
	Femeile	11	12	72	5

1 Diferitele domenii sunt clasificate în ordinea descrescătoare a frecvențelor răspunsului „mai degrabă mai rău”.

Vârsta și nivelul de educație introduc unele variații în ceea ce privește aceste rezultate, în special în ceea ce privește oportunitățile de angajare, de formare profesională și de promovare. Așa cum este de așteptat, femeile tinere și, în general, femeile de vârstă activă sunt mult mai sensibile la dificultățile legate de accesul la un loc de muncă și la calificările profesionale; Același lucru este valabil și pentru cei care sunt mai educați (bărbați și femei), în comparație cu cei care sunt mai puțin educați. Oportunitățile de promovare sunt percepute în principal ca fiind discriminatorii pe baza nivelului de instruire; Vârsta, pe de altă parte, introduce mici diferențe.

Tabelul 18

Procentul respondenților care consideră că situația actuală a femeilor este mai degrabă mai gravă decât cea a bărbaților în funcție de gen, gen și nivelul de educație

(Împreună cu Comunitatea)

	Bărbați			Femeile			Nivelul de educație		
	-25	25/54	55+	-25	25/54	55+	Scăzută	Motivele invocate	Ridicată
1. Salariu	61 %	59 %	54 %	63 %	63 %	54 %	56 %	64 %	64 %
2. Oportunități de promovare	51	55	45	56	55	48	47	58	61
3. Oportunitatea de a găsi un loc de muncă	49	47	41	57	49	38	40	50	61
4. Securitatea locului de muncă	38	41	37	50	49	39	39	47	48
5. Condiții de muncă	34	37	34	40	40	32	34	38	40
6. Formare profesională	33	29	23	33	26	16	21	31	37
7. Posibilitatea de a studia	14	10	9	15	12	10	10	12	14

Dacă, așa cum tocmai am văzut, diferențele dintre cele două sexe sunt surprinzător de mici, diferențele dintre țări sunt considerabile.

În Franța și Germania, urmate de Irlanda, procentul mediu de răspunsuri „mai puțin bune” la cele șapte posturi este cel mai ridicat (52, 46 și, respectiv, 42 %), iar în Luxemburg este cel mai scăzut (22 %).

Analizând clasamentele țărilor pentru cele trei domenii cel mai frecvent citate din întreaga UE, Irlanda deschide calea pentru două dintre acestea: oportunități de salarizare și promovare, în timp ce Italia se află penultima sau ultima poziție pentru ambele două.

Cum se poate explica faptul că în aceste două țări, Irlanda și Italia, unde publicul acordă o mare importanță problemei statutului femeilor, care sunt țări cu anumite caracteristici comune (dezvoltare economică mai scăzută, producție relativ scăzută pe cap de locuitor, tradiție catolică), percepția discriminării împotriva femeilor este atât de diferită? Explicația poate veni doar din influențele istorice și culturale suferite de fiecare dintre aceste două țări, o problemă pe care o vom găsi mai mult.

Tabelul 19

Principalele domenii de discriminare împotriva femeilor

(clasat în funcție de rang, în fiecare pays, în funcție de frecvența răspunsurilor)¹

Franța (52%)	Germania (46 %)	Irlanda (42 %)
1.Salariul (77%)	1.Salary (75%)	1. Salariu (78%)
2.Găsiți locul de muncă (77%)	2.Promovare (64%)	2. Promovare (67%)
3.Promovare (77%)	3.Găsiți locul de muncă (52%)	3. Securitatea locului de muncă (48%)
4.Condiții de lucru (77%)	4.Securitatea locului de muncă (50%)	4. Găsirea unui loc de muncă (45%)
5.Securitatea locului de muncă (77%)	5.Condiții de muncă (43%)	5 Condiții de muncă (24%)
6.Formare profesională (77%)	6.Formare profesională (30%)	6. Formare profesională (19%)
7.Studii(77%)	7.Studii(12%)	7. Studii (11%)
Danemarca (36 %)	Belgia (34 %)	I t a l i a (32%)
1.Promovare (53%)	1.Salariul (51%)	1. Salariu (41%)
2.Salary (52%)	2.Promovare (44%)	2. Securitatea locului de muncă (37%)
3.Găsiți locul de muncă (38%)	3.Securitatea locului de muncă (40%)	2. Găsirea unui loc de muncă (37%)
4.Condiții de muncă (35%)	4.Găsiți locul de muncă (38%)	4. Condiții de muncă (36%)
5.Securitatea locului de muncă (34%)	5.Condiții de muncă (33%)	5. Promovare (34%)
6.Formare profesională (23%)	6.Formare profesională(18%)	6 Formare profesională (25%)
7.Studii(14%)	7.Studii(12%)	7. Studii (11%)
Țările de Jos (31%)	Regatul Unit (30 %)	Luxemburg (22 %)
1.Promovare (49%)	1.Promoție49%)	1. Salariu (40%)
2.Salariul (45%)	2.Salary (48%)	2. Securitatea locului de muncă (35%)
3.Securitatea locului de muncă (36%)	3.Găsiți locul de muncă (38%)	3. Promovare (34%)
4.Găsiți locul de muncă (34%)	4.Securitatea locului de muncă (34%)	4 Condiții de muncă (24%)
5.Condiții de muncă (27%)	5.Formare profesională(16%)	5. Găsirea unui loc de muncă (24%)
6.Formare profesională (17 %)	6.Condiții de muncă (15 %)	6. Formare profesională (20%)
7.Studii(10%)	7.Studii(10%)	7. Studii de caz (12%)

1 Țările sunt clasificate în funcție de mediile răspunsurilor „situație precară” la cele șapte elemente; aceste procente medii sunt menționate lângă numele țării.

Sexul, vârsta și nivelul de instruire variază în fiecare țară și în Comunitate în ansamblu: femeile tinere și persoanele educate își exprimă mai frecvent opinia că situația femeilor este mai gravă decât cea a bărbaților în ceea ce privește posibilitatea redeschiderii locurilor de muncă, a formării profesionale și a oportunităților de promovare. Posibilitatea de a studia nu pare a fi o problemă, indiferent de vârstă sau de nivelul de educație, deși tinerii francezi, bărbați și femei, sunt mai des critici față de acest lucru decât bătrânii lor. Discriminarea salarială este resimțită pe scară largă peste tot, dar mai ales de către tinerele femei belgiene, olandeze și britanice.

Categoriile de respondenți care, în general, exprimă cea mai mare proporție a opiniei că femeile sunt discriminate sunt următoarele:

1. În ceea ce privește salariul:

Femeile irlandeze cu vârsta sub 25 de ani 86%

Francezi sub 25 de ani 84%

2 ... În ceea ce privește posibilitățile de promovare:

Germanesub 25 de ani 77%

Andinelrls de ambele sexe, cu un nivel ridicat de educație 74%

3. În ceea ce privește posibilitatea de a găsi un loc de muncă:

- Franceze sub 25 de ani 78%

Bărbați și femei francezi cu un nivel ridicat de educație 74%

III Aspirațiile respective ale femeilor și bărbaților de a atenua diferențele dintre rolurile sociale

Prin urmare, bărbații și femeile sunt conștienți, într-o mare măsură (mai mult de trei din zece persoane, în medie, în întreaga Comunitate), de faptul că probabilitatea ca femeile să reușească în viața lor este mai mică decât în cazul bărbaților. Bărbații și femeile sunt de acord, într-o măsură și mai mare (cinci până la șase din zece persoane), că femeile sunt tratate mai puțin decât bărbații în ceea ce privește accesul la muncă, promovarea în muncă și, mai presus de toate, remunerarea muncii. Care sunt aspirațiile ambelor sexe pentru transformarea societății în acest domeniu? Dorește majoritatea să existe din ce în ce mai puține diferențe? Sunt femeile care pretind că există din ce în ce mai puține diferențe corecte sau greșite? Care sunt imaginile respective ale bărbaților și femeilor în unele situații tipice ale vieții de zi cu zi?

1. Ce vrea majoritatea?

„Credeți că majoritatea femeilor doresc să existe din ce în ce mai puține diferențe între rolul bărbaților și rolul femeilor în societate?”

„Credeți că majoritatea bărbaților doresc să existe din ce în ce mai puține diferențe între rolul bărbaților și cel al femeilor în societate?”

În întreaga Comunitate, șapte din zece bărbați și șapte femei consideră că majoritatea femeilor doresc să vadă din ce în ce mai puține diferențe; femeile tinere se exprimă puțin mai puternic (81 %). Pe de altă parte, doar trei bărbați și două femei din zece cred că majoritatea bărbaților doresc același lucru, cu mici diferențe în funcție de vârstă. Cu alte cuvinte, puțin mai mult decât de două ori mai mulți bărbați și de trei ori și jumătate mai multe femei cred că femeile, mai degrabă decât bărbații, doresc ca diferențele să fie atenuate. Prin urmare, femeile sunt mai sceptice decât bărbații, dar ambele sexe sunt destul de lucide: o situație care favorizează un grup de societăți este mult mai puțin afectată de cei care beneficiază de ea decât de cei care sunt victimele acesteia.

Tabelul 20

Aspirațiile generale ale femeilor și bărbaților de a atenua diferențele de gen, genșieducație
(Împreună cu Comunitatea)

	Bărbați				Femeile				Nivelul de educație		
	Totală	-25	25/54	55+	Totală	-25	25/54	55+	Scăzut ă	Motivel e invocat e	Ridicat ă
Majoritatea femeilor vor să vadă din ce în ce mai puține diferențe											
Da	74 %	76 %	75 %	70 %	73 %	81 %	76 %	63 %	73 %	74 %	71 %
Nu	16	16	16	14	17	12	17	19	15	17	22
Fără răspuns	11	8	9	15	10	7	7	18	12	9	7
Majoritatea bărbaților vor să vadă din ce în ce mai puține diferențe											
Da	34	38	34	32	21	26	22	17	28	28	26
Nu	52	49	53	51	61	63	62	57	54	59	62
Fără răspuns	14	13	13	17	18	11	15	26	18	13	12

La nivel de țară, dispersarea răspunsurilor este oarecum mare în ceea ce privește întrebarea referitoare la atitudinile femeilor: Italia, Irlanda și Franța de ambele sexe sunt mai susceptibile de a crede că majoritatea femeilor doresc să vadă din ce în ce mai puține diferențe. Femeile franceze (84 %) și, în special, tinerele franceze (90 %) exprimă cel mai frecvent această opinie.

Când vine vorba despre atitudinea bărbaților, irlandezii și luxemburghezii de ambele sexe sunt pe primul loc, în special bărbații irlandezi cu vârsta de peste 25 de ani (52%).

Aceste date sunt rezumate în tabelul următor, din care se pot extrage informații suplimentare prin compararea a două până la două răspunsuri la întrebarea privind atitudinea atribuită femeilor și atitudinea atribuită bărbaților: în Italia și Franța, în rândul femeilor, decalajul este cel mai mare între opiniile exprimate cu privire la atitudinile respective ale bărbaților și femeilor, adică femeile au cele mai puține iluzii:

	italiană	Femei din Franța
Majoritatea femeilor vor să vadă din ce în ce mai puține diferențe	79 %	84 %
Majoritatea bărbaților vor să vadă din ce în ce mai puține diferențe	20 %	25 %
Diferență	59	59

Tabelul 21

Aspirațiile generale ale femeilor și bărbaților de a atenua diferențele

(Răspunsuri la întrebarea „există din ce în ce mai puține diferențe”, pe pays)

	Majoritatea femeilor vor să vadă din ce în ce mai puține diferențe			Majoritatea bărbaților vor să vadă din ce în ce mai puține diferențe		
	H+F	H	F	H+F	H	F
Italia	80 %	32 %	79 %	24 %	28 %	20 %
Irlanda	80	50	81	40	51	31
Franța	79	75	84	33	43	25
Belgia/Belgia	74	76	73	32	41	25
Deutschland	74	76	72	25	32	19
Luxemburg	66	66	67	37	40	33
Nederland	66	67	64	27	35	20
Regatul Unit	64	64	63	26	32	21
Danmark	51	51	53	30	39	23
Comunitate ¹	73	74	73	28	34	21

1 Media ponderată

2. „Feminismul”

„Ce credeți că este corect sau greșit pentru femeile care susțin că există din ce în ce mai puține diferențe între rolurile bărbaților și cele ale femeilor în societate?”

Aproape șapte din zece persoane din întreaga Comunitate sunt, în general, de acord cu obiectivele femeilor care susțin că există din ce în ce mai puține diferențe.¹ Atitudinile bărbaților și femeilor sunt foarte apropiate. Ca și în cazul majorității întrebărilor anterioare, femeile sunt mai conștiente de această problemă decât femeile în vârstă de 55 de ani și peste. Nivelul de instruire joacă, de asemenea, un rol, într-o măsură mai mică.

¹ Ar trebui remarcat faptul că obiectivele generale ale mișcării de atenuare sau de eliminare a diferențelor dintre rolurile sociale ale bărbaților și femeilor au fost puternic susținute. Întrucât întrebarea nu a fost adresată, nu este posibil să se extrapoleze această aprobare la acțiunile specifice ale unor astfel de mișcări feministe sau chiar, după cum se va vedea mai jos, la schimbări de comportament foarte profunde.

Tabelul 22

Atitudini față de "feminism" în funcție de gen, genși nivel educațional
(Împreună cu Comunitatea)

	Bărbați				Femeile				Nivelul de educație		
	Totală	-25	25/54	55+	Totală	-25	25/54	55+	Scăzut ă	Motiv e invocat e	Ridicat ă
Femeile care cer să existe din ce în ce mai puține diferențe:											
- au dreptate	65 %	69 %	69 %	58 %	67 %	74 %	70 %	56 %	62 %	70 %	76 %
- se înșeală	23	18	22	28	20	15	20	23	23	20	17
Fără răspuns	12	13	9	14	13	11	10	21	15	10	7

Distribuția răspunsurilor între țări este foarte asemănătoare cu distribuția răspunsurilor la întrebarea privind aspirațiile de atenuare a diferențelor de rol între femei și bărbați: Franța, Italia și Irlanda sunt din nou țările în care problema se mobilizează cel mai mult, în timp ce Țările de Jos, Regatul Unit și Danemarca sunt cele trei țări în care problema nu pare să apară - sau să fie resimțită - cu aceeași acuitate. Cu toate acestea, peste tot, majoritatea respondenților – bărbați și femei – consideră că femeile au dreptate să solicite atenuarea (sau eliminarea) diferențelor dintre rolurile bărbaților și cele ale femeilor.

Faptul că o problemă nu este resimțită în mod subiectiv de un individ sau de un grup nu înseamnă că aceasta nu apare în mod obiectiv. Dar faptul că este agregarea simțită este totuși un bun indicator al modului în care indivizii și grupurile percep situațiile trăite, inclusiv discursurile sociale care le descriu.

Nu există nicio îndoială că această aspirație la schimbare va deveni mai puternică în timp. Nu avem puncte de comparație în Europa în trecut, dar avem puncte de comparație în Statele Unite, unde aceeași întrebare a fost pusă în 1971, 1972 și 1975: „În ultimii ani s-a vorbit mult despre o schimbare a statutului femeilor în societatea de astăzi. În general, sunteți în favoarea sau împotriva eforturilor de consolidare și schimbare a statutului femeilor în societate?”

Iată răspunsurile:

	1971	1972	1975
	%	%	%
În favoarea	42	48	59
Opoziție	41	36	28
Incetă	17	16	13

Prin urmare, se pare că, în majoritatea țărilor comunitare, „mișcarea femeilor” se bucură de un sprijin și mai mare în rândul populației din Statele Unite. O altă diferență este că, în Statele Unite, bărbații sunt mai mult în favoarea mișcării (63 % pentru și 24 % împotriva) decât femeile (55 și 32 %).¹

¹ Studiul Harris. aprilie 1975. A se vedea Avizul curent, vol. III, 7 iulie 1975.

Tabelul 23

Atitudini față de „feminism” în funcție de gen și gen

(De către pays)¹

Femeile care cer din ce în ce mai puține diferențe au dreptate

	Totală	Bărbați			Totală	Femeile		
		-25	25/54	55+		-25	25/54	55+
Franța	77 %	75%	80%	74 %	75 %	81 %	80%	59%
Italia	65	75	69	52	73	79	74	64
Irlanda	65	59	67	64	72	77	75	62
Belgia/Belgia	69	78	72	55	66	80	68	55
Deutschland	63	71	66	56	69	73	72	63
Luxemburg	60	65	62	52	62	84	64	48
Nederland	65	69	68	57	56	67	56	52
Regatul Unit	59	53	63	53	56	67	60	43
Danmark	49	54	54	41	48	56	52	37
Comunitate ²	65	69	69	58	67	74	70	56

1 Țările sunt clasificate în ordinea descrescătoare a procentajelor de rezultate pozitive pentru fiecare țară (bărbați și femei).

2 Media ponderată.

3. Trei situații din viața de zi cu zi

„În prezent, există o serie de situații care pot fi întâlnite în viața de zi cu zi. Vi se pare normal sau nu:

Î: O femeie ieșe seara fără soțul ei pentru o întâlnire?

B. Că o femeie își încurajează soțul să-și schimbe locul de muncă pentru că i se oferă o situație mai bună într-o altă regiune decât cea în care locuiește?

C. Că părinții care pot plăti doar pentru educație unuia dintre copiii lor decid în favoarea fetei dacă ea se descurcă mai bine la școală decât băiatul? »

În întreaga Comunitate, șapte din zece persoane (bărbați sau femei, fără diferențe semnificative) consideră că este normal ca o femeie să iasă seara fără soțul ei și șase din zece părinți să decidă ca fata să-și continue educația dacă reușește mai bine decât băiatul. Pe de altă parte, doar trei din zece persoane cred în mod normal că cariera profesională a femeii o depășește pe cea a soțului. În ceea ce privește alegerea reședinței, există sub-jacul, i magie al rolurilor respective, ceea ce înseamnă că profesia femeii căsătorite este considerată secundară în gospodărie (chiar dacă salariul „suplimentar” nu este neglijabil). Acest mag este comun ambelor sexe, dar diferă în funcție de țară, vârstă și nivel de educație.

Modul în care o femeie poate ieși noaptea fără soțul ei este acceptat ca fiind normal de opt sau nouă din zece persoane în Irlanda (94 %), Regatul Unit (85 %), Danemarca (82 %), Franța și Țările de Jos (76 %); numai Italia (58 %) și Luxemburg (57 %) sunt în mod semnificativ depășite. Vârsta și, într-o măsură mai mică, nivelul de studii sunt cele mai răspândite în Italia, Belgia și Germania. Faptul că părinții decid în favoarea fetei, mai degrabă decât a băiatului, este acceptat ca fiind normal de șase sau șapte din zece persoane din Germania (68 %), Franța (67 %), Italia și Danemarca (63 %); dar numai de patru din zece persoane în Luxemburg (38 %). Există unele diferențe în funcție de vârsta femeilor în Belgia și Țările de Jos și în funcție de nivelul de educație din Belgia și Regatul Unit.

În cele din urmă, faptul că o femeie își încurajează soțul să-și schimbe locul de muncă este considerat normal de doar două până la trei din zece persoane, cu excepția Franței (35 %) și a Italiei (48 %).

Semnificația acestor răspunsuri poate fi pusă sub semnul întrebării în fiecare dintre țări. Irlanda este pe primul loc, iar Italia pe ultimul loc la postul „ieșire seara fără soțul ei”; Italia se situează pe primul loc, iar Irlanda pe ultimul loc la rubrica „schimbarea locului de muncă în cazul în care femeile găsesc o poziție mai bună”.

Faptul că italienii sunt probabil mai simpatici cu problemele migrației nu poate fi invocat, pentru că și irlandezii au această experiență.

Ar trebui să bănuim sinceritatea anumitor răspunsuri? Nu există nimic în toată această anchetă care să susțină cazul. În timp ce în unele țări (Danemarca, Luxemburg) aproape 30% dintre respondenți nu răspund la întrebare, italienii și irlandezii răspund cu nerăbdare, dar în moduri diferite.¹

Să observăm doar, în această etapă a analizei, că, în general, poporul irlandez pare să fie mai deschis la schimbări sociale, în care dezvoltarea statutului femeilor este un aspect important, decât s-ar fi putut aștepta.

¹ Adesea este dificil să se interpreteze răspunsurile referitoare la atitudine în fața unei situații ipotetice. Unii pot răspunde imaginându-și cu adevărat situația, în timp ce alții își pot da o conștiință bună și arată bine prin exprimarea unui răspuns normativ, fără a se simți implicați.

Tabelul 24

Bărbații și femeile se confruntă cu trei situații de viață de zi cu zi, în funcție de sex
(Împreună cu Comunitatea)

	Considerată ca:		fără răspuns
	normal	Nu este normal	
... că o femeie iese seara fără soț pentru a participa la o întâlnire	71%	24%	5,00 %
Bărbați	70	25	5
Femeile	72	23	5
Părinții care pot plăti doar pentru educație unuia dintre copiii lor decid în favoarea fetei dacă ea este mai bună la școală decât băiatul.	61	29	10
Bărbați	61	29	10
Femeile	61	28	11
O femeie își încurajează sotul să își schimbe locul de muncă pentru că i se ofera o situație mai bună într-o altă regiune decât cea în care locuiește.	31	55	14
Bărbați	32	55	13
Femeile	30	55	15

Tabelul 25

Bărbații și femeile se confruntă cu trei aspectele vieții de zi cu zi care sunt considerate normale în funcție de gen,genși nivelul de educație.¹

(De către pays)

	Bărbați				Femeile				Nivelul de educație		
	Totală	-25	25/54	55+	Totală	-25	25/54	55+	Scăzută	Motivele invocate	Ridicată
„ca o femeie să iasă seara fără soțul ei”											
Irlanda	93%	93%	94 %”	94%	96%	98%	95%	93%	92%	96%	96%
O Împărățieted	85	84	89	78	84	81	89	79	90	90	81
Danmark	80	87	82	72	85	94	89	73	78	87	90
Franța	76	83	78	69	76	70	83	59	67	77	88
Nederland	75	75	80	66	76	88	81	62	69	84	86
Deutschland	59	62	64	51	65	75	73	46	57	66	77
Belgia/Belgia	64	78	69	49	59	83	63	40	47	67	86
Italia	57	79	60	38	60	77	63	37	49	66	81
Luxemburg	60	73	62	50	53	72	51	48	53	69	47
Comunitate ²	70	79	73	59	72	78	77	57	64	76	84
Că părinții decid în favoarea fetei											
Deutschland	67%	81 %	68%	63%	68%	69 %	74%	58%	65%.	69%	77 %
Franța	67	67	65	71	66	60	68	68	63	68	71
Italia	64	63	68	58	65	72	63	61	62	68	69
Danmark	59	55	62	57	67	62	73	58	60	66	68
Irlanda	56	47	57	60	54	55	55	51	54	54	59
O Împărățieted	50	56	49	49	53	48	66	44	49	53	66
Nederland	50	46	52	48	48	59	49	39	46	52	55
Belgia/Belgia	51	54	53	44	46	57	47	36	39	51	62
Luxemburg	36	54	32	34	40	40	44	33	43	44	26
Comunitate	61	64	62	59	61	62	65	54	58	63	70
	Bărbați				Femeile				Nivelul de educație		
	Totală	-25	25/54	55+	Totală	-25	25/54	55+	Scăzută	Motivele invocate	Ridicată
„că o femeie își încurajează soțul să își schimbe locul de muncă”											
Italia	48%	56%	51%.	40%	50%	57%	51%	38%	47%	53%.	53%,
Deutschland	32	44	33	26	38	45	42	27	33	34	-48
Franța	35	42	35	29	31	29	34	23	30	33	38
Belgia/Belgia	27	40	24	22	21	30	23	13	20	23	36
Danmark	24	36	25	16	21	35	23	12	19	26	35
Nederland	15	29	21	19	14	20	14	12	15	19	29
Luxemburg	21	15	17	25	14	.	16	19	18	14	16
O Împărățieted	19	24	17	20	13	24	13	7	14	19	24
Irlanda	17	16	14	16	10	14	10	6	10	14	15
Comunitate	32	41	32	28	30	38	33	21	29	30	41

1 Țările sunt clasificate, pentru fiecare element, în ordinea descrescătoare a procentelor de răspunsuri „normale”.

2 Media ponderată

IV Atitudinile respective și reciproce ale femeilor și bărbaților față de munca profesională

După cum s-a menționat mai sus, una dintre principalele cauze atribuite faptului că femeile sunt mai puțin susceptibile decât bărbații să reușească în viața lor este, imediat după obligațiile familiale și atitudinile bărbaților, obiceiurile în viața profesională. Pe de altă parte, s-a constatat că discriminarea împotriva femeilor este resimțită pe scară largă atât de bărbați, cât și de femei în domenii legate de viața profesională: salariul, promovarea, accesul la un loc de muncă, siguranța locului de muncă etc.

În cadrul acestui sondaj au fost adresate mai multe întrebări pentru a aprofunda simultan atitudinile femeilor și bărbaților față de munca profesională, precum și atitudinile pe care bărbații le atribuie femeilor și viceversa în acest sens.

Secvența de întrebări a fost următoarea:

Către toți

Lucrați cu normă întreagă (cel puțin 30 de ore pe săptămână) sau cu fracțiune de normă (8-29 de ore pe săptămână)? Dacă nu, sunteți șomersau pensionar?

- Si DA: „În general, sunteți mulțumit sau nu sunteți mulțumit de activitatea dumneavoastră? Poți să-mispui pe această scară cât de mult ești tisfaitei (e) sau nutisfaitei (e)?”

- „Soțul/soțiadumneavoastră desfășoară o activitate salariată cu normă întreagă (...)?”

- dacă răspunsul este DA: În opinia dumneavoastră, soțul/soția dumneavoastră este mulțumit(ă) sau nu este mulțumit(ă) de munca sa? ¹

¹ Întrebările adresate bărbaților și, respectiv, femeilor sunt strict simetrice, cu excepția faptului că – în cazul unui sondaj axat în principal pe statutul femeilor – nu s-a considerat necesar să se exploreze preferințele bărbaților pentru propria muncă sau preferințele femeilor pentru munca soțului/soției.

BĂRBAȚILOR

„Dacă ați avea de ales, ce ați prefera: dacă soția dumneavoastră exercită sau nu o activitate profesională?”

„Și soția dumneavoastră, ce ar prefera în opinia dumneavoastră dacă ar avea de ales: exercită o activitate profesională sau nu exercită o activitate profesională?”

FEMEILOR

Dacă ai avea de ales, ce ai prefera: desfășoară sau nu o activitate profesională?”

„În opinia dumneavoastră, ce ar prefera soțul dumneavoastră: Aveți sau nu o activitate profesională?”

1. Ocuparea forței de muncă și neocuparea forței de muncă

Înainte de a intra în detaliu în examinarea atitudinilor față de muncă, nu este lipsit de interes să se prezinte unele informații privind încadrarea în muncă a bărbaților și femeilor în întreaga Comunitate în mai 1975.¹

La nivelul întregii Comunități, șapte din zece bărbați (70%) și patru din zece femei (38%) au un loc de muncă remunerat: cu normă întreagă (66 și 26 %) sau cu fracțiune de normă (4 și 12 %). Cu alte cuvinte, din 100 de persoane care „muncesc”, în sensul comun al cuvântului, există 63 de bărbați și 37 de femei.

¹ Aceste informații, ținând seama de numărul de membri ai personalului intervievați în fiecare țară, sunt orientative; acestea nu pot înlocui în niciun fel statisticile publicate de Comisia Europeană, în special în „Expunerea privind evoluția situației sociale în Comunitate în 1974”. Bruxelles - Luxemburg, martie 1975.

Tabelul 26

Ocuparea forței de muncă și neocuparea forței de muncă în cadrul populației în ansamblu în funcție de sex, gen și nivelul de educație

(Împreună cu Comunitatea)

	Bărbați				Femeile				Nivelul de educație		
	Totală	-25	25/54	55+	Totală	-25	25/54	55+	Scăzut ă	Motiv e invocat e	Ridicat ă
Activitate cu normă întreagă	66	54	90	33	26	38	31	9	42	54	44
Munca cu fracțiune de normă	4	2	4	4	12	9	15	8	9	7	8
Șomeri	3	7	2	2	5	8	5	1	3	5	3
Pensionat	18	-	1	55	15		2	51	22	11	7
Nicio activitate profesională remunerată	8	35	2	5	40	43	45	30	23	22	37
Fără răspuns	1	2	1	1	2	2	2	1	1	1	1
Totală	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Chiar mai interesante sunt datele privind structura forței de muncă, inclusiv șomerii:

1° Forța de muncă feminină (inclusiv șomerii) reprezintă aproximativ 39 % din totalul forței de muncă.

Întrucât eșantionul total este format din 48 % bărbați și 52 % femei, ocuparea forței de muncă în rândul bărbaților reprezintă 73 % din populația masculină, iar ocuparea forței de muncă în rândul femeilor reprezintă 43 % din populația feminină, rata de ocupare a forței de muncă în rândul femeilor este, prin urmare:

$$\frac{\frac{52 \times 43}{100}}{\frac{52 \times 43}{100} + \frac{48 \times 73}{100}}$$

Acest rezultat este ușor mai ridicat decât cel obținut în primăvara anului 1973 de Oficiul Statistic al Comunităților pentru populația în vârstă de cel puțin 14 ani (34 %). A se vedea „Ancheta prin sondaj asupra forței de muncă” Eurostat 1/1975, p. 654.

2° Rata șomajului este mai mare în rândul femeilor „active” (11 %) decât în rândul bărbaților care lucrează (4 %) și mai mare în rândul femeilor tinere (15 %) decât în rândul bărbaților tineri (11 %). Din o sută de tineri (15-25 de ani) care nu sunt „fără un loc de muncă remunerat”, există, prin urmare, 13 șomeri, inclusiv 8 femei și 5 bărbați.

Munca cu fracțiune de normă este în principal o activitate feminină (trei din patru femei lucrează cu fracțiune de normă) și o activitate practică mai frecvent de femeile dintr-o grupă de vârstă mai mare.

Tabelul 27

Activitatea și șomajul în rândul forței de muncă în¹ funcție de sex, gen și nivelul de educație
(Împreună cu Comunitatea)

	Bărbați				Femeile				Nivelul de educație		
	Totală	-25	25/54	55+	Totală	-25	25/54	55+	Scăzut ă	Motiv e invocat e	Ridicat ă
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Activitate cu normă întreagă	91	85	94	84	61	69	61	50	78	82	81
Munca cu fracțiune de normă	5	4	4	11	28	16	29	44	16	10	14
Șomeri	4	11	2	5	11	15	10	6	6	8	5
Totală	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
% din populația totală	73 %	63 %	96 %	39 %	43 %	55 %	51 %	18 %	54 %	66 %	55 %

1 Forța de muncă include persoanele angajate în activități lucrative sau care sunt șomere.

2. Satisfacția față de propria muncă

În întreaga Comunitate, puțin peste jumătate dintre cei intervievați sunt foarte mulțumiți de munca lor, 46% sunt foarte mulțumiți de munca lor, 6% sunt foarte mulțumiți și 47% sunt moderat mulțumiți.¹ Femeile sunt oarecum mai puțin mulțumite de munca lor decât bărbații (scor mediu 6,75 față de 7,03).

Vârsta introduce puține diferențe la bărbați, dar femeile în vârstă (15-24 de ani) sunt oarecum mai puțin afectate de munca lor decât femeile în vârstă.

Persoanele de ambele sexe cu un nivel mediu sau ridicat de educație sunt oarecum mai susceptibile decât cele cu un nivel mai scăzut de educație;

Dimensiunea aglomerației de reședință nu pare să aibă un efect semnificativ asupra satisfacției la locul de muncă; cu toate acestea, există o ușoară tendință către o mai mare satisfacție profesională în orașe.

O analiză pe categorii socioprofesionale arată că, în general, cadrele superioare de conducere și membrii profesiilor liberale sunt mult mai mulțumiți decât celelalte categorii ale populației și că agricultorii sunt chiar mai puțin mulțumiți decât lucrătorii.

Pe de altă parte, dimensiunea unității în care se lucrează are o legătură redusă cu satisfacția, cu excepția unităților mici (mai puțin de 50 de angajați), adică în masa exploatațiilor agricole, comerciale și meșteșugărești, satisfacția este mai mică decât în unitățile mijlocii și chiar în cele mari.

¹ Respondenții au trebuit să raporteze nivelul lor de satisfacție pe o scară de la 0 la 10. Pentru prezentarea rezultatelor, răspunsurile au fost grupate în trei categorii: Satisfacție ridicată pentru scoruri variind de la 10 la 8, satisfacție medie de la 7 la 3, satisfacție scăzută de la 2 la 0.

Tabelul 28

Satisfacția față de propria muncă în funcție de gen, nivel educațional și tip de habitat
(Comunitatea în ansamblu: persoane care desfășoară o activitate lucrativă)¹

		Puternic (punctaje de la 8 la 10)	Medie (punctaje de la 3 la 7)	Scăzut (punctaje de la 0 la 2)	Punctaj mediu ²
Împreună		46%	47 %	6 %	6,93
Bărbați		49	45	5	7,03
Din care:	Între 15 și 24 de ani	46	44	8	6,6
	Între 25 și 54 de ani	50	44	4	7,11
	55 de ani și peste	46	47	7	6,97
Femeile		42	50	7	6,75
Din care:	Între 15 și 24 de ani	39	53	8	6,48
	Între 25 și 54 de ani	43	49	7	6,77
	55 de ani și peste	45	48	5	7,16
Nivelul de educație:					
	scăzut	43	51	5	6,83
	medie	50	42	6	7,08
	înaltă	50	43	7	6,95
Locuințe:					
	sat	48	46	5	7,08
	- oraș mic	47	45	7	6,86
	- oraș mare	43	50	6	6,82

1 Procentele de non-răspunsuri (0,6 % pentru toate persoanele în cauză, adică în activitate remunerată) nu sunt incluse.

2 Media ponderată a procentelor corespunzătoare fiecărui punctaj: 10. 9, 8....0. Punctul central este scorul 5.

Tabelul 29

Satisfacția cu munca proprie în funcție de profesia persoanei intervievate
(Împreună cu Comunitatea; persoane care desfășoară o activitate lucrativă)

	Puternic (punctaje de la 8 la 10)	Medie (punctaje de la 3 la 7)	Scăzut (punctaje de la 0 la 2)	Punctaj mediu
Împreună	46%	47%	6%	6,93
Cadre superioare de conducere	65	32	2	7,86
Profesii liberale	67	27	4	7,55
Angajați, cadre de conducere de nivel mediu, funcționari publici	49	44	6	7,06
Comercianți, meșteșugari (patroni)	45	49	6	6,94
Lucrători	42	50	7	6,66
Agricultori, șefi de pescuit	42	52	4	5,66

Satisfacția cu privire la propria muncă în funcție de dimensiunea unității în care lucrează respondentul
(Împreună cu Comunitatea; persoane care desfășoară o activitate lucrativă)

	Puternic (punctaje de la 8 la 10)	Medie (punctaje de la 3 la 7)	Scăzut (punctaje de la 0 la 2)	Punctaj mediu
Împreună	46%	47%	6%	6,93
Mai puțin de 5 angajați	43	49	7	5,14
5 până la 50 de angajați	46	48	5	7,01
51 până la 500 de angajați	51	44	4	7,11
Peste 500 de angajați	52	41	7	6,98

După cum am văzut, satisfacția propriei munci este slab influențată de variabilele corespunzătoare situației personale a respondentului (gen, vârstă, nivel de educație, locuință), cu excepția activității profesionale. Diferența dintre scorurile medii de satisfacție ale cadrelor superioare de conducere și ale agricultorilor din Comunitate în ansamblu este de 2,20.

Dimpotrivă, apartenența națională introduce o mulțime de variații. Este ca și cum sentimentul de satisfacție, inclusiv satisfacția propriei munci, depinde în mare măsură de climatul sociocultural în care trăim.

Analizând rezultatele pe țări, observăm că există o diferență aproape la fel de mare între nivelurile medii de satisfacție ale danezilor și italienilor ca și între cele ale managerilor seniori și ale fermierilor. Spațiul experimentat, la nivel național și, de asemenea, după cum s-a demonstrat deja în alte lucrări, la nivel regional, determină cu fermitate modul în care sunt percepute situațiile obiective.¹

Scorurile medii ale atenției muncii

(după țară; persoane care desfășoară o activitate remunerată)

1. Danmark	8,34
2. Irlanda	8,16
3. Belgia/Belgia	7,94
4. Luxemburg	7,82
5. Nederland	7,62
6. Regatul Unit	7,18
7. Deutschland	6,93
Media comunitară	6,93
8. Franța	6,62
9. Italia	6,34

¹ A se vedea „Satisfacția și nemulțumirea față de condițiile de viață din statele membre ale Comunității Europene”. Comisia Comunităților Europene, iunie 1974, pp. 65-66.

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

După cum se poate observa, toate țările „mici” ale Comunității se află în partea de sus, urmate de Regatul Unit și Germania, în timp ce Franța și Italia se află în partea de jos.

Sexul, ca tel, nu este o variabilă semnificativă; cu excepția Germaniei, unde femeile sunt semnificativ mai puțin mulțumite de munca lor decât bărbații.

Pe de altă parte, discriminează relativ puțin, iar interpretarea diferențelor este dificilă. În ceea ce privește bărbații, se poate observa că în Danemarca și în Regatul Unit persoanele în vârstă sunt semnificativ mai puțin mulțumite de munca lor, în timp ce în Franța satisfacția crește odată cu vârsta. În ceea ce privește femeile, vârsta este în mod clar prezentă în Irlanda și în Regatul Unit; Femeile mai în vârstă sunt cele mai mulțumite de munca lor.

Nivelul de educație în iscriminu este semnificativ mai ridicat în Regatul Unit și Belgia: cu cât nivelul este mai ridicat, cu atât gradul de satisfacție la locul de muncă este mai ridicat.

Tabelul 31

Procentajele persoanelor care desfășoară o activitate remunerată și care exprimă ungrad ridicat de atenuare a activității lor profesionale în funcție de gen,genși nivelul de educație

(prin plată)¹

	Bărbați				Femeile				Nivelul de educație		
	Totală	-25	25/54	55+	Totală	-25	25/54	55+	Scăzut ă	Motiv e invocat e	Ridicat ă
Danmark	71%	79 %	73%	61%	69%	61%	72%	53%	65%	77%	73
Irlanda	69	60	73	68	69	70	61	88	66	72	75
Belgia/Belgia	68	69	66	74	69	60	73	67	64	57	79
Luxemburg	57	pm	pm	pm	62	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Nederland	58	56	58	61	60	59	61	57	55	61	64
Regatul Unit	54	55	58	41	50	42	52	57	49	58	66
Deutschland	52	45	52	54	36	32	37	38	41	48	49
Franța	43	36	43	50	39	32	41	37	41	40	46
Italia	36	31	39	28	32	36	30	37	33	40	36
Comunitate ²	49	46	50	46	42	39	43	45	43	50	50

1 Țările sunt clasificate în ordinea descrescătoare a scorului lor mediu de satisfacție.

2 Media ponderată.

3. Satisfacția atribuită soțului/soției cu privire la activitatea pe care o desfășoară

Persoanele vizate de această întrebare sunt în principal bărbați. Într-adevăr, aceasta se adresează persoanelor care au un soț angajat într-o activitate profesională și s-a văzut mai sus că doar patru din zece femei au o astfel de ocupație, în comparație cu șapte din zece bărbați.

În întreaga Comunitate, această populație este formată din 68% femei și 32% bărbați.

O primă constatare, atunci când se compară satisfacția cu propria muncă și satisfacția pe care o consideră a fi cea a soțului/soției în ceea ce privește sien, este că cele două expresii sunt foarte apropiate una de cealaltă.

Două explicații pot fi date pentru aceasta, dintre care una o întărește pe cealaltă. Primul este că soții adoptă sentimentul de satisfacție exprimat de unul dintre ei sau își proiectează propriul sentiment asupra celuilalt. Al doilea este că, așa cum am sugerat, sentimentul de satisfacție este cel puțin la fel de mult determinat de caracteristicile psihosociale ale mediului în care trăim ca și de condițiile obiective ale muncii efectuate.

Cu toate acestea, nu ar fi înțelept să se acorde prea multă importanță acestor rezultate. Acestea sunt scoruri medii pentru fiecare categorie, care ne dau informații generale despre atitudinile bărbaților și femeilor, dar nu ne permit să comparăm, la nivelul fiecărui cuplu, atitudinile respective și reciproce.¹

¹ Metoda de eșantionare utilizată în anchetele prin sondaj interzice interviuarea membrilor aceleiași familii. Desigur, ar fi posibil din punct de vedere tehnic să se intervieze bărbați și femei, dar sondajul ar necesita apoi un eșantion mult mai mare în fiecare țară, astfel încât să nu se influențeze rezultatele generale, permițând în același timp comparații la nivelul fiecărui cuplu.

Tabelul 32

Satisfacția atribuită soțului/soției în ceea ce privește munca pe care o desfășoară în comparație cu satisfacția exprimată de soț/soție

(Scoruri medii. Comunitatea în ansamblu: persoane care desfășoară o activitate lucrativă)

		Atenționare: Răspunsurile femeilor de Raportul aceeași vârstă		
Satisfacția atribuită femeilor de către bărbați		6,87	6,75	1,02
Din care:	Între 15 și 24 de ani	6,88	6,48	1,06
	Între 25 și 54 de ani	6,89	6,77	1,02
	55 de ani și peste	6,71	7,16	0,94
		Atenționare: Răspunsurile bărbaților de aceeași vârstă		
Satisfacția atribuită femeilor de către bărbați		6,98	7,03	0,99
Din care:	Între 15 și 24 de ani	6,82	6,6	1,03
	Între 25 și 54 de ani	6,98	7,11	0,98
	55 de ani și peste	7,27	6,97	1,04
Împreună		6,95	6,93	1

4. Activitatea profesională a femeilor

Femeile trebuie să fie angajate? Aceasta este una dintre întrebările cu privire la care se confruntă „feministele” și „antifeministele”. Pentru unii, femeile pot dobândi independență numai prin desfășurarea unei activități profesionale; Pentru alții, locul tradițional al femeii este acasă. Răspunsurile la întrebările adresate în acest sondaj ne permit să colectăm și să comparăm informații importante despre ce cred bărbații despre munca profesională a femeilor, ce cred femeile despre munca profesională a femeilor, ce cred bărbații că preferă soțiile lor și ce cred femeile că preferă soții lor. Cu alte cuvinte, am încercat să facilităm relația dintre imaginea de sine și imaginea celorlalți în același timp în ceea ce privește munca femeilor.

Să începem acest joc paralel în oglindă comparând ceea ce cred bărbații și femeile despre munca femeilor;

În ansamblu, 60 % dintre femeile intervievate ar prefera, dacă ar avea de ales, să desfășoare o activitate profesională, în timp ce doar 35 % dintre bărbați ar prefera ca soția lor să desfășoare o astfel de activitate. Munca profesională a femeilor este, prin urmare, foarte apreciată de femei și devalorizată de bărbați.

Diferența dintre preferințele ambelor sexe este puternic influențată de vârstă și, într-o mai mică măsură, de nivelul de educație. În rândul femeilor tinere și chiar în rândul femeilor cu vârste cuprinse între 25 și 55 de ani, șapte din zece optează pentru muncă profesională; În rândul tinerilor (cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani), majoritatea celor care sprijină activitatea profesională a femeilor fac acest lucru.

Tabelul 33

Preferințele bărbaților și femeilor pentru munca femeilor
(Împreună cu Comunitatea)

	Preferințele bărbaților			Preferințele femeilor		
	Că soția lor are o activitate profesională	Că soția lor nu are o activitate profesională	Niciun răspuns	Să aibă o activitate profesională	Neavând o activitate profesională	Niciun răspuns
Împreună	35%	46%	19%	60%	27%	13%
Vârsta						
15-24 ani	44	26	30	73	14	13
25-54 ani	38	46	16	67	26	7
55+	24	59	17	41	36	23
Nivelul de educație						
scăzut	32	51	17	57	29	14
medie	34	49	17	62	27	11
înaltă	43	32	25	73	15	12
Profesia de șef de gospodărie						
independent	36	48	16	63	27	10
angajat	38	45	17	67	24	9
- inactivă	27	50	23	45	33	22
Locuitor:						
sat	35	47	18	59	26	15
- oraș mic	35	48	17	63	26	11
- oraș mare	34	45	21	61	28	11

În toate țările, femeile sunt mai susceptibile decât bărbații să sprijine munca profesională a femeilor, dar diferența dintre răspunsurile ambelor sexe este puternică în Italia și Germania.

Influența vârstei joacă aproape peste tot – cu excepția Danemarcei – în aceeași direcție și mai puternic la femei decât la bărbați. Comparând atitudinile ambelor sexe, pe grupe de vârstă, în fiecare țară, se poate observa că diferențele dintre bărbați și femei sunt cele mai mari pentru irlandezii cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani, italienii cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani și germanii cu vârste cuprinse între 25 și 54 de ani.

Tabelul 34

Preferințele bărbaților și femeilor pentru munca femeilor
(prin plată)¹

		Bărbații care ar prefera ca soțiile lor să muncească	Femeile care preferă să muncească	Diferența dintre răspunsurile femeilor și ale bărbaților
Italia		42 %	76 %	34 %
	15-24 ani	46	84	38
	25-54 ani	48	81	33
	55 de ani și peste	32	57	25
Deutschland		26	56	30
	15-24 ani	42	56	30
	25-54 ani	27	65	38
	55 de ani și peste	18	35	17
Irlanda		36	63	27
	15-24 ani	38	80	42
	25-54 ani	42	63	21
	55 de ani și peste	26	48	22
Franța		43	66	23
	15-24 ani	55	72	17
	25-54 ani	45	67	22
	55 de ani și peste	32	58	26
Regatul Unit		32	54	22
	15-24 ani	35	69	34
	25-54 ani	40	62	22
	55 de ani și peste	17	34	17
Belgia/Belgia		34	52	18
	15-24 ani	52	75	23
	25-54 ani	34	54	20
	55 de ani și peste	20	37	17
Nederland		25	41	24
	15-24 ani	35	63	28
	25-54 ani	31	46	15
	55 de ani și peste	14	22	8
		28	40	12
Danmark	15-24 ani	19	50	11
	25-54 ani	37	57	20
	55 de ani și peste	20	17	-3
Luxemburg		28	32	4
	15-24 ani	35	40	5
	25-54 ani	31	36	5
	55 de ani și peste	18	22	4

1 Țările sunt clasificate în ordinea descrescătoare a diferenței dintre procentele de răspunsuri ale ambelor sexe.

Să ne întoarcem acum la preferințele pe care bărbații le atribuie soților lor și femeilor soților lor în ceea ce privește exercitarea unei profesii remunerate de către femei.

Această analiză are sens numai dacă se ia în considerare situația profesională a bărbatului sau a femeii interviuate – este el sau ea „activ(ă)”? Este el sau ea „activ(ă)”? - și cea a soțului/soției¹.

Douăsprezece segmente ale populației pot fi astfel distinse:

1. Bărbați activi cu soții active	1030
2. Bărbați activi cu soții inactive	1440
3. Bărbați activi fără soții	690
Bărbați inactivi cu soții active	80
5. Bărbați inactivi cu soții inactive	740
6. Bărbați inactivi fără soții	490
7. Femei active cu soți activi	1000
8. Femei active cu soți inactivi	100
9. Femei care lucrează fără soț/soție	750
10. Femei inactive cu soți activi	1420
11. Femei inactive cu soți inactivi	480
12. Femei inactive fără soți	1070

O primă constatare este că o majoritate clară a femeilor – căsătorite sau necăsătorite – doresc să lucreze:

80 % dintre femeile dintr-o gospodărie în care lucrează ambii soți;

75 % dintre femeile care lucrează locuiesc singure;

56 % dintre femeile al căror soț este activ, dar care nu lucrează ele însele;

50% dintre femei trăiesc singure și nu muncesc.²

Pe de altă parte, femeile sunt întotdeauna mai dispuse să muncească decât își imaginează bărbații.

În gospodăriile în care lucrează ambii soți, în timp ce 80 % dintre femei preferă să lucreze, doar 63 % dintre bărbați consideră că soția lor preferă de fapt să lucreze;

În gospodăriile în care lucrează numai bărbați, 56 % dintre femei ar prefera să lucreze și numai 45 % dintre bărbați le atribuie această preferință.

În al treilea rând, bărbații, în orice caz, cred mai frecvent că femeile preferă (sau ar prefera) să lucreze decât doresc pentru ei înșiși, dar subestimează importanța acestor reduceri:

1 Termenul „activ” sau „activ” ar trebui înțeles ca fiind angajat în activități lucrative (cu excepția șomerilor). „Munca” are aici același înțeles ca a fi „activă” sau „activă”.

2 În categoria femeilor inactive al căror soț este inactiv, proporția scade la 37%: Cele mai multe dintre acestea sunt case formate din persoane în vârstă.

- în gospodăriile în care lucrează ambii soți, 63% dintre bărbați cred că soția lor preferă să lucreze, dar numai 51% preferă cu adevărat ca ea să lucreze; subestimează discrepanța, deoarece 80 % dintre femei doresc să lucreze, iar 62 % cred că soțul/soția lor dorește să lucreze pentru ele.

În gospodăriile în care lucrează doar bărbați, 45% dintre bărbați cred că soția lor ar dori să lucreze, 27% ar prefera ca ea să lucreze, în timp ce 56% dintre femei ar dori să lucreze și doar 28% cred că soții lor sunt de acord.

În cele din urmă, în cazurile în care sunt angajați atât bărbați, câtși femei, femeile subestimează dorința bărbaților de a-i vedea stând acasă:

27% dintre femei cred că soții lor ar dori ca soțiile lor să nu lucreze, în timp ce, în realitate, 40% dintre soți ar prefera ca soțiile lor să rămână acasă.

Această analiză lungă este rezumată în tabelul următor. Se poate concluziona că pozițiile și ipotezele mișcărilor feministe sunt confirmate cu privire la acest punct: marea majoritate a femeilor care lucrează doresc să lucreze și chiar puțin mai mult de jumătate dintre femeile ale căror soți lucrează și care nu lucrează ele însele; bărbații subestimează această aspirație a femeilor, reflectând imaginea tradițională a casnicei care este mai puternic internalizată în ele decât își imaginează femeile însele.

Tabelul 35

Preferințele respective și reciproce ale femeilor și bărbaților în ceea ce privește munca profesională a femeilor

(Împreună cu Comunitatea)¹

	Femeia preferă		Bărbatul preferă	
	muncind	să nu muncească	Femeia lucrează	Femeia nu muncește
Gospodăriile în care lucrează bărbați și femei:				
Femei (1000)	80%	15%	62%	27%
Bărbați (1030)	63	27	51	40
Gospodăriile în care lucrează bărbatul, în timp ce femeia nu lucrează:				
Femei (1420)	56%	38%	28%	61%
Bărbați (1440)	45	44	27	64
Case în care nu lucrează nici bărbați, nici femei:				
Bărbați (480)	37%	AT%	17%	63%
Bărbați (740)	30	51	22	62
Persoanele care locuiesc singure:				
Femei active (750)	75%	11%		
Femei inactive (1070)	50	26		
Bărbați activi (690)			36%	23%
Bărbați inactivi (490)			38	23

¹ Din motive de simplificare, nu a fost omis niciun aviz din tabel.

După cum era de așteptat, aceste atitudini respective și reciproce față de munca profesională a femeilor sunt puternic influențate de vârstă. Pentru a ilustra această constatare, ne vom limita la două exemple:

- În gospodăriile în care lucrează bărbați și femei, atitudinea pozitivă a femeilor față de munca femeilor variază de la 87 % pentru femeile cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani la 70 % pentru femeile de peste 55 de ani; în aceleași gospodării, 76 % dintre bărbații cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani consideră că soțiile lor doresc să lucreze, comparativ cu 58 % dintre bărbații cu vârste de peste 55 de ani; În plus, 58 % dintre bărbații cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani ar dori ca soțiile lor să lucreze, comparativ cu 40 % dintre bărbații cu vârsta de 55 de ani și peste.

În gospodăriile în care lucrează numai bărbați, 59 % dintre femeile cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani și 50 % dintre femeile cu vârste de cel puțin 55 de ani ar dori să lucreze; în aceleași gospodării, 55 % dintre bărbații cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani și 33 % dintre bărbații cu vârste de peste 55 de ani consideră că soția lor ar dori să lucreze; 33 % dintre bărbații cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 de ani și 22 % dintre bărbații cu vârsta de 55 de ani și peste ar dori ca ea să lucreze singură.

Tabelul următor rezumă, pentru fiecare grupă de vârstă, decalajul dintre ceea ce gândesc de fapt femeile și bărbații și decalajul dintre ceea ce gândesc fiecare celălalt.

În gospodăriile în care ambii soți lucrează lent, diferența dintre ceea ce gândesc de fapt femeile și bărbații despre munca femeilor (coloanele A și D) este aproximativ constantă, indiferent de grupă de vârstă: 29, 26 și 30; în alte privințe, relativa ostilitate a bărbaților față de munca femeilor pare a fi un fenomen cultural adânc înrădăcinat. În aceleași gospodării, diferența dintre ceea ce crede bărbatul că este preferința soției sale și ceea ce crede femeia că este preferința soțului său (coloanele B și C) este oarecum mai puternică în rândul persoanelor în vârstă: 5, 3 și 12; cu excepția acestora din urmă, există, prin urmare, o armonie relativă de imagini, dacă nu atitudini profunde, între soți.

- În gospodăriile în care bărbații lucrează singuri, diferența de atitudine față de munca femeilor (coloanele A și D) este aproximativ constantă la nivelul diferitelor grupe de vârstă: 26, 29 și 28; Acest lucru confirmă constatarea anterioară că atitudinile sunt bine înrădăcinate, indiferent de vârstă, indiferent dacă femeia lucrează sau nu. În aceleași gospodării, diferența dintre imagini (coloanele B și C) este mai pronunțată decât în gospodăriile în care lucrează ambii soți, cu excepția persoanelor în vârstă: 23, 21 și 8; cu alte cuvinte, există imagini la persoanele în vârstă care sunt armonioase (defavorabile muncii femeilor), în timp ce în gospodăriile mai tinere, femeile (majoritatea cărora ar dori să lucreze) își imaginează că bărbații sunt în mare măsură nefavorabili muncii femeilor, motiv pentru care au dreptate.

Tabelul 36

Preferințele respective și reciproce ale femeilor și bărbaților în ceea ce privește munca profesională a femeilor în funcție de locul de muncă al persoanei intervievate

(Împreună cu Comunitatea)

	Femeia preferă să muncească (A)	Bărbatul crede că femeia preferă să muncească (B)	Femeia crede că bărbatul o preferă pe ea să muncească (C)	Bărbatul preferă femeia să muncească (D)
Case în care lucrează bărbați și femei	80 %	63 %	62 %	51 %
15-24 ani	87	76	71	58
25-54 ani	79	64	61	53
55 de ani și peste	70	58	46	40
Gospodăriile în care lucrează bărbatul, în timp ce femeia nu lucrează:	56 %	45 %	28 %	27 %
15-24 ani	59	55	32	33
25-54 ani	58	49	28	29
55 de ani și peste	50	33	25	22

O analiză suplimentară a fost efectuată, în funcție de ocupația exercitată de persoana intervievată, în gospodării în care ambii soți desfășoară o activitate profesională.

Această analiză arată mai întâi că, în toate ocupațiile, marea majoritate a femeilor care lucrează preferă de fapt să lucreze (coloana A). Pe de altă parte, există diferențe considerabile între bărbați: Unul din doi lucrători și marea majoritate a fermierilor ar dori ca soțiile lor să nu lucreze (coloana D).

În toate categoriile, cu excepția profesiilor liberale, bărbații subestimează preferința femeilor pentru munca profesională (coloanele B și A).

În toate categoriile, cu excepția fermierilor, bărbații sunt mai predispuși să lucreze decât femeile (coloanele B și C).

Aceste rezultate arată în mod clar influența diferitelor tipuri de cultură asupra sistemelor de valori ale bărbaților și femeilor; două medii au atitudini și atitudini foarte diferite în rândul bărbaților și al femeilor: profesiile liberale și agricultorii

Încercurile socioculturale cele mai îndepărtate, decalajul dintre atitudinile ambelor sexe față de munca femeilor (coloanele A și D) este minim; vor exista chiar puțin mai mulți bărbați în profesiile liberale care doresc ca femeile lor să lucreze pentru mine decât femeile care doresc de fapt să lucreze. Dimpotrivă, aproape toate femeile fermier doresc să muncească, în timp ce doar un fermier din patru dorește ca soția sa să muncească.

În ceea ce privește imaginile (coloanele B și C), există, proporțional, puțini bărbați în profesiile liberale decât în celelalte profesii, cu excepția agricultorilor, care cred că soțiile lor preferă să lucreze dacă există doar femei imaginative. Dimpotrivă, în rândul agricultorilor există o diferență considerabilă și opusă între procentul bărbaților care cred că soția lor dorește să lucreze și procentul femeilor care atribuie acest gând mamei lor.

Această din urmă anomalie exprimă probabil o diferență în sistemele de valori în ceea ce privește munca femeilor în mediul rural și, probabil, și în percepția întrebării adresate: Fermierul (95%) preferă să muncească, dar este într-adevăr în agricultură? - și consideră că soțul ei preferă să lucreze (76%); în ceea ce privește fermierul, sistemul său de valori îl determină să prefere foarte frecvent ca soția sa să nu lucreze (trei din patru cazuri, inclusiv non-răspunsuri) și să creadă că ar prefera să nu lucreze, fără să se știe dacă se referă, conștient sau nu, la munca la fermă sau la munca în afara acesteia.

Tabelul 37

Atitudinile respective și reciproce ale femeilor și bărbaților față de activitatea profesională a femeilor în ocupația persoanei intervievate

(Comunitatea în ansamblu: locuințe în care lucrează ambii soți)

	Femeia preferă să muncească (A)	Bărbatul crede că femeia preferă să muncească (B)	Femeia crede că bărbatul o preferă pe ea să muncească (C)	Bărbatul preferă femeia să muncească (D)
Împreună	80 %	63 %	62 %	51 %
Ocupația persoanei intervievate (bărbat sau femeie)				
Fermier	95	40	76	24
Profesii liberale	89	95	79	100
Comerciant, meșteșugar	80	62	59	57
Lucrător	79	60	59	45
Angajați	81	58	64	58
Conducerea superioară	91	85	77	63

Atitudinea cercurilor agricole față de munca femeilor – și, în general, față de transformările societale – va necesita cercetări suplimentare.

Pentru a da un ultim exemplu și în gospodăriile în care doar bărbații desfășoară o activitate remunerată, se poate observa că, în aproape toate ocupațiile, bărbații sunt semnificativ mai favorabili muncii femeilor atunci când soțiile lor lucrează decât atunci când nu lucrează: Nupotvorbi despre alegeri, este o alegere casnică. Singura excepție este în cazul fermierilor, indiferent dacă soția lor lucrează sau nu, doar un sfert dintre fermieri spun că sunt în favoarea muncii ei.

Tabelul 38

Atitudinile bărbaților în ceea ce privește munca profesională a femeilor în funcție de profesia bărbatului chestionat

(Împreună cu Comunitatea)

	Case în care lucrează bărbați și femei		Case în care doar omul muncește	
	Pentru	Împotriva	Pentru	Împotriva
Împreună	51 %	40 %	27 %	64 %
Fermier	24	65	27	61
Profesii liberale	100	.	26	70
Comerciant, meșteșugar	57	34	24	69
Lucrător	45	46	26	65
Angajați	58	34	35	58
Conducerea superioară	63	21	23	63

V. Forme sociale considerate importante pentru îmbunătățirea statutului femeilor

Dezbaterea societală privind statutul femeilor a dat naștere în toate țările în care se dezvoltă la reforme și proiecte de reformă, dintre care unele sunt de natură legislativă, în timp ce altele sunt mai direct preocupate de atitudini și comportamente, de morală.

Pentru a testa o serie dintre aceste reforme, tuturor respondenților li s-a adresat întrebarea:

Care dintre următoarele măsuri considerați că sunt cele mai importante?

A. Facilitarea și reducerea costurilor accesului la creșe, centre de îngrijire de zi și centre de îngrijire de zi, astfel încât mamele care doresc să lucreze să poată face acest lucru.

B. O mai mare flexibilitate a programului de lucru pentru mamele care doresc să lucreze.

C. Facilitarea accesului la muncă pentru mamele care au încetat să lucreze atunci când aveau copii mici.

D. Să ofere femeilor care doresc să rămână acasă o remunerație fixă corespunzătoare îndatoririlor casnice, astfel încât acestea să fie mai puțin dependente de soții lor.

Facilitarea accesului la muncă pentru femeile divorțate sau separate.

F. Încercați să vă asigurați că treburile casnice sunt mai bine distribuite între bărbați și femei. »

Răspunsul cel mai frecvent oferit, în primul rând, atât de femei, cât și de bărbați, este accesul la creșe, centre de zi și grădinițe (26 %); Aceasta este urmată de organizarea timpului de lucru săptămânal (23 %) și de acordarea unei remunerații corespunzătoare sarcinilor casnice (18 %).

Cumulând răspunsurile date în primul sau în al doilea rând, se poate observa că organizarea timpului de lucru săptămânal și accesul la creșe sunt aproape pe picior de egalitate, în ordinea preferințelor, cu 42 % și 40 %; bărbații vorbesc puțin mai frecvent decât femeile în ceea ce privește organizarea timpului de lucru. Urmează, și fără diferențe semnificative între răspunsurile bărbaților și femeilor: remunerarea pentru sarcinile familiale (33 %), accesul la muncă pentru mamele care au fost nevoite să își înceteze activitatea profesională (26 %), împărțirea sarcinilor casnice (22 %) și accesul la muncă pentru femeile divorțate sau separate (19%).

Absența diferențelor dintre răspunsurile bărbaților și cele ale femeilor arată că atitudinile sunt larg răspândite în întreaga societate, probabil pentru că reflectă mesajele de informare transmise de mass-media principală: presă, radio și televiziune.

Acest consens larg este confirmat prin examinarea răspunsurilor în funcție de vârstă sau de nivelul de educație. Cel mult, se poate observa că femeile tinere, care sunt în mod evident mai preocupate, pun pe primul sau pe al doilea loc între cererile lor de acces la creșe, centre de zi și grădinițe și că persoanele cele mai educate sunt puțin mai puțin frecvent în favoarea ideii de a plăti pentru treburile casnice ale mamei. Pe de altă parte, dorința de a avea un acces mai bun la creșe, centre de îngrijire de zi și centre de îngrijire de zi pentru copii este, după cum ar fi de așteptat, oarecum mai puternică în orașe decât în sate.

Tabelul 38

Cele mai importante forme sociale pentru îmbunătățirea statutului femeilor

(Răspunsuri date pe primul sau al doilea loc decâtre toți respondenții din Comunitate)

	Bărbați și femei	Bărbați	Femeile
1. Organizarea timpului de lucru	42 %	45 %	40 %
2. Facilitarea și ieftinirea accesului la creșe, centre de îngrijire de zi etc.	40	40	40
3. Plata pentru treburile casnice	33	32	33
4. Facilitarea accesului la muncă pentru mamele care nu mai lucrează	26	27	26
5. Încercarea de a face treburile casnice mai împărțite	22	20	23
6. Facilitarea accesului la muncă pentru femeile divorțate sau separate	19	19	20
Fără răspuns	18	17	18

Diferențele dintre țări sunt mici. Aproape peste tot, organizarea timpului de lucru săptămânal pentru mamele care doresc să lucreze este pe primul sau al doilea loc pe lista reformelor dorite; singura excepție este Italia, unde această măsură se situează pe locul al treilea. Lipsa accesului la creșe, creșe și grădinițe este evidențiată peste tot, cu excepția Irlandei, dar mai ales în Italia (57 % dintre respondenți și chiar 66 % în orașele mari). Plata femeilor care doresc să rămână acasă este pe primul loc sau pe al doilea loc în Belgia (47 %), Franța (42 %), Irlanda (37 %) și Italia (50 %), adică în principal în țările în care atitudinea generală față de statutul femeilor este încă destul de tradițională.

Pe scurt, există trei cerințe sau așteptări clare în întreaga Comunitate în ceea ce privește îmbunătățirea statutului femeilor: două sunt strâns legate între ele: un program de lucru mai flexibil și un acces mai bun la creșe, centre de îngrijire de zi și centre de îngrijire de zi pentru copii, care sunt probabil susținute de libertatea unei femei de a desfășura o activitate profesională; al treilea, acordarea unui salariu familial femeilor care doresc să rămână acasă, pare să fie legat în mod egal de fiecare dintre celelalte, dar mai puțin important decât este unul pentru celălalt și corespunde probabil unui alt salariu, mai tradițional, al femeilor.¹

¹ Pentru toți respondenții, există o șansă din trei ca un respondent care preferă programul de lucru flexibil să le ofere, de asemenea, un acces mai bun la creșe și viceversa. Există mai puțin de o șansă din trei ca un respondent care alege salariul familiei să acorde prioritate fiecăreia dintre celelalte două reforme.

Tabelul 40

Cele mai importante forme sociale pentru îmbunătățirea statutului femeilor
(după țară)¹

Belgia/Belgia	Danmark	Deutschland
1. Remunerația gospodăriilor (47%)	1. Timpul de lucru (46%)	1. Timpul de lucru (34%)
2. Timpul de lucru (42%)	2. Accesul la creșe (32%)	2. Accesul la părinte (31%)
3. Acces la creșe (40%)	3. Prof. pentru reintegrare (30%)	3. Remunerația gospodăriilor (22%)
4. Reintegrare Prof. (29%)	4. Remunerația gospodăriilor (25%)	4. Reintegrare Prof. (22%)
5. Partajarea șahului (21%)	5. Accesul femeilor divorțate (23%)	5. Împărțirea sarcinilor (21 %)
6. Accesul femeilor divorțate (16%)	6. Partajarea șahului (21%)	6. Accesul femeilor divorțate (18%)
Franța	Irlanda	Italia
1. Timpul de lucru (48%)	1. Timpul de lucru (37%)	1. Accesul la creșe (57%)
2. Remunerația gospodăriilor (42%)	2. Remunerația gospodăriilor (37%)	2. Remunerația gospodăriilor (50 %)
3. Accesul la părinte (40%)	3. Reintegrare Prof. (34%)	3. Timpul de lucru (39%)
4. Reintegrare Prof. (31%)	4. Accesul femeilor divorțate (32%)	4. Reintegrare Prof. (23%)
5. Accesul femeilor divorțate (21%)	5. Împărțirea sarcinilor (31 %)	5. Partajarea șahului (16%)
6. Partajarea șahului (16%)	6. Accesul la creșe (28%)	6. Accesul femeilor divorțate (15%)
Luxemburg	Nederland	Regatul Unit
1. Accesul la părinte (41%)	1. Timp de lucru ?? (47%)	1. Timp de lucru (50%)
2. Timp de lucru (40%)	2. Accesul la creșe (34%)	2. Accesul la creșe (36%)
3. Accesul femeilor divorțate (26%)	3. Ponderea șahului (27%)	3. Ponderea șahului (31%)
4. Ponderea șahului (25%)	4. Prof. în reintegrare (26%)	4. Prof. în domeniul reintegrării (29 %)
5. Reintegrare Prof. (24%)	5. Remunerația gospodăriilor (19%)	5. Accesul femeilor divorțate (24%)
6. Remunerația gospodăriilor (22%)	6. Acces pentru femeile divorțate (15%)	6. Remunerația gospodăriilor (21%)

1 Țările sunt enumerate în ordine alfabetică. Elementele citate cel mai frecvent în întreaga Comunitate sunt evidențiate. Procentele corespund frecvenței alegerii importanței exprimate în fiecare țară în răspunsurile de pe primul sau al doilea loc.

VI Atitudini față de politică și forme de participare socială

Este un loc comun, adânc înrădăcinat, că „politica este mai mult treaba oamenilor”. Unii bărbați și femei, care sunt probabil mai puțin numeroși în timpul nostru decât erau în urmă cu 30 sau 50 de ani, o fac o normă; Alții doarnotează o situație de fapt și încearcă să o explice astfel încât să poată fi schimbată. Indiferent de progresele pe care femeile le-au făcut în direcția egalității de șanse pentru participarea la viața socio-politică, ceea ce Maurice Duverger a scris în raportul său din 1955 către UNESCO a rămas în mare măsură valabil:

- numărul de abțineri ale femeilor la alegeri este, în medie, mai mare decât numărul de abțineri ale bărbaților, chiar dacă se iau în considerare măsuri corective importante, cum ar fi vârsta, nivelul de educație, categoria socioprofesională etc.;

- participarea femeilor în „cercul guvernamental”, și anume în exercitarea autorității politice și în procesul decizional politic, este mai mică decât cea a bărbaților.¹

Într-un document recent, la douăzeci de ani de la ancheta internațională a DUVERGER, Organizația Națiunilor Unite a subliniat încă o dată marea diferență dintre „recunoașterea oficială a drepturilor politice, care este practic universală, și importanța rolului direct jucat de femei în guvern”. Documentul a continuat cu precizarea: „cu câteva excepții, participarea politică efectivă a femeilor, care este deja scăzută la nivel local, scade și mai mult pe măsură ce ne apropiem de centrul procesului decizional politic.”²

Pentru a da exemple doar în țările Comunității Europene, procentul femeilor alese în parlamentele naționale variază de la 3 % (în Belgia și Italia) la 9 % (în Țările de Jos) și ajunge la 17 % într-o singură țară: Danemarca.³

Potrivit DUVERGER, a cărei activitate este încă relevantă, „acest nivel scăzut de influență a femeilor ([...]) pare mai întâi să fie rezultatul opoziției bărbaților. Pe frontul electoral, această opoziție era deja destul de puternică (...). Cu toate acestea, opoziția masculină cedează treptat în această privință, deoarece rezultatele votului femeilor au evidențiat puține schimbări pe care le implică în comparație cu situația anterioară. La nivel guvernamental, această opoziție rămâne foarte puternică, deoarece își asumă un caracter esențial concurențial (...). Eliminarea femeilor din motive esențialmente concurențiale este ascunsă (...) în spatele unui mecanism de justificare foarte eficient: scopul este de a demonstra că politica este, prin natura sa, un domeniu esențialmente masculin în care femeile trebuie admise numai în mod excepțional și în domenii strict limitate ([...]). Numai este vorba aici de a stabili o inegalitate între bărbați și femei, o superioritate a celor dintâi față de cei din urmă, ci de a menține între ei un fel de diviziune a muncii, bazată pe abilități diferite.”

Iar autorul adaugă în mod judicios că „oricât de subtile ar fi justificările, opoziția bărbaților față de participarea femeilor în politică nu ar fi putut avea un succes atât de mare dacă s-ar fi confruntat cu o rezistență feminină foarte puternică. Cu toate acestea, acesta din urmă rămâne în general scăzut (...). Trebuie remarcat faptul că influența slabă a femeilor în conducerea statelor se bazează în mare măsură pe inerția femeilor. Faptul că femeile sunt mai puțin interesate de politică decât bărbații este un prim fapt incontestabil (...). Nu numai că femeile dau dovadă de un gust scăzut pentru a intra în „cercul guvernamental”, dar acceptă în mare măsură sistemul de justificare inventat de bărbați pentru a raționaliza această abținere.”⁴

1 Participarea politică a femeilor. UNESCO în 1955.

2 Documentul E/CONF.66/3 al Conferinței mondiale a Anului internațional al femeilor. Punctul 9 de pe ordinea de zi provizorie. Organizația Națiunilor Unite, 1975, pagina 12.

3 A se vedea documentul citat mai sus (p. 13) și, pentru Danemarca, nota IWY/15, „Statutul și statutul femeilor în lumea de astăzi: unele fapte esențiale”, Centrul Națiunilor Unite pentru Informații Economice și Sociale, decembrie 1974, (p. 9).

4 Maurice DUVERGER, op. cit., pp. 127-131.

În cadrul acestei cercetări au fost adresate trei întrebări cu privire la cele nouă țări ale Comunității pentru a identifica și a măsura atitudinile bărbaților și femeilor față de rolurile respective în viața politică.

În plus, întrebările suplimentare privind participarea politică, care au fost adresate tuturor respondenților, ne vor permite să clarificăm datele referitoare la această problemă socială.

1. Caretrebuie să fie mai presus de toate afacerile oamenilor?

„Se spune uneori că „politica trebuie să se refere mai mult la bărbați decât la femei”. Personal, sunteți întru totul de acord, mai degrabă de acord, mai degrabă în dezacord sau deloc?”

În întreaga Comunitate, 35% dintrerespondenți au fost de acord că politica ar trebui să fie dominată mai mult de bărbați, în timp ce 61% nu au fost de acord. Nu există o diferență semnificativă între răspunsurile masculine și cele feminine.

Tabelul 41

Ar trebui politica să fie mai mult treaba bărbaților?

(Împreună cu Comunitatea)

	Bărbați și femei	Bărbați	Femeile
Sunt întru totul de acord	15%	15%	15%
Sunt destul de de acord	20	21	19
Mai degrabă nu sunt de acord	22	23	20
Nu sunt deloc de acord	39	37	41
Fără răspuns	4	4	5
Totală	100	100	100

Influența vârstei, în special în rândul femeilor, și a nivelului de educație pentru toți respondenții este foarte puternică.

În rândul tinerilor (cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani), 42 % nu sunt deloc de acord cu prejudecățile împotriva femeilor; în rândul femeilor de aceeași vârstă, proporția este de 52 %. În schimb, în rândul persoanelor cu vârsta de 55 de ani și peste, doar 33 % dintre bărbați și 30 % dintre femei dezaprobă puternic prejudecățile. Atitudinea negativă a femeilor față de participarea politică a genului lor, despre care a vorbit Maurice DUVERGER, este, prin urmare, parțial verificată: femeile în vârstă, atunci când au o opinie fermă, sunt mai puțin favorabile participării egale a femeilor decât bărbații de aceeași vârstă; Dar chiar și printre aceștia, o mică majoritate „progresistă” (48 % mai degrabă nu sunt de acord sau nu sunt deloc de acord) îi depășește pe „tradiționaliști” (45 %).

Nivelul de instruire joacă, de asemenea, un rol important, deoarece răspunsul „nu sunt deloc de acord” crește de la 32 la 43 și 56 % în funcție de nivelul de instruire. Întrucât femeile tinere sunt, în general, mai educate decât femeile în vârstă, nu există nicio îndoială că cele două variabile – vârsta și nivelul de educație – au un efect cumulativ.

Celelalte variabile examinate (categoria socioprofesională, dimensiunea locului de reședință) nu au niciun efect semnificativ.

Tabelul 42

Ar trebui să fie politica mai mult despre bărbați în funcție de gen, gen și nivelul de educație?

(împreună cu Comunitatea)-

	Bărbați			Femeile			Nivelul de educație		
	-25	25/54	55+	-25	25/54	55+	Scăzută	Motivale invocate	Ridicată
Sunt într-un total de acord	11 %	14 %	20 %	8 %	13 %	23 %	20 %	11 %	5 %
Sunt destul de de acord	19	21	22	14	19	22	21	20	14
Mai degrabă nu sunt de acord	24	23	21	21	22	18	21	22	23
Nu sunt deloc de acord	42	38	33	52	42	30	32	43	56
Fără răspuns	4	4	4	5	4	7	6	4	2
Totală	100	100	100	100	100	100	100	100	100

După cum era de așteptat, diferențele dintre țări sunt considerabile. Mai mult, atitudinile măsurate aici par a fi independente de cele pe care le-am examinat până acum în ceea ce privește statutul femeilor. Pe de o parte, găsim țări precum Danemarca, Regatul Unit, Irlanda și Franța, în care dezacordul față de întrebarea adresată și, prin urmare, atitudinea favorabilă participării politice a femeilor, prevalează foarte mult. Aceasta este urmată de Italia, care este destul de aproape de media comunitară. Pe de altă parte, găsim Țările de Jos și Germania, unde atitudinea față de participarea femeilor este încă majoritară, și Belgia și Luxemburg, unde atitudinea față de participarea femeilor este majoritară.

Pentru mai multă claritate și pentru a ține seama de intensitatea atitudinilor exprimate, vom prezenta mai întâi un indice calculat prin atribuirea unui coeficient de -2 sau 2 răspunsurilor „sunt într-un total de acord” sau „nu sunt deloc de acord” și a unui coeficient de -1 sau 1 răspunsurilor intermediare, totalul obținut fiind legat de procentul respondenților într-o direcție sau alta. Prin construcție, punctajul maxim este +2, iar punctajul minim este -2.

Distribuția țărilor, în ordinea descrescătoare a punctajelor, adică acelor în care atitudinea față de participarea politică a femeilor este mai aproape de maxim, este următoarea:

1. Danmark	1,03
2. Regatul Unit	0,85
3. Irlanda	0,75
4. Franța	0,69
5. Italia	0,56
Media comunitară	0,52
6. Nederland	0,44
7. Deutschland	0,11
8. Belgia/Belgia	-0,13
8. Luxemburg	-0,16

Luând cele nouă țări ale Comunității una câte una și în aceeași ordine, se poate observa că, în aproape toate țările, vârsta afectează atitudinea femeilor mai puternic decât cea a bărbaților; Tinerii prițin aproape întotdeauna mai mult participarea politică a femeilor decât persoanele în vârstă.

Pentru bărbați, diferența dintre cel mai în vârstă și cel mai tânăr este mai pronunțată în Luxemburg și Țările de Jos decât în alte țări. În ambele țări, precum și în Danemarca, influența vârstei este chiar ușor mai puternică pentru bărbați decât pentru femei. În cele din urmă, în două țări, Regatul Unit și Irlanda, este curios faptul că bărbații tineri sprijină oarecum mai puțin participarea femeilor decât bărbații mai în vârstă.

În ceea ce privește femeile, influența vârstei este întotdeauna în aceeași direcție: Cu cât sunt mai tinere, cu atât sunt mai în favoarea participării politice a femeilor. Diferența dintre cei mai tineri și cei mai în vârstă este deosebit de marcată în Belgia, Franța și Italia.

Influența nivelului de educație este mai mică decât cea a vârstei în aproape toate țările, cu excepția Regatului Unit și a Germaniei. În trei țări, este mai puternică decât în celelalte: în Belgia, Italia și Franța; Acestea sunt cele trei țări cu cea mai mare influență a vârstei asupra atitudinii femeilor. Prin urmare, se poate concluziona că cele două variabile acționează în aceeași direcție: tinerii și, într-o mai mică măsură, nivelul de educație determină un anumit tip de atitudine în rândul femeilor care favorizează o schimbare în societate, și anume o participare sporită a femeilor la viața politică.

Pe scurt, în țările în care participarea politică a femeilor este acceptată pe scară mai largă, nici vârsta, nici nivelul de educație nu au o influență puternică asupra atitudinilor măsurate: acest lucru este valabil în Danemarca, Regatul Unit și Irlanda.

Dimpotrivă, în țările în care imaginea masculină a vieții politice pare încă să prevaleze, vârsta și/sau nivelul de educație, în special în rândul femeilor, joacă un rol foarte important în modelarea unor atitudini mai favorabile femeilor.

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

Tabelul 43

Ar trebui ca politica să se refere mai mult la bărbați în funcție de gen, genșinivelul de educație (pe țări)

	Bărbați				Femeile				Nivelul de educație		
	Totală	-25	25/54	55+	Totală	-25	25/54	55+	Scăzută	Motivale invocate	Crescut
Danmark	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
++	11	5	8	15	7	5	5	9	10	7	5
++	8	8	9	11	8	6	7	11	9	9	9
-	29	27	28	33	30	21	31	31	32	25	24
--	44	49	50	32	47	63	51	35	40	55	58
?	8	11	5	8	8	5	5	14	9	4	4
Indice	0,94	1,2	1,07	0,6	1,26	1,38	1,19	0,84	0,93	1,17	1,29
Regatul Unit											
++	11	12	10	13	15	11	12	20	16	9	3
++	15	18	16	10	10	9	10	12	14	9	9
-	23	25	21	25	17	20	16	16	20	19	21
--	46	36	49	47	53	54	59	45	44	60	66
?	5	9	4	5	5	6	3	7	6	3	1
Indice	0,81	0,59	0,85	0,85	0,89	1,02	1,04	0,56	0,65	1,15	1,42
Irlanda											
++	17	17	16	16	14	6	14	23	20	15	2
++	15	17	14	15	13	10	12	16	14	13	16
-	24	29	23	18	17	21	13	18	19	18	25
--	43	32	46	49	55	61	60	41	45	53	55
?	1	5	1	2	1	2	1	2	2	1	2
Indice	0,51	0,43	0,7	0,7	0,86	1,25	1,05	0,39	0,45	0,82	1,17
Franța											
++	11	4	9	16	13	4	11	27	21	7	4
++	19	21	18	20	19	14	18	23	21	19	15
-	23	17	27	21	23	15	27	20	26	22	20
--	44	55	44	39	43	62	42	29	29	50	57
?	3	3	2	4	2	5	2	1	3	2	4
Indice	0,73	1,02	0,8	0,46	0,66	1,24	0,74	0,02	0,22	0,92	1,16
Italia											
++	18	11	16	25	15	8	15	24	22	7	6
++	17	12	16	20	19	9	20	26	20	21	10
-	21	22	21	20	19	22	21	13	19	22	23
--	42	52	44	33	43	59	41	31	35	48	61
?	2	3	3	2	4	2	3	7	4	2	+
Indice	0,54	0,93	0,63	0,17	0,57	1,17	0,54	0,01	0,26	0,85	1,25
Nederland											
++	16	13	16	17	15	11	14	19	17	16	7
++	21	10	19	27	22	12	25	21	23	20	16
-	15	10	18	11	14	13	15	12	12	18	15
--	40	52	42	33	37	60	36	29	33	42	57
?	8	15	5	12	12	4	10	19	15	4	5
Indice	0,45	1,14	0,54	0,2	0,42	1,04	0,4	0,13	0,23	0,51	1,05
Deutschland											
++	18	13	16	23	16	6	15	23	21	15	7
++	33	29	33	34	26	24	25	29	31	29	23
-	25	35	25	22	22	26	22	20	22	24	26
--	21	23	22	19	29	37	32	20	21	25	43
?	3	+	4	2	7	7	6	8	5	7	1
Indice	-0,01	0,25	0,04	-0,2	0,23	0,69	0,33	-0,17	-0,07	0,18	0,76
Belgia/Belgia											
++	26	18	24	36	29	12		25	42	37	24
++	22	21	25	18	21	19	26	16	21	23	20
-	24	30	24	18	23	33	24	19	18	26	33
--	22	26	21	21	18	31	19	9	13	22	33
?	6	5	6	7	9	5	6	14	11	5	3
Indice	-0,07	0,28	-0,06	-0,34	0,21	0,56	-0,15	-0,72	-0,58	-0,02	0,59
Luxemburg											
++	25	27	17	39	20	8	22	22	23	23	21
++	28	31	27	29	25	24	26	26	33	28	17
-	19	23	19	18	21	32	21	15	20	22	18
--	16	15	21	7	22	36	19	20	13	22	24
?	11	4	16	7	12	+	12	17	11	5	20
Indice	-0,32	-0,32	-0,02	-0,8	0	0,64	-0,14	-0,18	-0,38	-0,09	-0,07

2. Rolurile politice respective

Este un lucru să spunem că politica nu ar trebui să fie doar treaba oamenilor. Dar trebuie să joace același rol sau un rol diferit în politică? Prin urmare, o altă întrebare;

Credeți că femeile ar trebui să joace același rol ca bărbații în politică sau un rol diferit?

Marea majoritate a publicului din toate țările Comunității (57%) consideră că femeile ar trebui să joace același rol în politică ca și bărbații. Cu toate acestea, o minoritate semnificativă (34 %) este în favoarea unui rol diferit.

Din nou, diferențele în ceea ce privește răspunsurile între bărbați și femei sunt mici, dar vârsta, în special în rândul femeilor, și nivelul de educație discriminează puternic: 7 din 10 femei din grupa de vârstă 15-24 de ani și 7 din 10 dintre cele mai bine educate sunt în favoarea „același rol”.

Tabelul 44

Rolurile politice respective ale bărbaților și femeilor în funcție de gen, gen și nivelul de educație
(Împreună cu Comunitatea)

	Același rol	Roluri diferite	Fără răspuns
Împreună	57 %	34 %	9 %
Bărbați	57	36	7
Din care: Între 15 și 24 de ani	63	29	8
Între 25 și 54 de ani	59	35	6
55 de ani și peste	51	42	7
Femeile	57	32	11
Din care: Între 15 și 25 de ani	70	21	9
Între 25 și 54 de ani	60	32	8
55 de ani și peste	45	40	15
Nivelul de educație:			
scăzut	53	36	11
medie	59	34	7
înaltă	69	26	5

Diferențele de remunerație sunt considerabile și foarte asemănătoare cu cele pe care le-am observat în ceea ce privește „politica, afacerile bărbaților”:

- atitudinile cele mai favorabile rolurilor egale sunt observate în Danemarca (78 %), Regatul Unit (68 %), Irlanda (65 %) și Țările de Jos (61 %);

Italia se apropie de media comunitară (58%)

- urmată de Franța (52 %), Germania (50 %), Luxemburg (47 %) și Belgia (45 %).

Prin urmare, există încă două țări din Comunitate în care participarea politică egală, în aceleași domenii și femeile și bărbații, nu este acceptată de majoritatea publicului: Luxemburg și Belgia.

În centrul fiecărei culturi naționale se află influența vârstei și a nivelului de educație.

Influența vârstei este mai puternică la femei decât la bărbați. În rândul bărbaților, ca și în rândul femeilor, diferența de atitudine dintre persoanele în vârstă și cele în vârstă este deosebit de pronunțată în Italia.”

Vârsta discriminează în mod clar numai în Belgia și Italia.

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

Tabelul 45

Roluri politice legate de gen, genși educație (pe țări)¹

	Bărbați				Femeile				Nivelul de educație		
	Totală	-25	'25/54	55+	Totală	-25	'25/54	55+	Low	Motivele invocate	Ridicată
Danmark											
Același rol	80 %	73 %	86 %	73 %	76 %	86 %	84 %	60 %	76 %	81 %	84 %
- Roluri diferite	12	8	10	18	15	10	11	25	14	15	9
Fără răspuns	8	15	4	9	9	4	5	15	10	4	7
Regatul Unit											
Același rol	69	63	69	70	68	72	74	59	63	77	82
- Roluri diferite	24	24	24	25	23	18	21	28	27	19	16
Fără răspuns	7	13	7	5	9	10	5	13	10	4	2
Irlanda											
Același rol	63	57	67	64	65	73	68	57	59	68	75
- Roluri diferite	31	30	31	31	30	22	29	36	35	28	21
Fără răspuns	6	13	2	5	5	5	3	7	6	4	4
Nederland											
Același rol	61	60	65	56	61	83	62	47	55	67	71
- Roluri diferite	28	25	28	28	24	9	25	30	27	25	23
Fără răspuns	11	15	7	16	15	8	13	23	18	8	6
Italia											
Același rol	59	66	64	45	57	79	58	35	49	72	75
- Roluri diferite	35	29	30	48	33	14	34	49	41	23	4
Fără răspuns	6	5	6	7	10	7	8	16	10	5	4
Franța											
Același rol	56	65	53	54	49	61	50	36	47	52	61
- Roluri diferite	40	29	42	43	41	32	41	51	43	44	33
Fără răspuns	4	6	5	3	10	7	9	13	10	4	6
Deutschland											
Același rol	47	56	51	38	53	65	55	43	50	47	63
- Roluri diferite	47	38	45	54	35	23	35	43	41	43	32
Fără răspuns	6	6	4	8	12	12	10	14	9	10	5
Luxemburg											
Același rol	47	54	48	41	47	68	47	37	49	50	41
- Roluri diferite	37	35	33	45	33	28	31	39	39	39	35
Fără răspuns	16	11	19	14	20	4	22	24	12	20	24
Belgia/Belgia											
Același rol	48	55	51	38	43	66	42	31	36	47	63
- Roluri diferite	38	32	38	44	37	26	42	37	40	39	31
Fără răspuns	14	13	11	18	20	8	16	32	24	14	6

1 Țările sunt clasificate în funcție de frecvența descrescătoare a răspunsului cu „același rol”.

3. Gradul de încredere într-un bărbat sau o femeie ca reprezentant politic în parlament

După epoca im globală a lumii politice și a rolurilor politice, aici este întrebarea decisivă, dacă cineva crede Maurice DUVERGER și mulți alți autori: Au bărbații și femeile mai multă încredere într-un bărbat sau o femeie care să îi reprezinte în Parlament?

„În general, ați avea mai multă încredere într-un bărbat sau o femeie care să vă reprezinte politic în Parlament?”¹

În întreaga Comunitate, aproape jumătate dintre respondenți (48%) spun - poate cu bună conștiință - că nu fac diferență. Dar 38% recunosc că ar avea mai multă încredere într-un bărbat.

Femeile răspund oarecum mai frecvent decât bărbații (50%) că nu fac diferență, dar mult mai puțin frecvent că ar avea mai multă încredere într-un bărbat (33%). În plus, aproximativ una din zece femei spune că ar avea mai multă încredere într-o femeie.

Vârsta și nivelul de educație, după cum ar fi de așteptat, influențează aceste atitudini:

50 % dintre bărbați și 46 % dintre femeile cu vârsta de cel puțin 55 de ani ar avea mai multă încredere într-un bărbat;

37 % dintre bărbați și doar 21 % dintre femeile cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani ar avea mai multă încredere într-un bărbat.

Pe de altă parte, 44% dintre cei mai puțin educați oameni ar avea mai multă încredere într-un bărbat, comparativ cu 24% dintre cei mai educați oameni.

Din nou, este probabil ca variabila educație să joace un rol prea important în modelarea atitudinilor în ceea ce privește vârsta, în special în rândul tinerilor.

1 Răspunsul „nici o diferență” a fost remarcat de investigator, dar nu a fost sugerat în formularea întrebării.

Tabelul 46

Alegerea unui reprezentant în parlament în funcție de gen, gen și nivelul de educație
(Împreună cu Comunitatea)

		Mai multă încredere într- un bărbat	Mai multă încredere într-o femeie	Nicio diferență	Fără răspuns
Împreună		38%	8%	48%	6%
Bărbați		42	6	46	6
Din care:	Între 15 și 24 de ani	37	7	49	7
	Între 25 și 54 de ani	39	6	50	5
	55 de ani și peste	50	5	39	6
Femeile		33	11	50	6
Din care:	Între 15 și 24 de ani	21	16	57	6
	Între 25 și 54 de ani	31	10	54	5
	55 de ani și peste	46	9	39	6
Nivelul de educație:					
	scăzut	44	8	42	6
	medie	33	9	52	6
	înaltă	24	8	63	5

Diferențele dintre țări sunt mai mici decât în cazul celor două întrebări anterioare. Cu alte cuvinte, imaginea masculină a reprezentantului politic corespunde probabil unui sistem de valori ale căruia valori sunt în prezent minoritare, dar care este încă comun pentru trei sau mai multe persoane din zece în aproape toate țările Comunității, cu excepția Danemarcei.

Influența vârstei asupra magului reprezentantului politic este, încă o dată, mai puternică în toate țările pentru femei decât pentru bărbați; este mai puternică în Italia decât oriunde altundeva; În Irlanda, tinerii din nou par a fi mai tradiționali decât bătrânii lor.¹

În ceea ce privește influența nivelului de educație, acesta este mai mic decât cel al vârstei și apare în principal în Italia și Germania.

¹ Nu s-a formulat nicio observație cu privire la Luxemburg din cauza numărului mic de respondenți.

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

Tabelul 47

Alegerea unui reprezentant în parlament în funcție de gen, genși nivelul de educație (per salarius)¹

	Bărbați				Femeile				Nivelul de educație		
	Totală	-25	'25/54	55+	Totală	-25	'25/54	55+	Scăzută	Motivele invocate	Ridicată
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Danmark											
+ Încrederea omului	20	18	14	31	15	4	11	28	20	13	12
+ Încrederea femeilor	4	1	4	6	6	5	8	3	5	5	6
Nicio diferență	70	70	78	58	73	81	76	62	69	77	74
Fără răspuns	6	11	4	5	6	10	5	7	6	5	8
Nederland											
+ Încrederea omului	28	19	26	34	23	13	22	29	27	27	14
+ Încrederea femeilor	3	2	3	4	4	3	4	4	4	2	3
Nicio diferență	57	56	61	51	59	72	61	50	54	63	67
Fără răspuns	12	23	10	11	14	12	13	17	15	8	16
Franța											
+ Încrederea omului	35	32	31	43	28	19	26	42	41	26	22
+ Încrederea femeilor	7	7	8	7	9	11	7	12	7	12	5
Nicio diferență	51	54	53	46	56	58	60	41	44	54	69
Fără răspuns	7	7	8	4	7	12	7	5	8	8	4
Regatul Unit											
+ Încrederea omului	37	38	34	44	31	17	28	42	37	28	22
+ Încrederea femeilor	5	5	4	6	12	18	11	11	9	9	6
Nicio diferență	53	48	58	45	52	58	58	41	48	59	67
Fără răspuns	5	9	4	5	5	7	3	6	6	4	5
Luxemburg											
+ Încrederea omului	44	62	36	48	26	20	31	21	40	34	21
+ Încrederea femeilor	12	11	16	7	12	12	12	11	13	12	11
Nicio diferență	32	27	34	29	47	64	42	46	37	43	39
Fără răspuns	12	.	14	16	15	4	15	22	10	11	23
Irlanda											
+ Încrederea omului	42	48	38	45	33	23	30	47	42	36	26
+ Încrederea femeilor	10	11	8	9	24	28	26	18	19	16	14
Nicio diferență	45	37	50	44	40	45	42	34	37	45	53
Fără răspuns	3	4	4	2	3	4	2	1	2	5	7
Belgia/Belgia											
+ Încrederea omului	42	34	42	46	35	19	35	44	45	35	27
+ Încrederea femeilor	4	5	4	3	8	15	7	4	4	8	7
Nicio diferență	46	53	48	39	48	61	51	39	38	51	61
Fără răspuns	8	8	6	12	9	5	7	13	13	6	5
Italia											
+ Încrederea omului	47	36	42	61	41	25	39	63	51	35	28
+ Încrederea femeilor	9	10	9	8	15	23	14	9	11	12	16
Nicio diferență	38	46	45	24	40	50	42	26	33	49	52
Fără răspuns	6	8	4	7	4	2	5	2	5	4	4
Deutschland											
+ Încrederea omului	53	50	50	59	37	26	34	47	48	44	26
+ Încrederea femeilor	2	4	4	.	8	14	7	7	7	6	2
Nicio diferență	41	46	41	38	50	57	54	40	42	45	66
Fără răspuns	4	.	5	3	5	3	5	6	3	5	6

1 Țările sunt clasificate în ordinea crescătoare a frecvențelor răspunsului „Mai multă încredere într-un om”.

Astfel, cele trei întrebări despre imaginea politicii ne-au arătat din nou că diferențele dintre culturile naționale sunt mult mai pronunțate decât diferențele dintre sexe, chiar luând în considerare vârsta respondenților.

Cazul nr.48 sintetizează aceste diferențe între țări. Danemarca se remarcă în mod clar ca fiind țara cea mai „feministă”, urmată de Irlanda, în timp ce Luxemburg, Germania și Belgia apar în ultimele rânduri. Irlanda ocupă un loc relativ înalt în două din trei cazuri.

Danemarca, Regatul Unit și Irlanda sunt trei țări în care extinderea votului universal la femei a fost făcută relativ devreme în istorie. Gradul de deschidere față de schimbările sociale în ceea ce privește statutul femeilor pe care l-am observat în Irlanda se explică probabil prin această caracteristică: O națiune în care femeile și-au folosit de mult timp dreptul de vot, chiar dacă încă se confruntă cu unele probleme nerezolvate legate de căsătorie și de legislația familiei, exprimă un tip de atitudine destul de similar cu cel observat în țările în care problema statutului femeilor este percepută ca fiind mai puțin proeminentă.

Tabelul 48

Clasamentul țărilor din comunitate în cele trei întrebări privind imaginea participării politice

Politica este mai mult treaba oamenilor (punctaj în funcție de gradul de dezacord)		Femeile și bărbații ar trebui să joace același rol în politică		Mai multă încredere într-un bărbat decât într-o femeie ca reprezentant politic	
1. Danmark	1,03	1. Danmark	78%	1. Danmark	17%
2. Regatul Unit	0,85	2. Regatul Unit	68	2. Nederland	26
3. Irlanda	0,75	3. Irlanda	65	3. Franța	31
4. Franța	0,69	4. Țările de Jos	61	4. Regatul Unit	34
5. Italia	0,56	5. Italia	58	5. Luxemburg	34
Media CE	0,52	Media CE	57	6. Irlanda	38
6. Nederland	0,44	6. Franța	52	Media CE	38
7. Deutschland	0,11	7. Deutschland	50	7. Belgia/Belgia	38
8. Belgia/Belgia	-0,13	8. Luxemburg	47	8. Italia	44
9. Luxemburg	-0,16	9. Belgia/Belgia	45	9. Deutschland	44

4. Participarea socială

Nici o atitudine nu-și capătă sensul decât într-un sistem de atitudini, el însuși susținut, mai profund, de un sistem de valori care caracterizează un grup social sau întreaga societate globală. Prin urmare, pe lângă întrebările legate direct de imaginea politicii (afaceri ale bărbaților sau femeilor), de rolurile respective și de imaginea reprezentantului, era oportun să se adreseze bărbaților și femeilor alte întrebări, cu un domeniu de aplicare general, dar precis, cu privire la modul în care se încadrează în societate.

Patru întrebări au fost în cele din urmă acceptate:

asupra sentimentului general de influență socio-politică,
pe înclinația de a-i convinge pe alții,
privind participarea la discuții politice,
gradul de participare la astfel de discuții.

A. Influența social-politică

Crezi că dacă ceva este în neregulă (în țara ta), gîns ca tine poate ajuta la schimbarea ceva sau nu?

În întreaga Comunitate, doar 37% dintre dependenții de droguri consideră că pot influența cursul evenimentelor din țara lor. Sentimentul este mai puțin frecvent în rândul femeilor (32%) decât în rândul bărbaților (43%). El variază foarte mult în funcție de nivelul de instruire și, pentru fiecare sex, cu vârsta: Femeile tinere exprimă această atitudine cu aceeași frecvență ca și bărbații mai în vârstă.

Tabelul unr. 49

Sentimentul de influență socio-politică în funcție de gen, genși nivel educațional
(Împreună cu Comunitatea)

		Da	Nu	Fără răspuns
Împreună		37%	50%	13%
Bărbați		43	47	10
Din care:	Între 15 și 24 de ani	48	41	11
	Între 25 și 54 de ani	44	46	10
	55 de ani și peste	39	50	11
Femeile		32	54	14
Din care:	Între 15 și 24 de ani	41	45	14
	Între 25 și 54 de ani	34	52	14
	55 de ani și peste	21	63	16
Nivelul de educație:				
	scăzut	32	54	14
	medie	41	48	11
	înaltă	50	41	9

Diferențele dintre țări sunt foarte mari. Țările cu cel mai răspândit sentiment de influență sunt Danemarca (53 %), Regatul Unit (46 %) și Irlanda (45 %). Italia și Franța (36 %), Germania (35 %), urmate de Țările de Jos (29 %), Luxemburg (24 %) și, în cele din urmă, Belgia (19 %).

În general, dar mai ales în Regatul Unit, Germania și Italia, femeile sunt mult mai puțin susceptibile decât bărbații de a avea un sentiment de influență.

În aproape toate țările, cu excepția Franței și a Țărilor de Jos, diferențele dintre grupele de vârstă extreme sunt mai mari pentru femei decât pentru bărbați.

Nivelul de instruire se găsește în principal în Țările de Jos și Italia.

Tabelul următor arată imediat distribuția procentelor corespunzătoare percepției pozitive a sentimentului de influență, în fiecare țară, în funcție de sex, vârstă și nivel de educație.

Un alt tabel evidențiază diferențele dintre aceste procente pentru toți bărbații și femeile și pe grupe de vârstă. Citirea acestui tabel poate conduce la concluzia că, pe măsură ce generațiile mai tinere îmbătrânesc, disparitatea de gen ar trebui să se diminueze. Acest lucru nu poate fi spus cu certitudine, deoarece în unele țări, în special într-o țară avansată, cum ar fi Danemarca, diferența dintre cele două sexe este aproape aceeași între vârstele de 15-24 și 25-54 de ani. Există puține dovezi în acest sens sau că există un prag de

inferioritate relativă a femeilor care nu este depășit doar din cauza evoluțiilor sau că sentimentul de impotență socio-politică poate renaște, în anumite circumstanțe, la bărbați și/sau femei.¹

Tabelul 50

Influența societală și politică în funcție de gen, gen și nivel educațional

(Răspuns pozitiv, pe țări)²

	Bărbați				Femeile				Nivelul de educație		
	Totală	-25	'25/54	55+	Totală	-25	'25/54	55+	Scăzută	Motiv e invocat e	Ridicată
Danmark	60 %	69 %	61 %	57 %	45 %	57 %	50 %	35 %	50 %	56 %	61 %
Regatul Unit	55	56	56	52	38	48	41	27	43	48	55
Irlanda	49	52	50	43	41	47	43	33	42	45	52
Italia	43	48	45	38	29	41	30	17	28	46	57
Franța	40	56	41	29	32	37	38	15	25	40	47
Deutschland	39	29	40	41	30	41	31	24	30	39	45
Nederland	34	54	38	25	25	36	27	13	23	31	56
Luxemburg	27	27	31	18	22	28	25	15	23	18	34
Belgia/Belgia	23	29	21	21	15	27	14	8	12	18	33
Comunitate ³	43	48	44	39	32	41	34	21	32	41	50

1 Este demn de remarcat, fără a insista, procentul anormal de scăzut al sentimentului de influență în rândul tinerilor germani cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani, comparativ cu bătrânii lor.

2 Țările sunt clasificate în ordinea descrescătoare a frecvenței de răspuns corespunzătoare sentimentului pozitiv.

3 Media ponderată.

Tabelul 51

Diferențierea lucrului între cele două sexe și pentru fiecare grup de frecvență a sentimentului de influență

	Totală	15/24 ani	25/54 ani	55 de ani și peste
Danmark	15	4	11	22
Regatul Unit	17	8	15	25
Irlanda	8	5	7	10
Italia	14	7	15	21
Franța	8	19	3	14
Deutschland	9	-12	9	17
Nederland	9	18	11	12
Luxemburg	5	-1	6	3
Belgia/Belgia	8	2	7	13
Comunitate	11	7	10	18

B.-L. are tendința de a-i convinge pe alții

„Când vine vorba de o opinie pe care o considerați dragă, este greșit să vă convingeți prietenii, colegii, relațiile să adopte această opinie? Dacă da, vi se întâmplă acest lucru des, din când în când sau rar?”

Doar o mică minoritate (12 % dintre respondenți) afirmă că sunt „lideri”. Femeile sunt un pic mai puțin înclinate (sau pregătite) să-i convingă pe cei dragi că bărbații sunt. Vârsta intervine puțin, dar puțin mai semnificativ la femei. Variabila cu cea mai mare greutate este, fără îndoială, nivelul de instruire.

Tabelul 52

Tendința de a-i convinge pe ceilalți în funcție de gen, gen și nivelul de educație

(Împreună cu Comunitatea)

	Deseori	Din când în când	Rareori	Niciodată	Fără răspuns
Împreună	12%	37%	24%	22%	5%
Bărbați	14	42	22	18	4
Din care: Între 15 și 24 de ani	16	43	23	15	3
Între 25 și 54 de ani	15	45	22	15	3
55 de ani și peste	12	36	23	23	6
Femeile	9	33	27	26	5
Din care: Între 15 și 24 de ani	13	39	25	19	4
Între 25 și 54 de ani	10	36	26	24	4
55 de ani și peste	6	23	30	32	9
Nivelul de educație:					
scăzut	8	32	28	26	6
medie	13	41	23	19	4
înaltă	22	48	16	11	3

Diferențele dintre țări sunt destul de pronunțate; sunt dificil de explicat și, probabil, provin din caracteristici culturale profunde: discreția față de ceilalți, respectarea opiniilor celorlalți, poate „subestimarea” modului în care se răspunde la întrebare și, probabil, și distribuția habitatului pe teritoriul național.

În orice caz, răspunsul „adesea”, care exprimă cea mai puternică atitudine în acest aspect al comportamentului „leader”, este dat mai frecvent în Italia și Luxemburg (16 %), Țările de Jos și Danemarca (14 %) decât în Belgia (12 %), Franța (11 %), Germania (10 %), Regatul Unit (9 %) și Irlanda (7 %).

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

Pentru a măsura mai bine această atitudine, vom utiliza un indice, atribuind un coeficient de 3, 2, 1 și, respectiv, 0 răspunsurilor „adesea”, „din când în când”, „rareori” și „niciodată”, totalul fiind raportat la procentul de persoane care s-au exprimat.

Țările sunt apoi clasificate după cum urmează:

	Indice
1. Nederland	1,96
2. Luxemburg	1,72
3. Italia	1,53
4. Deutschland	1,52
5. Belgia/Belgia	1,47
Media comunitară	1,41
6. Franța	1,40
7. Danmark	1,24
8. Regatul Unit	1,14
9. Irlanda	0,99

În fiecare salariu, fără excepție, dar fără diferențe mari de la o țară la alta, scorul mediu al femeilor este mai mic decât cel al bărbaților; Celmult, un decalaj puțin mai mare poate fi observat la Royaume-Uni.

Diferențele de vârstă sunt mici în rândul bărbaților, cu excepția Danemarcei, Belgiei și Franței. Cu toate acestea, în majoritatea cazurilor, în special în Belgia și Germania; sunt mai puternice în rândul femeilor, femeile tinere fiind mult mai conștiente de înclinația lor de a convinge decât bătrânii lor.

Influența nivelului de educație este aproape peste tot mai puternică și, în special, pare să joace un rol de lider în Germania.

În ceea ce privește dimensiunea locului de reședință, influența este scăzută, cu excepția Franței, unde tendința de a convinge crește atunci când se mută din sat în orașul mic și în orașul mare. În alte țări, se presupune, în general, că scorul locuitorilor din orașele mici este oarecum mai mare decât cel al locuitorilor din sate sau orașe mari.

Variabila nivelului de instruire este, prin urmare, de departe cea mai importantă și tocmai această variabilă explică, în mare măsură, dar probabil nu în întregime, decalajul dintre femei și bărbați.

Tabelul 53

Tendința de-a-i convinge pe ceilalți în funcție de gen, genși nivelul de educație

(Indicat, pe țări)¹

	Bărbați				Femeile				Nivelul de educație		
	Totală	-25	'25/54	55+	Totală	-25	'25/54	55+	Scăzut ă	Motiv e invocat e	Ridicat ă
Nederland	1,83	11,77	1,98	1,75	1,62	1,89	1,63	1,46	1,62	1,88	1,98
Luxemburg	1,8	1,83	1,82	1,76	1,63	1,57	1,73	1,5	1,5	1,9	1,82
Italia	1,66	1,75	1,68	1,58	1,38	1,56	1,37	1,2	1,37	1,77	1,84
Deutschland	1,63	1,58	1,7	1,52	1,43	1,6	1,59	1,06	1,39	1,57	2,04
Belgia/Belgia	1,55	1,88	1,74	1,3	1,31	1,67	1,39	0,93	1,16	1,53	1,96
Franța	1,52	1,63	1,66	1,21	1,29	1,43	1,32	1,21	1,13	1,42	1,81
Danmark	1,44	1,72	1,57	1,13	1,29	1,18	1,16	0,74	1,08	1,43	1,63
Regatul Unit	1,32	1,33	1,4	1,19	0,96	1,2	0,97	0,84	1,03	1,29	1,48
Irlanda	1,04	1,17	1,13	0,84	0,95	1,17	0,95	0,7	0,91	0,98	1,28
Comunitate ²	1,55	1,6	1,63	1,39	1,27	1,47	1,33	1,04	1,24	1,5	1,82

1 Țările sunt clasificate în ordinea descrescătoare a scorurilor indicelui.

2 Media ponderată.

C. *Participation la discuții politice*

Maurice DUVERGER, în 1955, a respins ca „indiscutabil” faptul că „femeile sunt mai puțin interesate de politică decât bărbații”.¹ Ancheta noastră a confirmat acest lucru prin intermediul a două întrebări suplimentare.

« Când te afli cu prietenii, se întâmplă des, din când în când sau îmi place să discut politice? »

Care dintre aceste expresii descrie cel mai bine rolul pe care îl jucați în aceste discuții?

R. Deși am propriul meu opinion, de obicei doar ascult.

B De cele mai multe ori ascult doar, dar vorbesc dată sau alta pentru a-mi spune părerea.

C. De obicei iau parte la conversație.

D. Iau mai mult decât part meu în conversație: De obicei încerc să-i conving pe alții că am dreptate.”²

În întreaga Comunitate, 20 % dintre respondenți declară că iau parte „adesea” la discuții politice între prieteni: 28% dintre bărbați și doar 14% dintre femei. Influența vârstei este destul de mică, deși oarecum mai pronunțată în rândul femeilor; în toate grupele de vârstă, în special în rândul persoanelor în vârstă, femeile discută despre politică mai rar decât bărbații. Nivelul de educație fluctuează foarte mult.

Diferențele dintre țări sunt destul de mici pentru unele dintre ele, dar Țările de Jos și Belgia sunt în mod semnificativ în afara pasului cu celelalte.

În fiecare țară, vârsta discriminează puțin bărbații, cu excepția Germaniei, Irlandei și Regatului Unit, unde nu cei mai tineri sunt cei care discută cel mai des despre politică. În rândul femeilor, influența vârstei este puternică numai în Italia. În toate țările și în toate grupele de vârstă, chiar și în generațiile mai tinere, femeile discută mai rar despre bărbați.

Cu excepția Irlandei, nivelul de educație este foarte ridicat peste tot, în special în Germania, Franța și Italia.

Aceste diferențe de atitudine vor apărea mai precis atunci când se examinează răspunsurile la următoarea întrebare, care se referă la gradul de participare la discuții politice.

1 Op. cit. p. 129.

2 Aceste întrebări sunt parțial adaptate de WOODWARD Julian L. și ROPER Elmo: "Political activity of American Citizens", American Political Science Review, 1950, 44, pp. 872-885.

Tabelul 54

Frecvența discuțiilor politice între gen,genși nivelul de instruire
(Împreună cu Comunitatea)

	Deseori	Din când în când	Niciodată	Fără răspuns
Împreună	20 %	46 %	32 %	2 %
Bărbați	28	47	24	1
Din care: Între 15 și 24 de ani	23	48	28	1
Între 25 și 54 de ani	30	49	20	1
55 de ani și peste	26	44	28	2
Femeile	14	44	40	2
Din care: Între 15 și 24 de ani	16	47	35	2
Între 25 și 54 de ani	14	48	36	2
55 de ani și peste	11	34	51	4
Nivelul de educație:				
scăzut	14	42	41	3
medie	22	53	24	1
înaltă	38	47	14	1

Tabelul 55

Tendința de a discuta politicile „adesea” în funcție de gen, gen și nivelul de educație

(Răspundeți "adesea", după țară) ¹

	Bărbați				Femeile				Nivelul de educație		
	Totală	-25	'25/54	55+	Totală	-25	'25/54	55+	Scăzută	Motivele invocate	Ridicată
Luxemburg	34 %	31 %	36 %	32 %	20 %	16 %	22 %	20 %	20 %	25 %	38 %
Franța	30	33	23	27	20	27	19	16	14	26	41
Deutschland	32	17	33	35	13	10	14	42	15	25	46
Italia	27	28	28	24	12	25	8	8	14	15	40
Danmark	24	18	28	20	15	15	18	12	16	23	29
Regatul Unit	27	13	30	29	12	9	14	10	17	20	32
Irlanda	27	16	28	33	10	7	14	11	18	21	18
Nederland	13	19	14	7	91	8	10	6	7	12	25
Belgia/Belgia	15	16	16	12	6	9	6	4	5	10	21
Comunitate ²	28	23	30	26	14}	16	14	11	14	22	38

Dintre cei care discută adesea despre politică, adică 20% din populația totală, doar jumătate participă activ la discuție și există aproximativ aceeași diferență între bărbați și femei din toate grupele de vârstă: aproximativ 15 % dintre bărbați și 6 % dintre femei, cu puține diferențe în funcție de vârstă, participă efectiv, cel puțin prin vorbire.

Un nivel ridicat de educație este de trei ori mai probabil să participe activ decât un nivel scăzut de educație.

¹ Țările sunt clasificate în ordinea descrescătoare a frecvenței răspunsului „discutați adesea despre politică cu prietenii”.

² Media ponderată

Tabelul 56

Rolul jucat în discuțiile politice în funcție de gen, genși nivelul de instruire

(Împreună cu Comunitatea)

	Doar ascultă	la cuvântul din când în când	Participă în mod normal	la mai mult decât partea lui	Fără răspuns
Împreună	8%	24%	27%	10%	31%
Bărbați	7	24	31	15	23
Din care: Între 15 și 24 de ani	6	24	27	15	28
Între 25 și 54 de ani	6	25	35	15	19
55 de ani și peste	8	23	28	15	26
Femeile	10	24	22	6	38
Din care: Între 15 și 24 de ani	6	25	27	8	34
Între 25 și 54 de ani	11	26	24	6	33
55 de ani și peste	10	21	14	5	50
Nivelul de educație:					
scăzut	10	23	20	7	40
medie	7	27	33	11	22
înaltă	5	24	38	20	13

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

A fost construit un indice de participare, atribuindu-se un coeficient de 1, 2, 3 sau, respectiv, 4 procentelor răspunsurilor, în funcție de gradul tot mai mare de participare la discuții.

Pentru întreaga comunitate, bărbații au obținut 2,71, iar femeile 2,38. Prin urmare, diferența dintre punctaje este de 0,33. Aceasta atinge 0,36 și 0,38 în grupele de vârstă de peste 25 de ani, dar este de numai 0,16 în grupa de vârstă 35-24 de ani. Nivelul de educație introduce o diferență de 0,42 între categoriile extreme.

În ceea ce privește țările, mediile indică, peste și sub media comunitară, două grupuri de țări, fără diferențe majore între ele, în cadrul fiecărui grup:

	Indice
Danmark	2,70
Irlanda	2,68
Regatul Unit	2,67
Italia	2,64
Media comunitară	2,56
Belgia/Belgia	2,55
Deutschland	2,55
Franța	2,46
Luxemburg	2,33
Nederland	2,32

Peste tot femeile au un scor mediu mai mic decât cel al bărbaților (2,38 comparativ cu 2,71 pentru întreaga Comunitate), dar în special în Franța, Germania și Luxemburg.

Vârsta discriminează slab în rândul bărbaților, dar mai puternic în rândul femeilor, în special în Belgia și Franța. În aproape toate grupele de vârstă, femeile au un scor mediu mai mic decât bărbații.

Dintre cele mai vârstnice grupe de vârstă (15-24 de ani), diferențele dintre cele două sexe sunt următoarele:

	Bărbați 15-24 ani	Femei 15-24 ani	Diferența (H-F)
Irlanda	2,63	2,64	0,01
Regatul Unit	2,73	2,69	-0,04
Italia	2,73	2,69	-0,04
Danmark	2,78	2,71	-0,07
Belgia/Belgia	2,6	2,69	0,09
Deutschland	2,53	2,4	-0,13
Media comunitară	2,7	2,54	-0,16
Franța	2,78	2,49	-0,29
Nederland	2,52	2,15	-0,37
Luxemburg	2,69	2,06	-0,63

Se poate concluziona că, în șase din nouă țări, femeile simt aproape egale cu bărbații în ceea ce privește participarea la discuțiile politice. Dimpotrivă, în Franța, Țările de Jos și, probabil, Luxemburg, chiar și femeile rămân în urmă.¹

Având în vedere faptul că nivelul de educație discriminează foarte puternic aproape peste tot (cu excepția Irlandei și a Luxemburgului, dar în special în Franța), este de așteptat ca creșterea generală a acestui nivel de educație să conducă la o participare sporită a femeilor și, probabil, prin formare, a altor femei. Dar nu se poate aștepta totul de la investigație: exemplul Luxemburgului, în măsura în care este fiabil, tinde să demonstreze că alții „fapte sociale”, pot limita participarea politică a femeilor.

1 Eșantionul mai mic din Luxemburg este mai puțin fiabil decât celelalte țări.

Tabelul 57

Indicele parțial pentru discuțiile politice în funcție de gen, gen și nivelul de instruire
(prin plată)¹

		Bărbați				Femeile				Nivelul de educație		
		Totală	-25	'25/54	55+	Totală	-25	'25/54	55+	Scăzut ă	Motiv e invocat e	Ridicat ă
Danmark	(2,70)	2,81	2,78	2,88	2,71	2,6	2,71	2,97	2,46	2,64	2,75	2,83
Irlanda	(2,68)	2,77	2,63	2,9	2,67	2,59	2,64	2,57	12,57	2,63	12,73	2,67
Regatul Unit	(2,67)	2,76	2,73	2,75	2,8	2,56	2,69	2,53	2,56	2,6	2,71	2,98
Italia	(2,64)	2,71	2,73	2,69	2,78	2,53	2,69	2,47	2,41	2,51	2,71	2,82
Belgia/Belgia	(2,55)	2,65	2,6	2,65	2,68	2,48	2,69	2,33	2,15	2,44	2,51	2,71
Deutschland	(2,55)	2,75	2,93	2,8	2,7	2,34	2,4	2,32	2,27	2,46	2,56	2,89
Franța	(2,46)	2,68	2,78	2,7	2,59	2,25	2,49	2,25	2,05	2,09	2,61	2,82
Luxemburg	(2,33)	2,49	2,69	2,37	2,6	2,13	2,06	2,32	1,88	2,28	2,43	2,27
Nederland	(2,32)	2,46	2,52	2,52	2,28	2,18	2,15	2,2	2,13	2,21	2,36	2,6
Comunitate ²		2,71	2,7	2,73	2,68	2,38	2,54	2,37	2,3	2,42	2,61	2,84

1 Țările sunt clasificate în ordinea descrescătoare a valorilor indicelui pentru toți respondenții din fiecare țară.

2 Media ponderată.

VII Sentimente de satisfacție sau nemulțumire

Prezentând, în Capitolul IV, datele privind satisfacția la locul de muncă, exprimate de persoanele angajate într-o activitate profesională, am evidențiat factorii subiectivi și socio-culturali determinanți ai sentimentelor de satisfacție.

Alte întrebări ne permit să ne confirmăm presupunerile. Ele se referă la sentimentul general de satisfacție cu viața în ansamblu și cu anumite aspecte ale vieții (casa, locul în care trăiește, venitul, relațiile cu oamenii etc.).

1. Sentimentul general de satisfacție

Pentru a măsura atitudinea generală față de viață, s-a pus aceeași întrebare ca în septembrie 1973:

„În general, sunteți foarte mulțumiți, mai degrabă izolați, mai degrabă nemulțumiți sau deloc nemulțumiți de viața pe care o duceți?”¹

La nivelul întregii Comunități, peste trei sferturi dintre respondenți declară că sunt foarte satisfăcuți (20 %) sau mai degrabă foarte satisfăcuți (57 %) de viața lor. Există puține diferențe între bărbați (79% atenuați) și femeii (75%) și între grupele de vârstă, cu excepția faptului că bărbații tineri și femeile în vârstă par oarecum mai puțin satisfăcuți.

În general, persoanele cu un nivel scăzut de educație, cu venituri mici sau care trăiesc singure și persoanele care locuiesc în orașe mari sunt mai puțin mulțumite decât altele.

Comparativ cu septembrie 1973, stabilitatea este perfectă:

	(septembrie 1973)	(septembrie 1973)
Foarte mulțumit	21 %	20 %
Destul de mulțumit	58	57
Destul de nemulțumit	16	16
Nemulțumit deloc	4	5
Niciun răspuns	1	2
Totală	100	100
Număr	13484	9543

La nivelul fiecărei țări, constatăm, la fel ca în 1973, o diferență clară între țările „mici” și cele „mari”: Danemarca se află în fruntea listei, iar Italia în fruntea listei.

În șase din nouă țări, decalajul dintre rezultatele din 1973 și 1975 este neglijabil. Nivelurile de satisfacție au scăzut ușor în Țările de Jos, mai puternic în Luxemburg (unde dimensiunile eșantioanelor conduc la o interpretare conservatoare) și, în special, în Irlanda.

1 Aceeași întrebare a fost adresată și prin intermediul unei scări de la 0 la 10. Rezultatele sînt utilizate în analizele prezentate în două etape.

Tabelul 58

Sentimentul general de satisfacție în funcție de sex, sex, nivelul de educație, locație, venit și situația familială (Împreună cu Comunitatea)

	Foarte mulțumit 20 %	Destul de mulțumit 57 %	Destul de nemulțumit 16 %	Nemulțumit deloc 5 %	Fără răspuns 2 %
Împreună					
Bărbați	21	58	16	3	2
Din care:					
Între 15 și 24 de ani	16	62	15	5	2
Între 25 și 54 de ani	20	60	14	4	2
55 de ani și peste	24	52	16	5	3
Femeile	19	56	17	5	3
Din care:					
Între 15 și 24 de ani	19	57	16	4	4
Între 25 și 54 de ani	20	56	16	5	3
55 de ani și peste	17	55	18	7	3
Nivelul de educație:					
scăzut	18	54	19	6	3
medie	23	60	11	4	2
înaltă	19	61	13	4	3
Dimensiunea localității					
sat	20	57	16	5	2
- oraș mic	21	57	15	4	3
- oraș mare	17	57	17	6	3
Venitul familiei:					
modestă	17	50	21	9	3
medie	18	60	16	4	2
- ușor	25	62	9	2	2
Situația familială:					
- unică	15	58	19	5	3
căsătorit	22	58	14	4	2
- trăiește în căsnicie	27	49	12	4	8
divorțat	10	44	33	11	2
separat	10	35	39	12	4
văduv	14	53	21	9	3

Tabelul 59

Sentimentul general de satisfacție în 1973 și 1975

(prin plată)¹

		Foarte mulțumit	Destul de mulțumit	Destul de nemulțumit	Nemulțumit deloc	Fără răspuns
Danmark	1975	51 %	41 %	4 %	.	4 %
	1973	51	44	4	1%	,
Belgia/Belgia	1975	39	52	5	2	2
	1973	43	49	6	2	.
Irlanda	1975	36	52	9	3	.
	1973	53	39	6	2	.
Nederland	1975	33	52	7	2	6
	1973	41	52	5	1	1
Regatul Unit	1975	33	53	9	3	2
	1973	33	52	1	3	1
Luxemburg	1975	26	45	15	7	7
	1973	40	49	9	2	.
Franța	1975	16	59	16	7	2
	1973	15	62	17	4	2
Deutschland	1975	13	66	16	2	3
	1973	16	66	15	2	1
Italia	1975	7	52	28	10	3
	1973	8	57	27	7	1

¹ Țările sunt clasificate în ordinea descrescătoare a frecvenței răspunsurilor „complet satisfăcute” din 1975. În 1973, sondajul a acoperit Marea Britanie. În această privință, trebuie arătat că, în 1975, scorul Irlandei de Nord era foarte apropiat de cel al Republicii Irlanda (37 %, 49 %, 8 %, 3 % și 3 %), așadar superior celui al Marii Britanii.

În toate țările, cu excepția Germaniei și Italiei, femeile sunt oarecum mai mulțumite decât bărbații.

Influența vârstei diferă în funcție de sex și de țară:

În rândul bărbaților, cei cu vârsta de 55 de ani și peste sunt, cu excepția Danemarcei (și a Luxemburgului), puțin mai mulțumiți decât bărbații mai tineri;

În rândul femeilor, pe de altă parte, femeile în vârstă sunt puțin mai mulțumite decât femeile mai tinere, cu excepția Regatului Unit, a Franței (și a Luxemburgului).

Ipoteza care poate fi invocată este că, în rândul bărbaților, satisfacția vieții tinde să urmeze evoluția carierelor individuale și evoluția generală a condițiilor de viață în societate, în timp ce, în rândul femeilor, avansarea în vârstă, adesea însoțită de văduvie și de o scădere bruscă a mijloacelor de subzistență, duce la nemulțumiri mai frecvente.

Tabelul 60

Sentimentul general de satisfacție în funcție de gen și gen

(Foarte mulțumit, pe țări)

	Bărbați				Femeile			
	Totală	-25	'25/54	55+	Totală	-25	'25/54	55+
Danmark	50 %	54 %	50 %	46 %	54 %	56 %	57 %	45 %
Belgia/Belgia	38	39	38	48	40	48	43	34
Irlanda	34	27	35	38	37	42	36	34
Nederland	33	27	31	37	34	40	34	30
Regatul Unit	32	30	33	31	33	28	38	33
Luxemburg	25	27	26	23	27	8	35	26
Franța	13	10	1	19	19	16	20	18
Deutschland	17	6	16	23	9	16	10	3
Italia	10	6	9	13	4	6	4	4
Comunitate	21	16	20	24	19	19	20	17

2. Aspecte specifice ale sentimentelor de satisfacție

Întrebarea a fost adresată pe o scară de la 0 la 10 și a vizat următoarele probleme:

„A. Casa sau apartamentul dumneavoastră;

B. Locul în care locuiți în oraș sau sat.

C. Veniturile dumneavoastră.

D. Nivelul tău de trai, lucrurile pe care le ai: mobilier, echipamente de uz casnic etc.

E. Timpul în care trebuie să faci ceea ce trebuie să faci.

F. Modul în care îți folosești răndăvia.

Și într-o întrebare separată:

„A. Forma societății în care trăim (în această țară) în prezent.

B. Funcționarea democrației (în țara dumneavoastră).

C. În general, relațiile dumneavoastră cu oamenii.”

În întreaga Comunitate, aspectele vieții legate de mediul imediat (locul de reședință, relațiile cu oamenii, casa sau apartamentul) sunt privite favorabildecinci până la șase dinzece persoane.

Apoi, există trei probleme în ceea ce privește nivelul de trai, timpul liber și timpul disponibil, pentru care satisfacția este mai amestecată. Același lucru este valabil, cu atât mai mult, pentru veniturile disponibile.

Echilibrul este înclinat spre nemulțumirea față de forma societății în care trăim și, mai presus de toate, față de funcționarea democrației.

Tabelul 61

Domenii specifice de satisfacție
(Împreună cu Comunitatea)¹

	Satisfacție ridicată (punctaje de la 8 la 10)	Satisfacția medie (punctajele 3-7)	Satisfacție scăzută (punctaje de la 0 la 2)	Punctaj mediu
1. Locul în care locuiești	61%	32%	7%	7,49
2. Relațiile cu oamenii	57	39	3	7,46
3. Casa sau apartamentul	53	39	8	7,09
4. Nivelul de trai	45	49	6	6,83
5. Cum să-ți folosești hobby-urile	47	42	10	6,74
6. Timpul disponibil	43	46	10	6,52
7. Veniturile	30	54	15	5,75
8. Forma societății	19	63	17	5,08
9. Funcționarea democrației	17	60	21	4,82
Medie de 9 articole	41	47	11	6,42

Pentru a simplifica ex-ante rezultatele la nivelul întregii Comunități și al fiecărei țări, vom folosi doar scorurile medii de satisfacție drept co-nsideration. Este suficient să ne amintim că, din moment ce punctul focal al scorului este 5.0, orice valoare mai mare (maxim 10.0) măsoară un sentiment de satisfacție și orice valoare mai mică (minim 0) un sentiment de nemulțumire.

La nivelul întregii Comunități, o examinare a tabelului 62 oferă o serie de informații relevante, care vor fi discutate în două părți:

1° Nivelurile de satisfacție ale bărbaților și femeilor sunt aproape egale pentru fiecare dintre domeniile luate în considerare.

În general, persoanele cu vârsta de 55 de ani și peste sunt oarecum mai mulțumite decât cele care sunt mai tinere, dar nivelurile egale de satisfacție între sexe sunt menținute pe grupe de vârstă.

3° Satisfacția este puțin influențată de nivelul de educație; în mică măsură, persoanele cele mai educate par a fi cele mai puțin satisfăcute, cu excepția locuințelor, a nivelului de trai, a veniturilor, a timpului liber și a timpului disponibil.

4° Satisfacția este oarecum mai scăzută în orașele mari decât în orașele mici și sate, în special în ceea ce privește locuințele, unde se trăiește ceea ce este disponibil.

¹ Zonele de satisfacție sunt clasificate în ordinea descrescătoare a punctajelor medii. Ca o reamintire, satisfacția propriei munci (pentru persoanele cu un loc de muncă remunerat) ar veni chiar înainte de nivelul de trai: satisfacție ridicată 46%, satisfacție medie 47%, satisfacție scăzută 6%; scor mediu 6,93, non-răspunsurile nu sunt incluse în tabel.

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

Tabelul 62

Indicii de satisfacție specifici în funcție de sex, vârstă, nivel de educație și mărimea localității

	Totală	Bărbați			Totală	Femeile			Nivelul de educație			Dimensiunea localității		
		-25	'25/54	55+		-25	'25/54	55+	Scăzută	Motivale invocate	Ridicată	Satul	Oraș mic	Oraș mare
1. Locul în care locuiești	7,55	6,84	7,48	8,04	7,42	6,86	7,46	7,71	7,55	7,48	7,27	7,77	7,56	7,04
2. Relațiile cu oamenii	7,52	7,12	7,45	7,82	7,4	7,23	7,3	7,7	7,48	7,53	7,25	7,54	7,49	7,35
3. Casa sau apartamentul	7,08	6,8	6,91	7,51	7,1	6,85	6,93	7,55	7	7,21	7,2	7,32	7,2	6,67
4. Nivelul de trai	6,85	6,51	6,82	7,07	6,81	6,77	6,8	6,88	6,61	7,1	7,13	6,74	7,03	6,67
5. Cum să-ți folosești hobby-urile	6,98	6,87	6,65	7,59	6,51	6,62	6,13	7,16	6,64	6,85	6,9	6,68	6,86	6,66
6. Timpul disponibil	6,43	6,23	5,8	7,62	6,59	6,2	6,12	7,72	6,65	6,46	5,71	6,6	6,57	6,36
7. Veniturile	5,72	5,06	5,92	5,72	5,77	5,33	5,95	5,71	5,53	6,19	5,76	5,7	5,93	5,65
8. Forma societății	4,98	4,72	4,91	5,23	5,16	5	5,04	5,49	5,07	5,36	4,59	5,16	4,98	5,09
9. Funcționarea democrației	4,72	4,46	4,7	4,89	4,91	4,63	4,81	5,29	4,78	5,16	4,36	4,86	4,78	4,8
	6,43	6,08	6,29	6,83	6,41	6,17	6,28	6,8	6,37	6,59	6,24	6,49	6,49	6,25

Deși, în general, nivelurile de satisfacție sunt foarte similare, indiferent de sex, vârstă, nivel de educație și dimensiunea locului de reședință al respondenților, există diferențe mari între țări.

Două clasamente diferite pot fi făcute între țări:

1° Conform mediilor scorurilor obținute pentru cele nouă aspecte ale satisfacției studiate:¹ Danemarca are cea mai mare medie, urmată de Irlanda și Belgia; Luxemburg și Țările de Jos; Germania și Regatul Unit se situează în continuare peste media comunitară; Franța și Italia sunt mai jos.

Media pe țară a celor nouă punctaje de satisfacție

1. Danmark	7,51
2. Irlanda	7,32
3. Belgia/Belgia	7,30
4. Luxemburg	7,10
5. Nederland	7,05
6. Deutschland	6,73
7. Regatul Unit	6,68
Media comunitară	6,42
8. Franța	6,18
9. Italia	5,54

2° Conform clasamentului țărilor pentru fiecare aspect al satisfacției, ceea ce face posibilă eliminarea, în comparația internațională, a posibilelor diferențe în modul de a răspunde la o serie de întrebări pe aceeași scară; ordinea clasificării este aproape identică:

Clasamentul mediu al țărilor pentru cele nouă tipuri de satisfacție

1. Danmark	2,33
------------	------

1 Aici nu luăm în considerare satisfacția locului de muncă, discutată mai sus, deoarece întrebarea a fost adresată numai persoanelor angajate în muncă remunerată.

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

2. Irlanda	3,00
3. Belgia/Belgia	3,22
4. Luxemburg	4,11
5. Nederland	4,33
6. Regatul Unit	5,67
7. Deutschland	6,00
8. Franța	7,56
9. Italia	8,78

Astfel, indiferent de clasificarea utilizată, toate țările „mici”, oricât de diferite ar fi unele de altele, în special în domeniul socioeconomic, se află în frunte, înaintea celor patru țări „mari”.¹

Diferențele dintre țări pentru fiecare zonă de satisfacții sunt, de asemenea, foarte pronunțate, astfel cum se arată în tabelul 63.

Cea mai mare dispersie se observă pentru ultimele două elemente: forma societății și funcționarea democrației, pentru care gradul de satisfacție, în cele trei țări cu cele mai mari punctaje (Luxemburg, Germania, Belgia), este mult mai mare decât cel al celor trei țări cu cele mai mici punctaje (Regatul Unit, Franța și, mai ales, Italia).

¹ Aceste rezultate le confirmă pe cele constatate în 1973, a se vedea „Satisfacția și nemulțumirea față de condițiile de viață din țările Comunității Europene”. Bruxelles, iunie 1974.

Tabelul 63

Nivelurile specifice de satisfacție în fiecare dintre țările comunității

1. Locul în care locuiești		2. Relațiile cu oamenii		3. Casa sau apartamentul	
Irlanda	8,66	Irlanda	8,96	Irlanda	8,29
Danmark	8,48	Danmark	8,57	Danmark	7,94
Belgia/Belgia	8,14	Regatul Unit	8,00	Belgia/Belgia	7,92
Nederland	7,77	Belgia/Belgia	7,79	Luxemburg	7,80
Regatul Unit	7,62	Luxemburg	7,67	Nederland	7,60
Luxemburg	7,53	Media CE	7,46	Regatul Unit	7,41
Media CE	7,49	Deutschland	7,42	Media CE	7,09
Franța	7,37	Franța	7,16	Deutschland	7,06
Italia	7,34	Italia	7,05	Franța	6,96
Deutschland	7,28	Nederland	7,02	Italia	6,48
4. Nivelul de trai		5. Cum să-ți folosești hobby-urile		6. Timpul disponibil	
Danmark	8,16	Danmark	8,16	Irlanda	7,56
Belgia/Belgia	7,75	Irlanda	7,94	Nederland	7,55
Nederland	7,70	Nederland	7,86	Danmark	7,54
Luxemburg	7,36	Belgia/Belgia	7,59	Belgia/Belgia	7,39
Regatul Unit	7,16	Regatul Unit	7,28	Luxemburg	6,90
Irlanda	7,04	Luxemburg	7,25	Regatul Unit	6,72
Deutschland	7,01	Deutschland	6,77	Media CE	6,52
Media CE	6,83	Media CE	6,74	Franța	6,42
Franța	6,65	Franța	6,21	Deutschland	6,33
Italia	5,93	Italia	6,00	Italia	6,04
7. Veniturile		8. Forma societății		9. Funcționarea democrației	
Danmark	7,07	Luxemburg	6,58	Deutschland	6,26
Nederland	6,77	Deutschland	6,41	Luxemburg	6,10
Belgia/Belgia	6,74	Belgia/Belgia	6,38	Belgia/Belgia	6,04
Luxemburg	6,73	Irlanda	6,02	Danmark	5,76
Irlanda	6,34	Danmark	5,88	Nederland	5,67
Regatul Unit	6,16	Nederland	5,55	Irlanda	5,11
Deutschland	5,99	Regatul Unit	5,11	Media CE	4,82
Media CE	5,75	Media CE	5,08	Franța	4,81
Franța	5,34	Franța	4,72	Regatul Unit	4,62
Italia	4,84	Italia	3,31	Italia	2,83

VIII Sentimentul de fericire

Succesul recent al conceptului de „calitate a vieții” a avut ca efect o mai bună clarificare a conținutului psihosocial al unor concepte strâns legate, cum ar fi „satisfacție”, „fericire”, „bunăstare” etc.¹ În general, se consideră că noțiunea de „satisfacție” corespunde unei anumite stări de bine, al cărei conținut este predominant material (securitate, confort etc.), în timp ce noțiunea de „fericire” este mai degrabă asociată cu factori individuali sau chiar intimi, cum ar fi sănătatea și relațiile interpersonale.

În cercetarea atitudinilor comparative ale femeilor și bărbaților față de viață, nu ne-am putut abține să nu încercăm să măsurăm acest sentiment eminamente subiectiv: fericirea.

Să trecem la un subiect mai personal. Cândtotul este spus și făcut, poți spune cum vont lucruri pentru tine chiar acum? Ești cu adevărat fericit, suficient de fericit sau nu prea fericit acum?²

Ca și în cazul satisfacției, răspunsurile bărbaților și femeilor sunt foarte asemănătoare: în întreaga Comunitate, 16% dintre respondenți declară că sunt „foarte fericiți”, 54% „destul de fericiți” și 27% „nu prea fericiți”.

Vârsta are o influență redusă asupra exprimării sentimentului de fericire la bărbați, în timp ce la femei vizibilitatea acestor care spun că sunt „cu adevărat fericiți” scade pe măsură ce anii cresc.

Fericirea crește, de asemenea, odată cu nivelul de educație și venituri al respondentului, dar cea mai semnificativă variabilă pare a fi, așa cum era de așteptat, situația familială: persoanele căsătorite sau care trăiesc într-un cuplu declară că sunt de două ori mai „cu adevărat fericite” decât persoanele divorțate, separate sau văduve; Single-urile se încadrează între aceste două categorii.

1 A se vedea, în special, studiul realizat de D. SAINT-PAUL de la SOFRES pentru Ministerul francez al calității vieții: „Pentru o definiție subiectivă a calității vieții”. Paris, 74 noiembrie.

2 În mod deliberat, întrebarea nu include o extindere în sens negativ („destul de nefericită” și „foarte nefericită”), astfel încât să se evite un anumit efect de modestie în răspunsuri. Aceasta înseamnă că oamenii care se simt destul de nefericiți sau foarte nefericiți au ales probabil răspunsul „nu prea fericiți”.

Tabelul 64

Sentimentul general de fericire în funcție de sex, nivel de educație, mărimea localității, venit și situația familială

(Împreună cu Comunitatea)

	Într-adevăr fericit	Destul de fericit	Nu prea fericit	Fără răspuns
Împreună	16 %	54 %	27 %	3 %
Bărbați	15	54	28	3
Din care: Între 15 și 24 de ani	14	53	30	3
Între 25 și 54 de ani	15	57	26	2
55 de ani și peste	15	51	30	4
Femeile	17	53	27	3
Din care: Între 15 și 24 de ani	21	56	20	3
Între 25 și 54 de ani	17	55	25	3
55 de ani și peste	14	47	35	4
Nivelul de educație:				
scăzut	13	52	32	3
medie	18	58	21	3
înaltă	20	54	22	4
Dimensiunea localității				
sat	16	55	27	2
- oraș mic	16	54	27	3
- oraș mare	16	52	28	4
Venitul familiei:				
modestă	14	47	37	2
medie	15	56	26	3
- ușor	20	60	18	2
Situația familială:				
- unică	13	53	30	4
căsătorit	17	56	25	2
- trăiește în căsnicie	23	41	27	9
divorțat	8	43	41	8
separat	2	33	54	11
văduv	11	45	40	4

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

Diferențele dintre țări sunt mai puțin marcate decât pentru sentimentul de satisfacție, dar clasamentul țărilor este destul de similar pentru fiecare dintre cele două dimensiuni: Danemarca și Belgia preiau conducerea, iar Franța, Germania și Italia se află în partea de jos a listei:

	Într-adevăr fericit	Foarte mulțumit
Danmark	38 %	51 %
Belgia/Belgia	35	39
Nederland	31	33
Luxemburg	24	26
Regatul Unit	22	33
Irlanda	17	36
Media comunitară	16	20
Franța	16	16
Deutschland	11	13
Italia	6	7

Femeile par puțin mai fericite decât bărbații în Danemarca, Regatul Unit și Irlanda; În general, femeile sunt oarecum mai susceptibile decât femeile mai în vârstă. Situația familială este aproape pretutindeni discriminatorie, în special în Danemarca. Prin urmare, se confirmă că sentimentul de fericire este strâns legat, pentru ambele sexe, de aspectele cele mai personale ale vieții așa cum este trăită într-o anumită cultură.

Tabelul 65

Sentimentul de fericire în funcție de sex și sex

(Răspuns foarte fericit, după țară)

	Bărbați				Femeile				Situația familială		
	Totală	-25	'25/54	55+	Totală	-25	'25/54	55+	Căsătorit sau în cuplu	Singură	Divorțat, separat, văduv
Danmark	35 %	42 %	37 %	30 %	41 %	41 %	46 %	31 %	42 %	32 %	18 %
Belgia/Belgia	34	36	35	30	38	46	40	31	39	37	17
Nederland	32	27	33	33	30	35	33	21	22	36	9
Luxemburg	22	15	25	20	26	8	31	28	29	18	8
United kindom	19	16	23	13	25	26	24	25	23	18	20
Irlanda	14	14	16	11	19	27	17	15	17	17	12
Franța	14	16	13	15	18	25	18	13	18	17	13
Deutschland	12	11	9	18	10	15	11	6	13	9	5
Italia	5	6	5	6	6	11	3	6	4	7	7

IX Atitudini față de Comunitatea Europeană și unificarea Europei

Lucrările anterioare au arătat că genul este un indicator slab al atitudinilor față de Europa: în aproape toate țările, se întâmplă mult după orientarea de tip politică, nivelul de educație, ocupația și venitul, chiar și atunci când se ia în considerare de îndată ce relațiile dintre aceste variabile diferite sunt luate în considerare.¹

Fără a repeta aici răspunsurile la numeroasele întrebări referitoare la piața comună, Comunitatea Europeană și Uniunea Europeană au fost adresate în acest sondaj, ne vom limita la trei întrebări: una privind piața comună, alta privind unificarea Europei și o a treia privind influența pe care dezvoltarea Comunității Europene ar putea să o aibă asupra dezvoltării statutului femeilor.

1. Piața comună

„În general, considerați că (pentru țara dumneavoastră) apartenența la Comunitatea Europeană (piața comună) este un lucru bun, un lucru rău, un lucru bun sau un lucru rău?”

La nivelul întregii Comunități, 59% dintre respondenți consideră că piața comună este un lucru bun, în comparație cu 9% dintre cei care gândesc altfel și 32% dintre cei care nu adoptă o poziție sau nu răspund. Bărbații răspund ușor mai frecvent decât femeile într-un mod pozitiv (63 față de 55 %). Bărbații mai tineri și femeile mai în vârstă sunt oarecum mai puțin favorabili, dar cea mai importantă variabilă este nivelul de educație.

Printre cei care exprimă o opinie clară, pozitivă sau negativă, nu există nicio diferență semnificativă între cele două sexe:

1 A se vedea „Europa văzută de europeni”; Bruxelles, august 1974.

2 A se vedea Euro-Barometrul nr. 3, iunie-iulie 1975.

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

Consideră că piața comună este "un lucru bun"

(din 100 de persoane care iau poziție)

Bărbați		86 %
Din care:	Între 15 și 24 de ani	88
	Între 25 și 54 de ani	85
	55 de ani și peste	88
Femeile		87 %
Din care:	Între 15 și 24 de ani	88
	Între 25 și 54 de ani	89
	55 de ani și peste	85

Femeile sunt la fel de favorabile ca bărbații, fără diferențe semnificative în funcție de situație, atunci când audobândit competențele sociopolitice (educație, informare etc.) pentru a-și exprima opiniile.

Tabelul 66

Piața comună: bune sau rele, în funcție de gen, sex și nivelul de educație
(Împreună cu Comunitatea)

	Lucru bun	Lucru greșit	Nici bun, nici rău	Fără răspuns
Împreună	59 %	9 %	23 %	9 %
Bărbați	63	10	21	6
Din care: Între 15 și 24 de ani	57	8	29	6
Între 25 și 54 de ani	64	11	20	5
55 de ani și peste	66	9	18	7
Femeile	55	8	25	12
Din care: Între 15 și 24 de ani	57	8	25	10
Între 25 și 54 de ani	57	7	26	10
55 de ani și peste	50	9	24	17
Nivelul de educație:				
scăzut	52	11	24	13
medie	63	7	24	6
înaltă	76	4	17	3

Diferențele dintre țări contrastează, pe de o parte, cu cele șase țări „fondatoare”, în care șase până la șapte din zece respondenți sunt în favoarea pieței comune, și, pe de altă parte, cu cele trei noi state membre. (A se vedea tabelul 67).

Bărbații sunt mai favorabili decât femeile de pretutindeni, în special în Irlanda, Țările de Jos și Belgia. Vârsta joacă un rol diferit, în funcție de țară și de gen: bărbații în vârstă sunt mai favorabili, cu excepția Belgiei și a Luxemburgului; femeile în vârstă sunt mai puțin favorabile, cu excepția Regatului Unit și a Danemarcei.

Aceste diferențe pot fi explicate, în unele țări, prin influența nivelului de instruire, care este deosebit de important în Belgia, Germania, Regatul Unit și Țările de Jos; în Belgia, de exemplu, tinerii de ambele sexe, dar în special femeile, sunt mult mai favorabili pieței decât persoanele în vârstă, probabil pentru că sunt mai educați și mai bine informați. Dar o altă influență tinde să determine atitudinile: cultura națională și, s-ar putea spune, durata experienței în Comunitatea Europeană.

Este surprinzător faptul că, deși diferența dintre atitudinile celor două sexe, precum și diferența în funcție de nivelul de educație sunt de același ordin de mărime, în medie, în toate cele șase țări „fondatoare”, pe de o parte, și în cele trei noi state membre, pe de altă parte, influența vârstei joacă un rol diferit.

Printre „S ix”, femeile în vârstă (55 de ani și peste) sunt semnificativ mai puțin favorabile decât cele mai tinere, în timp ce (cu excepția Belgiei și a Luxemburgului) bărbații în vârstă sunt puțin mai favorabili.

Dimpotrivă, printre cei „Trei”, persoanele din aceeași grupă de vârstă, în special bărbații, sunt în mod clar mai favorabile decât persoanele mai tinere. (a se vedea tabelul 68).

O ipoteză explicativă este că atitudinea favorabilă a femeilor este „în mod normal” influențată de nivelul de educație, atunci când a existat o experiență destul de îndelungată a Comunității pentru această țară.

Tabelul 67

Atitudini favorabile pieței comune în funcție de sex; vârstă și nivelul de educație

(Răspuns bun, după țară)¹

		Bărbați				Femeile				Nivelul de educație		
		Totală	-25	'25/54	55+	Totală	-25	'25/54	55+	Scăzu tă	Motive le invoca te	Ridica tă
Italia	(71 %)	76 %	69 %	78 %	75 %	67 %	71 %	67 %	63 %	68 %	76 %	79 %
Luxemburg	(65 %)	67	81	65	61	62	80	63	52	67	66	58
Franța	(64 %)	70	57	73	73	59	62	59	54	55	69	73
Nederland	(64 %)	71	67	75	67	57	69	59	47	55	73	80
Belgia	(57 %)	64	74	64	55	51	73	51	39	41	63	82
Deutschland	(56 %)	59	59	56	64	54	56	56	50	50	59	81
Irlanda	(50 %)	59	50	60	61	42	44	40	43	43	56	53
Regatul Unit	(47 %)	51	36	53	56	43	34	48	40	40	56	70
Danmark	(36 %)	40	24	44	39	34	19	35	39	32	44	40

1 Țările sunt clasificate în ordinea descrescătoare a frecvențelor în răspunsul „Piața comună este un lucru bun”. Procentele indicate între paranteze corespund tuturor respondenților din fiecare țară.

Tabelul 68

Diferențe de atitudine între „tineri” și „bătrâni” față de piața comună, în funcție de sex și de țară

	Bărbați			Femeile		
	-25	55+	Diferență	-25	55+	Diferență
Belgia/Belgia	74 %	55 %	-19	73 %	39 %	-34
Deutschland	59	64	5	56	50	-6
Franța	57	73	16	62	54	-8
Italia	69	75	6	71	63	-8
Luxemburg	81	61	-20	80	52	-28
Nederland	67	67	0	69	47	-22
Setul "Șase"	64	69	5	64	53	-11
Danmark	24 %	39 %	15	19 %	39 %	20
Irlanda	50	61	11	44	43	-4
Regatul Unit	36	56	20	34	40	6
Setul "Trei"	36	55	19	34	40	6

2. Unificarea Europei

„Sunteți, în ansamblu, în favoarea, împotriva sau indiferent față de unificarea Europei?”

Șapte din zece respondenți (69 %) sunt foarte în favoarea (35 %) sau în favoarea (34 %) unificării Europei; Doar 9% sunt nefavorabile și 22% sunt nediferențiate sau nu răspund.

Femeile sunt semnificativ mai puțin favorabile decât bărbații. Vârsta, din nou, este diferită pentru ambele sexe: bărbații cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani sunt mai puțin favorabili decât persoanele în vârstă, în timp ce femeile de peste 55 de ani sunt mai puțin favorabile.

Nivelul de educație pare a fi cea mai importantă variabilă.

(a se vedea tabelul 69).

Tabelul 69

Atitudini față de unificarea Europei în funcție de gen, gen și nivelul de educație

(Împreună cu Comunitatea)

		Foarte favorabilă	Destul de favorabil	Indiferenți	Destul de nefavorabil	Foarte nefavorabilă	Fără răspuns
	Împreună	35 %	34 %	15 %	5 %	4 %	7 %
Bărbați		43	32	12	4	4	5
Din care:	Între 15 și 24 de ani	32	36	17	6	3	6
	Între 25 și 54 de ani	42	33	12	5	4	4
	55 de ani și peste	51	27	10	4	4	4
Femeile		28	36	19	5	3	9
Din care:	Între 15 și 24 de ani	29	36	21	5	2	7
	Între 25 și 54 de ani	28	39	17	5	3	8
	55 de ani și peste	28	30	21	5	4	12
Nivelul de educație:							
	scăzut	30	32	19	6	4	9
	medie	38	37	13	4	3	5
	înaltă	50	35	8	3	2	2

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

Diferențele dintre țări sunt chiar mai mari decât în cazul întrebării anterioare: pe de o parte, în cele șase țări „fondatoare”, publicul sprijină unificarea Europei în proporție de șapte sau opt din zece (76 %); în cele trei noi state membre, majoritatea este abia atinsă (50 %). Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că scorul pentru Irlanda îl depășește pe cel pentru Belgia, ceea ce se datorează faptului că numărul persoanelor care declară că sunt diferite sau nu răspund este de o dată și jumătate mai mare în Belgia.

1° Din 100 de respondenți

	Belgia	Irlanda
	%	%
Foarte favorabilă	23	23
Destul de favorabil	32	34
Indiferenți	28	22
Destul de nefavorabil	2	8
Foarte nefavorabilă	1	7
Nu răspunde	14	6
Totală	100	100

2° din 100 de persoane care pronunță.

	Belgia	Irlanda
	%	%
Foarte favorabilă	40	32
Destul de favorabil	55	47
Destul de nefavorabil	3	33
Foarte nefavorabilă	2	10
Totală	100	100

În unele țări, cu excepția Luxemburgului, femeile sunt mai puțin favorabile decât bărbații pentru unificarea Europei. Diferența este marcată în special în Irlanda, Italia și Belgia; se datorează în mare parte numărului de răspunsuri indiferente sau non-răspunsuri, care sunt mult mai frecvente în rândul femeilor.

Procentul de răspunsuri indiferente sau non-răspunsuri pe țări:

	Bărbați	Femeile	Raportul F/H
Italia	11 %	28 %	2,5
Nederlși	18	35	1,9
Irlanda	18	35	1,9
Danmark	20	34	1,7
Franța	13	22	1,7
Deutschland	15	24	1,6
Belgia/Belgia	34	49	1,4
Regatul Unit	23	33	1,4
Luxemburg	18	17	0,9

În ceea ce privește vârsta, acest lucru se face din nou într-un mod diferit în funcție de gen și de țară, dar și într-un mod diferit de ceea ce am văzut mai sus (a se vedea tabelul 68) în ceea ce privește răspunsul referitor la piața comună.

În rândul bărbaților, cei mai în vârstă tind să fie puțin mai favorabili decât cei mai tineri, dar Belgia este încă excepția. Această tendință este mai pronunțată în noile state membre. Diferența față de distribuția atitudinilor față de piața comună este atât de mică.

Dintre femei, cele mai în vârstă sunt mai puțin favorabile decât cele mai tinere, în special în Belgia, dar și în Italia, Țările de Jos și Germania. În Regatul Unit, și chiar mai semnificativ decât în ceea ce privește piața comună, femeile în vârstă sunt mult mai favorabile decât femeile în vârstă pentru unificarea Europei. Tendința este aceeași pe care am văzut-o în ceea ce privește piața comună, dar este mai pronunțată, în special în Regatul Unit.

În ceea ce privește nivelul de educație, acesta are o influență puternică asupra educației în aproape toate țările, dar mai ales în Belgia și Regatul Unit.

S-ar părea, în cele din urmă, că un subiect mai politic, cum ar fi unuldintrefication-urile Europei, este relativ mai puțin favorizat (sau mai precis întâmpinat cu mai multă indiferență) în rândul femeilor în vârstă din țările în care aceste femei sunt mai puțin educate și mai puțin politizate (Belgia), dar că sunt implicate și alte variabile, cum este cazul în Regatul Unit, unde campaniile „ant i-europene” au ajuns probabil mai eficient la cele mai tinere femei, adică la cele mai educate și mai bine informate, înclinându-le mai mult către o atitudine de abținere decât către o atitudine sincer negativă.

Tabelul 70 prezintă, pe țări, distribuția atitudinilor favorabile față de unificarea Europei în funcție de sex, vârstă și nivel de educație.

Tabelul 71 prezintă, pe țări, pentru cele două grupe de vârstă extreme și pentru fiecare sex, diferența de frecvență a atitudinii favorabile.

Tabelul 72 prezintă rezultatele complete, în funcție de sex și de vârstă, pentru Belgia și pentru Regatul Unit, astfel încât să se demonstreze, în două țări cu aproximativ același punctaj mediu de atitudini favorabile (52 % și, respectiv, 50 %), diferențele mari care există, în special în rândul femeilor, după cum acestea sunt sau nu sunt „capabile” să se pronunțe într-o direcție sau în alta.

Tabelul 70

Atitudini față de unificarea Europei în funcție de gen, gen și nivelul de educație

(Răspunsuri „foarte favorabile” sau „destul de favorabile”, pe salarii)¹

		Bărbați				Femeile				Nivelul de educație		
		Totală	-25	'25/54	55+	Totală	-25	'25/54	55+	Scăzut ă	Motive le invoca te	Ridicat ă
Luxemburg	(80 %)	80 %	85 %	78 %	82 %	81 %	84 %	81 %	72 %	79 %	79 %	81 %
Franța	(77 %)	82	76	82	85	74	70	74	75	68	83	87
Deutschland	(77 %)	82	75	79	90	73	77	79	63	72	82	87
Italia	(77 %)	85	83	87	84	69	83	67	60	71	86	89
Nederland	(65 %)	72	65	77	67	59	67	62	48	56	77	80
Belgia	(52 %)	63	69	66	55	48	63	53	32	39	60	84
Cele "șase"	(76 %)	81	78	81	84	70	76	72	62	69	81	87
Irlanda	(57 %)	66	51	66	74	46	45	54	47	51	62	63
Regatul Unit	(50 %)	55	40	55	61	46	32	51	46	44	59	74
Danmark	(41 %)	43	31	47	43	41	36	43	39	37	52	46
Cei "trei"	(50 %)	54	40	55	61	46	33	50	46	44	59	68

1 Țările sunt clasificate în ordinea descrescătoare a frecvențelor răspunsului „foarte favorabil” sau „destul de favorabil”. Procentele indicate între paranteze corespund tuturor respondenților din fiecare țară.

Tabelul 71

Diferențe de atitudine între „tineri” și „bătrâni” față de unificarea Europei în funcție de gen și de țară
(Răspuns „foarte favorabil” sau „destul de favorabil”)

	Bărbați			Femeile		
	-25	55+	Diferență	-25	55+	Diferență
Belgia/Belgia	69 %	55 %	-14	63 %	32 %	-31
Deutschland	75	90	15	77	63	-14
Franța	76	85	9	70	75	5
Italia	83	84	1	83	60	-23
Luxemburg	85	82	-3	84	72	-12
Nederland	65	67	2	67	48	-19
Setul "Șase"	78	84	6	76	62	-14
Danmark	31 %	43 %	12	36 %	39 %	3
Irlanda	51	74	23	45	47	2
Regatul Unit	40	61	21	32	46	14
Setul "Trei"	40	61	21	33	46	13

Tabelul 72

Diferențe de atitudine în Germania Elgicăși Marea Britaniefață de unificarea Europeipecriteriide sex și gen

	Belgia (52 %)						Regatul Unit (50 %)					
	Bărbați			Femeile			Bărbați			Femeile		
	-25 %	25/54 %	55+ %	-25 %	25/54 %	55+ %	-25 %	25/54 %	55+ %	-25 %	25/54 %	55+ %
1° Din 100 de respondenți												
Foarte favorabilă	32	25	30	23	18	16	13	33	42	15	26	24
Destul de favorabil	37	41	25	40	35	16	27	22	19	17	25	22
Indiferenți	23	22	23	25	27	44	27	17	11	33	17	20
Destul de nefavorabil	2	1	4	1	3	1	12	12	8	12	11	12
Foarte nefavorabilă	.	1	3	1	1	1	12	11	14	8	9	11
Fără răspuns	6	10	15	10	16	22	9	5	6	15	12	1
Totală	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2° Din 100 de persoane care se pronunță												
Foarte favorabilă	45	37	48	35	32	47	20	42	50	29	37	35
Destul de favorabil	52	60	40	62	61	47	42	28	23	33	35	32
Destul de nefavorabil	3		7		5	3	19	16	10	23	15	17
Foarte nefavorabilă	.	3	5	3	2	3	19	14	17	15	13	16
Totală	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

3. Comunitatea Europeană și statutul în schimbare al femeilor

„Conșiderați că dezvoltarea Comunității Europene (piața comună) poate avea o influență bună, o influență negativă sau poate să nu aibă nicio influență asupra dezvoltării statutului femeilor?”

Numai 34 % din populația întregii Comunități consideră că dezvoltarea Comunității poate avea o „bună influență” asupra dezvoltării statutului femeilor; 4% sunt în cel mai rău caz, iar 62% nu văd o legătură între cei doi subiecți.

Există puține diferențe între răspunsurile bărbaților și cele ale femeilor, cu excepția faptului că este mult mai probabil ca femeile, în special femeile în vârstă, să nu își exprime opiniile.

Nivelul de educație influențează non-răspunsurile și îl agită asupra răspunsurilor pozitive, și anume faptul că răspunsul care reflectă în mod explicit nepercepția oricărei relații între subiecți („nicio influență”) atât de constantă pentru cele trei niveluri de educație ne arată că este cea mai răspândită atitudine.

A se vedea tabelul 73.

Influența vârstei este destul de scăzută în rândul bărbaților. Cei doi subiecți intră în conflict cu privire la relația lor – cea a Comunității Europene și cea a statutului femeilor – au efecte diferite: bărbații în vârstă se așteaptă mai frecvent la o influență favorabilă în Regatul Unit și Irlanda, precum și în Luxemburg; Totuși, acest lucru este valabil în Belgia, unde, după cum am văzut mai sus, indiferența este foarte mare în rândul persoanelor în vârstă.

Tabelul 73

Impactul preconizat al dezvoltării Comunității Europene asupra schimbărilor statutului femeilor în funcție de gen, genși nivelul de educație

(Împreună cu Comunitatea)

		Influență bună	Influență negativă	Nici o influență	Fără răspuns
Împreună		34 %	4 %	37 %	25 %
Bărbați		37	6	37	20
Din care:	Între 15 și 24 de ani	35	5	39	21
	Între 25 și 54 de ani	37	6	40	17
	55 de ani și peste	38	5	32	25
Femeile		32	3	36	29
Din care:	Între 15 și 24 de ani	34	3	39	24
	Între 25 și 54 de ani	35	3	35	27
	55 de ani și peste	24	3	36	37
Nivelul de educație:					
	scăzut	30	5	36	29
	medie	36	4	38	22
	înaltă	46	3	36	15

Am fost pe primul loc în ceea ce privește răspunsurile favorabile, urmat de Irlanda și Franța. Germania, Danemarca și Regatul Unit se află la sfârșitul listei. Acest lucru arată că cei care acordă o mare importanță problemei statutului femeilor sunt mai predispuși să se aștepte la o influență asupra dezvoltării Comunității.¹ În plus, în Danemarca și în Regatul Unit, o proporție mai mare a celor care se așteaptă la influență o descriu în mod negativ decât în alte țări.

A se vedea tabelul 74.

În rândul femeilor, vârsta este mai importantă, cu excepția Danemarcei și a Regatului Unit, iar răspunsurile femeilor în vârstă din majoritatea țărilor reflectă o atenție mai redusă acordată problemei statutului femeilor și un interes mai scăzut pentru Comunitatea Europeană.

Instrucțiunea este aproape peste tot în direcția unei scăderi accentuate a non-răspunsului atunci când se trece de la un nivel scăzut la unul ridicat, dar influențează răspunsul incertitudinii (sau indiferenței) mult mai puțin: chiar și în unele țări (Luxemburg, Belgia, Franța, Țările de Jos, Regatul Unit), aceasta ar tinde să crească, ceea ce arată cât de slabă este relația percepută dintre Comunitatea Europeană și problema statutului femeilor. Cu toate acestea, efectul educației asupra atitudinii măsurate este în general pozitiv, în special în Irlanda și Belgia.

A se vedea tabelul 75.

¹ A se vedea tabelul 1, pagina 9

Tabelul 74

Influența preconizată a dezvoltării Comunității Europene asupra evoluției statutului femeilor
(prin plată)

	Așteptați-vă la o influență		Nu vă așteptați la nicio influență	Fără răspuns
	favorabile	nefavorabil		
Italia	54 %	2 %	20 %	24 %
Irlanda	51	6	30	13
Franța	41	2	31	26
Belgia/Belgia	34	2	22	42
Luxemburg	34	6	28	32
Nederland	31	4	27	38
Deutschland	26	4	51	19
Danmark	21	9	36	34
Regatul Unit	19	9	47	25

Tabelul 75

Influența favorabilă a dezvoltării Comunității Europene asupra schimbării statutului femeilor în funcție de sex, sex și nivelul de educație

(Răspuns bun de influență în funcție de țară)¹

		Bărbați				Femeile				Nivelul de educație		
		Totală	-25	'25/54	55+	Totală	-25	'25/54	55+	Scăzut ă	Motiv e invocat e	Ridicat ă
Italia	(54 %)	58 %	53 %	62 %	56 %	49 %	56 %	52 %	35 %	48 %	63 %	66 %
Irlanda	(51 %)	52	43	55	55	49	56	50	43	39	57	68
Franța	(41 %)	41	40	39	45	40	39	44	33	35	46	43
Belgia	(34 %)	38	47	39	32	30	43	32	19	24	38	49
Luxemburg	(34 %)	30	11	33	36	36	32	44	26	33	39	28
Nederland	(31 %)	36	27	41	32	26	28	29	18	25	38	41
Deutschland	(26 %)	28	23	27	30	25	22	30	20	24	28	34
Danmark	(21 %)	23	21	22	21	20	16	23	20	17	29	25
Regatul Unit	(19 %)	22	12	21	27	17	18	17	17	18	20	28

1 Țările sunt clasificate în ordinea descrescătoare a răspunsului de „influență bună”.

Partea a II-a Eseul explicativ privind formarea atitudinilor față de statutul femeilor

I Introducere în metodologie

Citirea primei părți a arătat complexitatea problemei studiate: atitudinile bărbaților și femeilor, determinate atât de caracteristicile individuale ale respondenților (gen, vârstă, educație etc.), cât și de cele ale societății din care fac parte, sunt uneori similare și uneori diferite; acești factori determinanți interacționează între ei; răspunsurile la o întrebare sunt ele însele legate statistic de răspunsurile la alta etc.

În încercarea de a explica modul în care se formează aceste atitudini, și anume de a reduce complexitatea datelor colectate la o interpretare cât mai simplă posibil, o cale necesară a cercetării științifice, au fost efectuate mai multe analize:

- o tipologie (analiză de grup), al cărei scop este de a clasifica toate cele 9 500 de persoane intervievate, caracterizate printr-un număr de variabile (răspunsurile date și caracteristicile cunoscute de fiecare), într-un număr limitat de grupuri (sau „tipuri”), astfel încât aceste persoane să fie cât mai „similare” în cadrul fiecărui grup, iar tipurile să fie cât mai diferite între ele;
- analize de factori, la nivelul fiecărei țări, din răspunsurile date la întrebările direct relevante pentru subiectul nostru, pentru a determina dacă și în ce măsură corelațiile dintre toate aceste răspunsuri, luate de la doi la doi, pot fi explicate printr-un număr mic de „factori”;
- un alt nume este „analiză de clasificare multiplă”, ceea ce permite măsurarea valorii explicative a unei serii de variabile (gen, vârstă, educație, venit etc.) și a ponderii relative pe fiecare dintre „factorii” identificați a fiecărei variabile în raport cu celelalte, ținând seama de interrelațiile dintre ele.

Fiecare dintre aceste metode ne va permite să deducem ipoteze, și poate concluzii, din masa de date colectate.

Vom începe cu analiza tipologică.

II Analiza tipologică a atitudinilor publicului față de statutul femeii¹

Această analiză a constatat într-un tratament combinat al răspunsurilor la următoarele întrebări:

importanța acordată problemei statutului femeilor;

- judecarea vitezei schimbării,

șansele pe care femeile, în comparație cu bărbații, le au de a reuși în viața lor,

zonele care corespund dezavantajelor sau discriminării;

imaginea politicii („afaceri umane”)

încrederea într-un bărbat sau o femeie în calitate de reprezentant politic în Parlament.

Rezultatul tratamentului răspunsurilor la aceste întrebări a fost apoi raportat la hotărârile pronunțate cu privire la atenuarea diferențelor dintre rolurile respective ale celor două sexe; referitoare la femeile care solicită atenuarea diferențelor, la rolul femeilor în politică și la caracteristicile individuale ale respondenților.

Această analiză evidențiază, prin reduceri succesive, grade de eterogenitate, șapte grupuri, care pot fi ele însele reduse la cinci tipuri principale, care „explica” 30,4 % din informațiile conținute în cele șase variabile active:

1 Analiză condusă de Hélène RIFFAULT.

Primul tip: Activiștii Schimbării

Acest grup reprezintă 34 % din totalul respondenților și este alcătuit din 45 % bărbați și 55 % femei.

Acești „militanți” consideră că locul femeilor în societate este un aspect important, că majoritatea femeilor doresc schimbare, iar majoritatea bărbaților nu, că femeile au dreptate să solicite atenuarea diferențelor, că schimbarea nu are loc suficient de repede. Eise opun categoric ca politica să fie o afacere a bărbaților și cred că rolurile bărbaților și femeilor ar trebui să fie aceleași în politică. Mai mult, ei au la fel de multă încredere într-o femeie ca și într-un bărbat ca reprezentant în Parlament.

În cadrul acestui tip, se pot distinge două subgrupuri:

una (AI), reprezentând 14% din totalul forței de muncă, cu 43% bărbați și 57% femei, consideră că femeile sunt în prezent la fel de susceptibile ca bărbații să reușească în viața lor;

cealaltă (IB), cu 20 % din totalul forței de muncă (46 % bărbați și 54 % femei), consideră că femeile sunt mai puțin probabile; acest grup este foarte ocupat cu persoane cu un nivel ridicat de educație și care aparțin zonelor urbane.

Aceste două grupuri de „activiști ai schimbării” sunt cele mai interesate de discuțiile politice; nivelul lor de satisfacție față de elementele „materialiste” (locuință, venit, nivel de trai, muncă etc.) nu este foarte diferit de media, dar sunt mai puțin satisfăcuți decât media respondenților cu elemente referitoare la forma societății și la funcționarea democrației.

Pe scurt, aceștia sunt într-adevăr „activiști ai schimbării”, în sensul larg al cuvântului „mot”, care include, desigur, dar depășește cu mult ceea ce este denumit în mod obișnuit „feministi”. Este cel mai mare grup ca număr și, fără îndoială, în influență; Este alcătuită din puțin mai multe femei decât bărbați.

Tipul 2: Oponenții schimbării

Se bănuiește că acest al doilea grup este caracterizat exact invers. Aceasta reprezintă 18 % din totalul forței de muncă, aproape la fel de multe femei ca bărbații (53 % bărbați și 47 % femei).

Acești „oponenți” consideră că problema nu este importantă și că femeile au la fel de multe șanse ca și bărbații. Pentru ei, femeile vor să se schimbe și se înșeală; majoritatea bărbaților sunt împotriva schimbării; Schimbarea merge prea repede în acest moment.

Pentru acest grup, politica ar trebui să fie mai mult despre bărbați; și dacă femeile doresc să facă ceva în acest sens, ar fi mai bine dacă ar avea un rol diferit. În orice caz, nu se pune problema de a vota pentru altcineva decât pentru un bărbat.

Cei care formează acest grup de adversari sunt mai în vârstă decât media; nivelul lor de educație este mai scăzut și sunt puțin interesați de politică.

Al treilea tip: Moderaților

Este un grup intermediar între primele două: 18% din totalul forței de muncă, cu 48% bărbați și 52% femei.

Acești „moderați” sunt pentru o anumită schimbare, dar au neclarități și nu sunt foarte politizați „sau eu, aceasta este o mare problemă”, „da, majoritatea femeilor doresc schimbarea și au dreptate”. Dar oamenii, în cea mai mare parte, nu doresc schimbare. Politica nu este prea mult treaba femeilor și dacă vor să joace un rol în ea, trebuie să fie în orice caz un rol diferit de cel al bărbaților.

Faptul că acest grup de „moderați” are, în rândul publicului larg, aceeași importanță ca și cel al „oponenților” (18 %) arată în mod clar rolul pe care îl poate juca în evoluția legislației și a moralei, după cum se va înclina într-o parte sau în alta. „Militanții” ar trebui probabil să evite să-l lovească, dacă doresc să câștige majoritatea publicului pentru cauza lor.

Tipul 4: Adaptată

Este un grup mai degrabă tradiționalist, bine adaptat la situația actuală, care, după cum am văzut, este, de asemenea, diferită de la o țară la alta. Eu reprezintă 21% din totalul forței de muncă. Pentru membrii săi, problema femeilor nu este una semnificativă, iar femeile nu sunt mai puțin susceptibile de a reuși în viața lor. Scorul lor de satisfacție este semnificativ mai mare decât media, în ceea ce privește satisfacția generală față de viață, elementele materialiste, societate și funcționarea democrației. Mai des decât alții, ei spun că sunt „cu adevărat fericiți”.

În cadrul acestui grup, se pot distinge două grupuri sub-g, între care nuanțele sunt după cum urmează:

- pentru unii (IVA), care reprezintă 11 % din totalul forței de muncă, cu 55 % bărbați și 45 % femei, nu pare să existe o problemă, deoarece toată lumea este de acord în prezent, atât bărbați, cât și femei, să reducă diferențele dintre roluri și așa stau lucrurile;
- pentru ceilalți (IVB), 10 % din forța de muncă, cu 45 % bărbați și 55 % femei, aceasta ar fi mai degrabă o problemă falsă: trebuie păstrată o anumită feminitate; majoritatea femeilor nu doresc schimbarea și, cu siguranță, nu majoritatea bărbaților; în plus, femeile care doresc să schimbe societatea în acest fel greșesc; cu toate acestea, pentru acest subgrup, dacă femeile doresc să joace un rol în politică, acesta trebuie să fie același rol pe care l-ar juca un bărbat.

Acest tip de adaptări satisfăcute și – din diverse motive – lipsite de probleme ale obiectului de interes sunt deosebit de frecvente în Danemarca, Regatul Unit și Țările de Jos.

Tipul 5: Opinia indiferentă și de ani

Există puține de spus despre un grup rezidual, care reprezintă puțin peste 8 % din totalul forței de muncă, cu excepția faptului că este grupul cel mai „feminin” (57 % femei și 43 % bărbați), cel mai în vârstă, cel mai puțin educat, cu cea mai mare proporție de persoane inactive.

Tabelul 76 sintetizează principalele caracteristici personale ale respondenților în fiecare dintre cele cinci tipuri de date prelucrate. Acesta arată în mod clar profilul sociologic al fiecărui tip:

- puține diferențe între cele două sexe,
- vârsta mai mare și nivelul mai scăzut de educație a indiferenților și a oponenților;
- puține diferențe între orașe și mediul rural.

Tabelul 76

Cele cinci tipuri de atitudini în funcție de caracteristicile respondenților

(Împreună cu Comunitatea)¹

	Tipul I "activiști ai schimbării" (33,7%)		Tipul II "Oponenți" (18,2%)	Tipul III "moderați" (18,3%)	Tipul IV "adaptat" (20,9%)		Tipul V "indiferenți și lipsiți de opinie" (8,5%)
	IA (13,4 %)	IB (20,3%)			IVA (10,2%)	IVB (10,7%)	
Bărbați	43 %	46 %	53 %	48 %	55 %	45 %	43 %
Femeile	57	54	47	52	45	55	57
Vârsta:							
între 15 și 24 de ani	22	25	12	16	19	16	10
între 25 și 54 de ani	54	56	26	54	52	55	41
55 de ani și peste	24	19	42	30	29	29	49
Instrucțiuni:							
scăzut	52	39	65	53	56	50	70
medie	31	36	25	33	29	30	21
înaltă	17	25	10	14	15	20	9
Locul de amplasare:							
sat	38	34	42	41	41	37	42
- oraș mic	34	33	31	31	33	34	31
- oraș mare	27	31	27	27	25	28	25
Activitate:							
active	50	55	46	52	56	50	35
- inactivă	50	45	54	48	44	50	65
Funcție publică:							
căsătorit	65	65	67	67	70	70	61
văduvi	7	5	12	8	7	8	17
single-uri	23	26	18	22	20	18	18
- Altele	4	4	3	3	3	4	3

1 Procentele dintre paranteze de sub fiecare cap de coloană corespund greutatei tipului din eșantionul total. Unele totaluri pot fi mai mici de 100%, deoarece non-răspunsurile nu sunt luate în considerare.

Și mai interesantă este defalcarea pe țări a persoanelor care aparțin fiecăruia dintre cele cinci tipuri. (Tabelul 77).

„Activiștii schimbării” sunt deosebit de numeroși în Irlanda (46 %), Italia (39 %) și Franța (38 %). ”

„Oponenții”, care sunt foarte puțini în Danemarca (10%), reprezintă 16-23% în celelalte țări.

„Moderații” constituie probabil o rezervă de „militanți” în Franța și Luxemburg.

Există mai multe țări „adaptate” și „indiferente” decât în alte țări din Danemarca, Țările de Jos și Marea Britanie.

În Belgia și Germania, nu pare să existe încă nimic între „moderați” și „oponenți”.

În sfârșit, tabelul 78 prezintă, pentru fiecare tip, procentele sau punctajele corespunzătoare câtorva întrebări, a căror importanță va fi evidențiată în analizele ulterioare. O simplă privire asupra situației femeilor arată modul în care „activiștii schimbării” și „isfaits adaptați” se opun reciproc în societățile noastre.

A doua parte va clarifica în special acest punct, urmând alte metode de analiză.

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

Tcnaunr. 77

Cele cinci tipuri de atitudini pe țară

(din 100 de respondenți din fiecare țară)

	Tipul I "activiști pentru schimbare" (33,7%)		"Oponenți" de tip II (18,2%)	"moderați" de tip III (18,3%)	Tipul IV "adaptat" (20,9%)		Tipul V "indiferenți și lipsiți de opinie" (8,5%)
	IA (13,4 %)	IB (20,3%)			IVA (10,2%)	IVB (10,7%)	
Belgia/Belgia	13 %	15 %	21 %	24 %	10 %	6 %	11 %
Danmark	13	21	10	7	14	21	14
Deutschland	14	19	23	24	9	7	4
Franța	17	21	16	27	7	8	4
Irlanda	16	30	16	19	7	8	4
Italia	21	18	22	20	8	7	4
Luxemburg	10	18	18	27	11	7	9
Nederland	8	20	18	12	16	12	14
Marea Britanie	10	20	19	9	12	17	13
(Irlanda de Nord)	(11)	(24)	(18)	(13)	(17)	(11)	(6)

Tabelul 78

Unele răspunsuri caracteristice corespunzătoare celor cinci tipuri de atitudini

(Împreună cu Comunitatea)¹

	Tipul I "activiști pentru schimbare" (33,7%)		"Oponenți" de tip II (18,2%)	"moderați" de tip III (18,3%)	Tipul IV „adaptat” (20,9 %)		Tipul V "indiferenți și lipsiți de opinie" (8,5%)
	IA (13,4 %)	IB (20,3%)			IVA (10,2%)	IVB (10,7%)	
Importanța problemei statutului femeilor	7,09	7,14	4,09	6,66	3,86	3,76	3,69
Femeile sunt mai puțin probabile	4 %	98 %	18 %	47 %	5 %	18 %	10 %
Schimbările nu merg destul de repede	52 %	53 %	7 %	26 %	4 %	7 %	6 %
Politica nu ar trebui să fie mai mult despre bărbați	85 %	90 %	17 %	15 %	44 %	46 %	25 %
Scorul de satisfacție:							
Viața pe care o ducem	7,38	7,43	7,27	7,34	7,76	7,83	7,37
- forma societății	5,27	5,04	5,43	5,65	5,9	5,45	5,75
Funcționarea democrației	4,9	4,78	5,08	5,34	5,65	5,19	5,41
Ei spun "foarte fericit"	22 %	22 %	20 %	20 %	30 %	30 %	21 %

1 Set neponderat de eșantioane naționale.

III Analiza factorilor și analiza multicriterială a răspunsurilor¹

Pentru a face o prezentare generală a răspunsurilor fiecărui respondent la cele 22 de întrebări privind statutul femeilor, au fost efectuate analize ale factorilor separat pentru fiecare țară.²

Examinarea rezultatelor a arătat o similitudine izbitoare între modelele derăspuns de la o țară la alta. În fiecare economie națională apar trei grupuri de atitudini. Grupurile ("clustere") reflectă faptul că persoanele care răspund la o anumită întrebare într-un sens sau altul au o probabilitate mare de a da un răspuns similar la fiecare dintre celelalte întrebări din același grup și invers.

Având în vedere această similitudine în modelele de atitudine din cele nouă țări, analiza va fi prezentată pentru întreaga Comunitate.

1 Acest capitol preia în mare măsură analizele efectuate de profesorii Margaret și Ronald INGLEHART (Universitatea din Michigan).

2 Tehnica utilizată aici este tehnica „varimax rotation”.

Situația femeilor în Comunitatea Europeană: trei configurații de atitudine

(Analiza factorilor din totalul eșantioanelor naționale)

Factorul dominant

I. Percepția discriminării:

Ați spune că situația actuală a femeilor din jurul dumneavoastră, în comparație cu cea a bărbaților, este mai degrabă mai bună (...) în ceea ce privește...?

Oportunități de promovare	0,71
...salariul	0,67
Oportunitatea de a găsi un loc de muncă	0,66
... siguranța locului de muncă	0,65
...formare profesională	0,63
Oportunitatea de a studia	0,53
... condițiile de muncă	0,52

Sunt femeile la fel de susceptibile ca și bărbații să reușească în viața lor? 0,64

II. Sprijinirea sau combaterea transformărilor societale în ceea ce privește rolul femeilor

Credeți că femeile ar trebui să joace același rol ca și bărbații în politică? 0,71

„Sunteți de acord că politica ar trebui să fie mai mult o chestiune care ține de bărbați (...)?” 0,68

Lucrurile (...)se schimbă prea repede, nu suficient de repede sau doar corect? 0,54

„Ați considera normal sau nu ca o femeie să iasă seara fără soțul ei pentru a participa la o întâlnire?” 0,51

Lucrurile se schimbă în mod corect sau în mod greșit? 0,45

În opinia dumneavoastră... există o problemă pentru femei sau nu? Cât de importantă este această problemă? 0,42

„Ați considera normal sau nu ca o femeie să își încurajeze soțul să își schimbe locul de muncă pentru că i se oferă o situație mai bună într-o altă regiune?” 0,34

„Ați considera normal ca părinții să decidă să își plătească fiica pentru educație dacă aceasta s-ar descurca mai bine la școală decât băiatul?” 0,33

III. Satisfacție sau nemulțumire?

„Cât de mulțumit sunteți de forma de societate în care trăim?” 0,67

„În general, sunteți foarte mulțumiți (...) de viața pe care o duceți chiar acum?” 0,65

Lucrurile se schimbă în mod corect sau în mod greșit? 0,44

„Considerați că dezvoltarea Comunității Europene (...) poate avea o bună influență (...) asupra dezvoltării statutului femeilor?” 0,43

Primul dintre cele trei grupuri exprimă gradul în care femeile sunt considerate a fi la fel sau mai puțin susceptibile de a exista decât bărbații. Reflectă tendința unora de a considera că femeile au șanse egale în fiecare dintre domeniile enumerate, în timp ce alții cred în mod constant că sunt mai puțin probabile.

Elementul cu cea mai mare pondere în această constelație de răspunsuri este „oportunități de promovare”. Acesta pare a fi cel mai sensibil indicator al percepției egalității de șanse între femei și bărbați.

„Salariul” și „oportunitatea de a găsi un loc de muncă” sunt, de asemenea, indicatori relativ buni. Celelalte două elemente - „oportunitatea de a studia” și „condițiile de muncă” - tind să fie mai puțin strâns legate de altele. Într-adevăr, este posibil ca cineva să creadă că femeile au aceleași oportunități ca bărbații în ceea ce privește condițiile de muncă sau educația, dar este de părere că, în general, femeile sunt mai puțin probabile decât bărbații.

Al doilea grup exprimă o atitudine favorabilă sau nefavorabilă față de schimbările sociale legate de statutul femeilor. Această dimensiune acoperă un număr mare de schimbări, dar este interesant de remarcat faptul că unul dintre indicatorii noștri cei mai sensibili se referă la rolul politic al femeilor.

Al treilea grup și-a exprimat satisfacția sau nemulțumirea față de forma societății și modul de viață în ceea ce privește statutul femeilor și schimbările conexe din societate. O anumită atitudine de optimism sau pesimism față de schimbarea socială este exprimată și de această dimensiune.

Această analiză a factorilor ne permite să luăm, dintr-o nouă perspectivă, toate rezultatele examinate anterior în prima lectură.

1. Pentru sau împotriva schimbărilor sociale

Se poate construi un indice de sprijin sau de opoziție față de transformările societale legate de rolul femeilor, combinând răspunsurile la cele mai importante două aspecte: Lucrurile se schimbă prea repede? și „sunteți de acord că politica ar trebui să fie mai mult despre bărbați?”¹

Acest indice poate fi utilizat ca variabilă dependentă într-o serie de analize multicriteriale, în care se măsoară relația cu variabilele specifice de identificare (gen, vârstă, educație, venit etc.), luând în considerare interrelațiile dintre aceste variabile: de exemplu, între sex și vârstă, între sex, vârstă și venit etc.²

Tabelul ci- după arată importanța relativă a zece variabile de identificare în explicația, cuate cuvinte, a dimensiunii studiate în fiecare dintre țările Comunității.

1 Aceste două elemente se numără printre cele trei care sunt factori dominanți pe dimensiunea măsurată (al doilea grup). Punctul „același rol în politică” nu a fost ales din două motive: în primul rând, a apărut imediat, în chestionar, după rubrica „politică în domeniul afacerilor umane” și existau motive să se teamă de un efect de contaminare; în al doilea rând, este ambiguu, deoarece un tradiționalist încăpățânat și un susținător deliberat al „eliberării” femeilor pot simți, din motive diferite, că femeile și bărbații ar trebui să joace roluri diferite în politică.

2 Sistemul utilizat este analiza clasificării multiple (MCA).

Tabelul 80

Sprijin pentru transformările societale legate de statutul femeilor în țările Comunității Europene în conformitate cu zece variabile de identificare

(Intervalul de clasificare în funcție de varianța explicată de fiecare predictor, luând în considerare efectele altor predictori)

	Danemar ca 4.27 (x)	Irlanda 4.24	Regatul Unit 4.16	Franța 4.12	Deutschland 3.88	Italia 3.78	Țările de Jos 3.76	Belgia 3.48	Luxemburg 3.42
1. Vârsta respondentului	1	3	2	1	7	7	2	1	4
2. Preferința pentru o parte	2	7	3	3	1	1	3	4	5
3. Venitul familiei	3	2	1	2	5	3	4	7	2
4. Regiunea	10	1	10	6	6	5	1	2	1
5. Numărul de persoane din gospodărie	4	6	5	4	4	2	5	8	6
6. Nivelul de educație	7	8	4	5	9	4	7	3	8
7. Reședința în oraș/la țară	6	5	6	8	2	8	8	5	7
8. Sexul respondentului	5	4	8	9	3	10	10	10	9
9. Ocupația șefului gospodăriei	9	9	7	7	8	6	6	6	3
10. Statutul familiar	8	10	9	10	10	9	9	9	10

(x) Cifra de sub numele fiecărei țări indică punctajul mediu pentru indicele de sprijin: maximum 6, minimum 1, punctul central 3,5.

Pretutindeni, cei mai puternici predictor ai sprijinului pentru mișcarea de transformare a femeilor sunt vârsta, preferința pentru un partid politic, venitul familiei și regiunea în care trăiește persoana interviuată. Fiecare dintre aceste variabile prezintă o relație semnificativă cu atitudinea fiecărui respondent în majoritatea țărilor. Majoritatea celorlalte șase variabile au doar efecte mici sau ne semnificative din punct de vedere statistic.

Să le privim câte unul.

1) *Vârsta*

După cum s-a discutat mai sus, statutul și rolul femeilor sunt percepute ca fiind în schimbare. Acest lucru nu s-a întâmplat în ultimii ani. În toate țările Comunității, persoanele din anumite grupe de vârstă s-au născut înainte ca femeile să li se acorde anumite atribute fundamentale ale cetățeniei, cum ar fi dreptul de vot. Este de așteptat ca persoanele ale căror percepții și atitudini s-au format într-un moment în care rolul femeilor era încă limitat să considere aceste limitări fiind relativ naturale și tolerabile, în comparație cu grupurile mai îndepărtate.

Datele confirmă această ipoteză. Tinerii sunt mai des în favoarea schimbării decât persoanele în vârstă. Este din cauza schimbării condițiilor istorice sau a ceva inerent în eunese? Datele sugerează că prima ipoteză este cea corectă. Amploarea schimbării atitudinilor a fost mult mai mare în rândul femeilor decât în rândul bărbaților.

Pentru prima dintre cele două întrebări selectate ca indicator, există o diferență de 12 puncte în rândul bărbaților și de 21 de puncte în rândul femeilor, pentru grupele de vârstă extreme.

Pentru a doua întrebare, diferențele sunt de 15 și, respectiv, de 28 de puncte.

În grupa de vârstă de peste 65 de ani, femeile sunt puțin mai „conservatoare” decât bărbații în răspunsurile lor la fiecare dintre cele două întrebări. În grupul de post, atitudinea față de schimbare este mult mai frecventă.

Această structură explică de ce diferențele de gen sunt atât de scăzute atunci când se compară femeile și bărbații, indiferent de vârstă: relativul „conservatorism” al femeilor în vârstă, intrând într-un calcul mediu cu tendința opusă a femeilor în vârstă, are ca efect minimizarea diferențelor.

Este necesar să se atribuie această interacțiune între vârstă și sex exclusiv efectelor ciclului de viață; pare mai plauzibil să se concluzioneze că au existat schimbări semnificative în concepția rolurilor respective ale ambelor sexe, care au avut un impact deosebit de puternic asupra grupului cel mai vizat: femei.

(a se vedea tabelul 81)

Tabelul 81

Atitudini față de transformările societale în ceea ce privește statutul femeilor în funcție de gen
(Rezultate pentru Comunitate, cu excepția non-răspunsurilor)

1. Având în vedere că, în ceea ce privește locul femeilor în societate, lucrurile nu se schimbă suficient de repede:

Vârsta	Bărbați	Femeile
15-24 ani	33 %	40 %
25-34	33	38
35-44	27	32
45-54	25	27
55-64	22	26
65 și peste	21	19
Diferența dintre grupurile extreme	-12	-21

2. Nu sunteți de acord că „politica trebuie să fie mai mult treaba oamenilor”:

Vârsta	Bărbați	Femeile
15-24 ani	33 %	40 %
25-34	33	38
35-44	27	32
45-54	25	27
55-64	22	26
65 și peste	21	19
Diferența dintre grupurile extreme	-15	-28

Un argument suplimentar în favoarea acestei concluzii privind influența efectului de generare poate fi extras din analiza relației dintre atitudini și vârstă în fiecare dintre țări.

În diferite țări, femeilor li s-a acordat dreptul de a vota la date foarte diferite. Prin urmare, țările pot fi clasificate pe scurt în două grupe: cele în care femeile au obținut dreptul de a vota mai devreme, adică înainte sau imediat după Primul Război Mondial, și cele în care dreptul a fost obținut mai târziu, cu o generație de întârzieri, adică după sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial. Germania este un caz intermediar, deoarece femeile au obținut dreptul de a vota acolo relativ devreme, dar acest drept, ca toate libertățile politice, a fost suspendat în timpul nazismului.

Deși diferențele de atitudine dintre tineri și persoanele în vârstă sunt influențate de transformările istorice, se pot preconiza diferențe de lungă durată între grupele de vârstă în țările în care drepturile de vot au fost acordate mai devreme și diferențe relativ recente în țările în care drepturile de vot au fost acordate mai recent.

Această ipoteză este confirmată: în fiecare dintre cele cinci țări „timpurie”, cea mai mare diferență este între a doua și a treia grupă de vârstă; în fiecare dintre cele trei țări „întârziată”, se observă între prima și a doua grupă de vârstă; Germania este în mod clar legată de al doilea grup de țări. Răspunsurile diferite între persoanele mai tinere și cele mai în vârstă reflectă probabil influențele istorice pe care fiecare le-a suferit în adolescență.

Tabelul 82

Nu este de acord cu opinia potrivit căreia „politica ar trebui să fie mai mult treaba bărbaților”, în funcție de situație și de țară¹

Grupe de vârstă			Epoca în care femeilor li s-a acordat dreptul la vot							
Vârsta în 1975	Vârsta medie	Anul 18 ²	Străvechi (1915-1919)				Fostul cu întrerupere	Recentă (1944 - 1949)		
			Dan.	Ned.	G.B.	Irlanda	În limba germană.	Fr.	Așa e.	Belg.
15-39	27	1966	85 %	65 %	75 %	75 %	61 %	77 %	73 %	57 %
40-65	52	1941	82	57	73	69	45	60	57	42
66-96	72	192]	69	47	68	54	40	59	55	30

1 Non-răspuns exclus. Fără Luxemburg și Irlanda de Nord.

2 Vârsta de 18 ani este considerată a fi vârsta la care se termină socializarea pre-adultului.

2) Preferințe politice

Orientarea politică este, de asemenea, un predictor important al atitudinilor față de schimbarea statutului femeilor.

Ca o primă aproximare, se poate spune că oamenii care sunt orientați spre stânga tind să sprijine mai mult participarea femeilor decât cei care sunt orientați spre dreapta. Dar există excepții. În Marea Britanie, de exemplu, se pare că alegătorii Partidului Laburist sunt relativ mai puțin favorabili; în Franța, comuniștii sunt mai puțin favorabili decât ceilalți, cu excepția auliștilorG și a republicanilor independenți; în Belgia, socialiștii sunt cu mult în urma liberalilor și a alegătorilor partidelor regionale.

În ciuda acestor anomalii, care ar trebui verificate și pe eșantioane mai mari, existăotendință în electoratele de stânga de a favoriza participarea egală a femeilor în politică.

Tabelul 83

Dezacord cu punctul de vedere conform căruia „politica ar trebui să fie mai mult o chestiune pentru bărbați”, având în vedere preferința politică și țara¹

Deutschland		Irlanda		Marea Britanie		Franța	
SPD	61 % (347)	Forța de muncă	70 % (148)	liberală	78 % (94)	PSU și extrema stângă	85 % (26)
FDPV	57 (105)	Fianna nu reușește	70 (369)	Conservatorile	78 (393)	Partidul Socialist	75 (325)
CDU/CSU	42 (416)	Fine Gael	69 (209)	Nationalist	69 (26)	Rad. de stânga.	75 (20)
				Forța de muncă	66 (324)	Reformatori	72 (72)
						Partidul Comunist	67 (107)
						U.D.R.	64 (112)
						Republ. indép.	58 (163)
Nederland		Danmark		Belgia/Belgia		Italia	
Dem. '66, DS-70	100 % (8)	Venstre Socialiste	90 % (19)	PVV (Liberalen)	68 % (59)	PCI	80 % (153)
PPR, PSP	88 (42)	Oameni din Socialistisk.	88 (42)	FDF/RW	63 (40)	PRI	80 (25)
CPN	69 (16)	Venstre	85 (181)	Volksunie	59 (73)	PSDI	469 (45)
VVD	65 (150)	Fremskridstspartiet	82 (146)	PSC (Societăți-Chr.)	52 (85)	PSI	67 (141)
PvdA	60 (289)	Kristellgt Folk.	80 (44)	BSP (Socialisten)	49 (99)	PLI	67 (SQ)
ARP	60 (57)	Socialdemokratiet	79 (248)	PSB (Socialiști)	45 (146)	MSI/Destra Naz.	58 (45)
ISGP, BP, GPV, RKPN	52 (23)	Radikale	79 (53)	CVP (creștini)	45 (282)	DC	57 (291)
KVP	48 (159)	conservator	72 (46)	PLP (liberală)	33 (30)		
Chu	44 (52)	Kommunisten	71 (17)				

¹ Niciun răspuns nu este exclus. Fără Luxemburg sau Irlanda de Nord. Cifrele din paranteze corespund numărului de respondenți. Procentele calculate pentru mai puțin de 30 de răspunsuri nu pot fi considerate semnificative.

3) Veniturile

Venitul familiei este, împreună cu regiunea, unul dintre ceilalți doi predictorii importanți ai atitudinilor față de participare politică a femeilor.

În general, persoanele cu venituri mari sunt cele mai favorabile. Această constatare poate veni ca o surpriză, după cea pe care tocmai am făcut-o în ceea ce privește orientarea politică. Explicația acestei aparente contradicții ar trebui, fără îndoială, căutată în procesul de schimbare a sistemelor de valori, în care unele dintre cele mai bogate cercuri din țările Europei Occidentale tind să se concentreze asupra valorilor „post-materialiste”, acordând prioritate în special unei societăți mai puțin ierarhice și mai egalitare.¹ Deoarece egalitatea de gen este o componentă a sistemului de valori post-materialiste, rezultatele privind orientarea de stânga și veniturile ridicate pot reflecta același proces de schimbare culturală.

1 A se vedea Ronald INGLEHART, "The Silent Revolution in Europe", American Political Science Review, decembrie 1971.

Tabelul 84

Nu este de acord cu avizul „Politica ar trebui să fie mai mult o afacere pentru bărbați”, în funcție de venitul familiei și de țară¹

Danmark		Marea Britanie		Irlanda		Franța	
-20.000.Kr	71 % (55)	- L 79	63 % (105)	--L 40	50 % (30)''	-->FF 800	42 % (43)
20 - 30.000	82 (67)	80 - 159	77 (162)	40 - 79	60 (133)	800 - 1250	53 (53)
30 - 40.000	85 (46)	160 - 239	73 (221)	80 — 159	72 (258)	1250 - 1750	59 (85)
40 - 50.000	71 (49)	240 - 319	77 (150)	160 — 239	72 (217)	1750 - 2500	67 (162)
50 - 60.000	83 (77)	320 - 399	83 (83)	240 - 319	84 (102)	2500 - 4000	73 (242)
60 - 80.000	77 (123)	400+	88 (76)	320 - 399	76 (45)	între 4000 și 6500	78 (160)
80 - 100.000	87 (108)			400+	71 (34)	6500+	78 (71)
100 - 150 000	87 (160)						
150.000 +	95 (59)						

Italia		Nederland		Deutschland		Belgia/Belgia	
70.000 de litri.	54 % (41)	Hfl. 9000	56 % (43)	-DM 750	27 % (45)	FB 8000	32 % (66)
70 - 120.000	54 (79)	9 - 12.000	57 (67)	750 - 1000	51 (88)	8 - 16.000	38 (203)
120 - 180.000	60 (161)	12 - 15.000	56 (82)	1000 - 1250	41 (126)	16 - 24.000	45 (218)
180 - 250.000	67 (241)	15 - 18.000	59 (106)	1250 - 1500	44 (126)	24 - 32.000	49 (182)
250 - 350.000	64 (193)	18 - 21.000	55 (165)	1500 - 1750	53 (116)	32 - 40.000	56 (157)
350 - 500.000	66 (131)	21 - 24.000	55 (123)	1750 - 2000	52 (124)	40 - 60.000	56 (101)
500 - 750.000	78 (41)	24 - 27.000	63 (87)	2000 - 2250	49 (105)	60.000 +	68 (50)
750.900 +	86 (22)	27 - 30.000	60 (47)	2250 - 2500	61 (62)		
		30 - 33.000	64 (45)	2500 - 2750	59 (51)		
		33 - 39.000	83 (30)	2750 - 3000	54 (28)		
		40.000 +	67 (51)	3000+	76 (41)		

4) Regiunea de reședință

Relația dintre regiunea de reședință și atitudinea față de participarea politică a femeilor nu este simplă. Există diferențe semnificative între provinciile Țărilor de Jos sau între landurile Germaniei Federale; dar există puține între cele trei regiuni majore ale Danemarcei, nici între Marea Britanie și Irlanda de Nord (deși există unele diferențe între regiunile Marii Britanii în sine).

În orice caz, regiunea este un predictor important. Există o anumită tendință ca atitudinea să fie mai favorabilă în regiunile care conțin o metropolă mare, cum ar fi Londra, Dublin, Paris, Hamburg sau Bruxelles, deși regiunile Roma și Berlin sunt cu mult sub mediile lor naționale corespunzătoare.

Provinciile majoritar protestante din Olanda vin înaintea provinciilor catolice sau mixte, dar acest lucru nu este neapărat adevărat pentru landurile germane. Nu există nicio diferență semnificativă între provinciile flamande și valone din Belgia.

Tot ce se poate spune, înainte de a se putea realiza studii mai aprofundate cu eșantioane suficiente, este că există diferențe interregionale și că regiunile cu orașe mari tind să fie mai „feministe”, fără ca acest lucru să fie verificat peste tot.

Tabelul 85

1 Niciun răspuns nu este exclus. Fără Luxemburg sau Irlanda de Nord. Venitul familiei este dat pe an pentru Danemarca și Țările de Jos și pe lună pentru alte țări.

Eurobarometru special „Femeile și bărbații în Europa” – mai 1975

Nu este de acord cu avizul „Politicatrebuie să fie mai mult afacerea bărbaților”, în funcție de regiunea de reședință și de țară²

Danmark		Marea Britanie		Irlanda		Franța	
Jylland	85 % (490)	sud-vest	81 % (89)	sud-vest	78 % (131)	Regiunea Paris	78 % (235)
Sjaelland	78 (404)	Londra + Sud-Est	77 (283)	vestul	72 (104)	Nord-vest	71 (235)
Fyn	78 (90)	Yorkshire * Humber.	76 (88)	Est	71 (344)	Alsacia și Lorena	69 (77)
		West Midlands	75 (67)	Midwest	71 (110)	sud-est	69 (171)
		Scotia + Țara Galilor	71 (184)	Donegal	70 (27)	Bazine pariziene	65 (168)
		East Midlands	70 (63)	Midlands	70 (91)	sud-est	60 (125)
		nord-vest	68 (114)	sud-est	62 (131)	Nord și Pas-de- Calais	59 (83)
		Nord	65 (49)	nord-est	60 (42)		
		Anglia de Est	62 (39)				
Italia		Nederland		Deutschland		Belgia/Belgia	
Sicilia și Sardinia	71 % (70)	Friesland	71 % (44)	Hamburg + Bremen	58 % (48)	Namur	55 % (44)
Nord-vest	67 (300)	Drenthe	71 (28)	Rheinland-Pfalz	58 (62)	Brabant	54 (333)
Nord-est	65 (197)	Groningen	68 (44)	Hesse	57 (83)	Anvers	52 (233)
Sud	63 (235)	Noordholland	66 (169)	Bayern	56 (160)	Limburg	50 (98)
Centrul	61 (210)	Noordbrabant	60 (142)	Renania de Nord- Westf.	54 (287)	Hainaut	44 (185)
		Zuidholland	59 (237)	Niedersachsen	46 (112)	Liege	43 (141)
		Utrecht	57 (46)	Baden-Württ	44 (141)	Oost-Vlaanderen	42 (189)
		Gelderland	51 (106)	Berlin	42 (33)	Vest-Vlaanderen	40 (151)
		Limburg	51 (87)	Saarland	42 (19)	Luxemburg	30 (33)
		Zeeland	50 (26)	Schleswig-Holstein	36 (41)		

2 Excluderea non-răspunsurilor; Fără Luxemburg sau Irlanda de Nord.

2. Optimism și pesimism

Ultimul dintre grupurile noastre de atitudini identificate prin analiza factorilor a fost caracterizat de un sentiment de satisfacție sau nemulțumire față de societate în ansamblu și față de viață în ansamblu, precum și de un sentiment general de optimism sau pesimism în ceea ce privește transformarea statutului femeilor.

S-ar putea crede că femeile ar fi mai puțin satisfăcute decât bărbații în societate și, în general, în viață, deoarece șansele lor sunt, de fapt, dacă nu în drept, limitate de un număr mare de practici și prejudecăți care nu afectează persoanele de celălalt sex. Cu toate acestea, se pare că majoritatea femeilor se adaptează circumstanțelor sau că societatea le condiționează să accepte aceste constrângeri: Nu există aproape nici o diferență între nivelurile de satisfacție de bărbați și femei.

După cum se arată în tabelul următor, cele mai importante indicii ale satisfacției generale de viață sunt aceleași cu cele care influențează cel mai mult atitudinea față de schimbarea socială în raport cu statutul femeilor: venitul familiei, regiunea, vârsta și preferințele politice. Pentru toate cele nouă țări, sexul este cel mai mic dintre cei zece predictori.

Tabelul 86

Predictori ai satisfacției generale de viață în țările Comunității Europene

(Intervalul de clasificare suivant varianța explicată de fiecare predictor, luând în considerare efectele altor predictori)

	Irlanda (16,9 %) (x)	Luxemburg (15,9%)	Franța (13,8%)	Italia (12,9%)	Țările de Jos (12,8 %)	Germania (11,7%)	Belgia (11,1 %)	Danemarca (8,7%)	Regatul Unit (6,1 %)
1. Venitul familiei	3	1	1	1	6	1	1	4	4
2. Regiunea	1	2	5	2	4	5	3	3	1
3. Vârsta	4	9	3	6	2	3	2	5	2
4. Preferința pentru o parte	5	7	2	3	3	8	6	1	3
5. Statutul familial	10	4	4	7	1	2	5	2	6
6. Profesie	2	10	8	9	5	9	4	6	8
7. Numărul de persoane din gospodărie	6	8	6	5	8	6	10	8	5
8. Reședința în oraș/la țară	8	5	7	8	7	4	8	7	7
9. Nivelul de educație	7	3	10	10	9	7	9	10	10
10. Sexul	9	6	9	4	10	10	7	9	9

(x) Cifrele din paranteze corespund procentului din varianța totală explicat de cei zece predictori din fiecare eșantion național.

Această lipsă a diferențelor de gen este frapantă și ridică provocări semnificative.

În general, după cum s-a arătat în alte studii, sentimentul general de satisfacție în cadrul unui anumit sistem sociocultural, în acest caz un sistem național, variază puțin în funcție de caracteristicile sociale ale respondenților: varianța explicată de cei zece predictori ai noștri este ici de ordinul a 12%, în medie, pentru cele nouă eșantioane naționale. Pe de altă parte, am văzut că nivelul de satisfacție variază foarte mult de la o țară la alta, țările mai mici având un nivel semnificativ mai ridicat de satisfacție decât cele mai mari. În plus, printre predictorii care joacă un rol în fiecare țară, regiunea vine, în medie, imediat după venitul familiei, înainte de vârstă, orientare politică etc.

Este ca și cum percepția satisfacției este un fapt cultural răspândit pe scară largă (și probabil stabil) într-un sistem socio-cultural, sau mai precis rezultatul unei anumite relații între situațiile percepute și aspirațiile concepute. Oamenii știu, de exemplu, că femeile sunt plătite mai puțin decât bărbații, că sunt discriminate social în multe domenii ale vieții. Cu toate acestea, satisfacția generală a ambelor sexe rămâne practic dentică atâta timp cât schimbarea sistemelor de valori și creșterea nivelului aspirațiilor estimate a fi realizabile nu determină, la femei, un sentiment de insatisfacție și o cerere de efecte asupra vieții, ceea ce va duce la o ajustare suplimentară a sentimentului de satisfacție și așa mai departe.¹

Dacă femeile, în ansamblu, nu sunt mai mult sau mai puțin sfatite decât bărbații, este important să se arate că, în ceea ce privește „forma societății”, femeile și bărbații tineri sunt mult mai puțin satisfăcuți decât persoanele în vârstă.

Tabelul 86 a indicat o mică variație a nivelului general de satisfacție în cadrul fiecărei țări. Cu toate acestea, astfel cum se arată în tabelul 87, există o variație mult mai mare între țări, în funcție de domeniul de satisfacție în cauză. Unele țări ocupă un loc înalt pentru aproape toate domeniile de satisfacție, în timp ce

1 A se vedea Ronald INGLEHART: Priorități de valoare. Satisfacție subiectivă și potențial de protest în rândul publicului occidental”. Lucrare pregătită pentru reuniunea anuală din 1975 a Asociației Americane de Științe Politice, San Francisco. septembrie 1975.

alte ocupă un loc relativ scăzut. Danezii, de exemplu, sunt unul dintre primii zece regi în fiecare oră, în timp ce francezii și în special italienii ocupă aproape întotdeauna unul dintre ultimii trei.

Nivelurile relativ ridicate sau scăzute de satisfacție par să fie constante în fiecare țară, cel puțin în perioada 1973-1975, pentru care sunt disponibile date comparabile (tabelul 88).

Consecvența acestor constatări sugerează că avem de-a face aici cu o caracteristică profundă a diferitelor culturi naționale (și poate regionale), dar datele lipsesc încă pentru a dovedi acest lucru.¹

1 Pentru 1973, a se vedea „Satisfacția și nemulțumirea față de condițiile de viață din statele membre ale Comunității Europene”. Bruxelles, iunie 1974.

Tabelul 87

Satisfacție și fericire în țările Comunității Europene

(Range de clasificare a diferitelor țări, în funcție de scorul lor mediu pentru fiecare item)¹

	Danmark	Belgia	(Irlanda de Nord)	Nederland	Luxemburg	Irlanda	Marea Britanie	Deutschland	Franța	Italia
Satisfacție cu										
Viața pe care o ducem (11 grade)	1	4	2	7	5	3	6	8	9	10
Viața pe care o ducem (4 grade)	1	2	3	4	7	5	6	8	9	10
- nivelul de trai	1	2	4	3	5	7	6	8	9	10
Fericirea (3 grade)	1	2	6	3	4	9	5	8	7	10
Satisfacție cu										
- cum să utilizați timpul liber	1	5	2	4	7	3	6	8	9	10
- timpul disponibil	3	4	5	2	6	1	7	9	8	10
- venituri	1	4	3	2	5	6	7	8	9	10
Relațiile cu oamenii	3	5	2	10	6	1	4	7	8	9
- casa	3	4	1	6	5	1	7	8	9	10
Locul în care locuiți	2	4	3	5	5	6	6	9	9	8
Forma societății	5	3	9	6	1	6	7	2	8	10
Funcționarea democrației	5	3	9	4	2	6	8	1	7	10

¹ Cu excepția cazului în care se specifică altfel, toate elementele au fost măsurate pe o scară de 11 grade, variind de la 0 la 10.

Tabelul 88

Satisfacția și fericirea în țările Comunității, ca urmare a diferitelor măsuri din 1973 și 1975

(Scoruri medii pentru fiecare țară)¹

		Satisfacția cu viața				Fericirea	
	septembrie 1973 (scala de 4 grade)		Mai 1975 (scară de 4 grade)		Mai 1975 (scară de 11 grade)		Mai 1975 (scară de 3 grade)
Danmark	3,5	Danmark	3,5	Danmark	8,3	Danmark	2,4
Irlanda	3,4	Belgia	3,3	Irlanda	8,2	Belgia	2,3
Belgia	3,3	Nederland	3,3	Belgia	7,8	Nederland	2,2
Nederland	3,3	Irlanda	3,2	Luxemburg	7,7	Luxemburg	2
Luxemburg	3,3	Marea Britanie	3,2	Nederland	7,5	Irlanda	1,9
Marea Britanie	3,2	Luxemburg	3	Marea Britanie	7,5	Marea Britanie	1,9
Deutschland	3	Deutschland	2,9	Deutschland	7	Deutschland	1,9
Franța	2,9	Franța	2,9	Franța	6,7	Franța	1,9
Italia	2,7	Italia	2,6	Italia	6,3	Italia	1,6

Cu toate acestea, există un element important de discontinuitate în ceea ce privește nivelurile de satisfacție ale țărilor comunitare.

O examinare atentă a rezultatelor sugerează că există probabil două tipuri de satisfacție care variază cu o anumită independență de la unul la altul. Într-o anumită țară, oamenii pot avea același nivel sau aproape același nivel de satisfacție generală în comparație cu alte țări din Comunitate, dar se află într-o poziție diferită în ceea ce privește două aspecte ale existenței: „forma societății” și „funcționarea democrației”. Populația Irlandei de Nord, de exemplu, este în general ridicată în majoritatea domeniilor de satisfacție, dar foarte scăzută în societate și democrație; Germanii au un caz invers.

Nu numai că satisfacția cu aceste două domenii variază independent de alte aspecte ale existenței, dar arată o evoluție interesantă în timp, care contrastează cu stabilitatea formelor mai globale de satisfacție.

Tabelul 89 prezintă scorurile de satisfacție din diferite țări în ceea ce privește „forma societății”. În majoritatea țărilor, publicul pare să fi început un declin în acest domeniu din 1973 până în 1975. Germania pare a fi un exception frapant, trecând de pe locul cinci pe primul loc; această creștere se datorează unei creșteri a nivelului de satisfacție a germanilor, ci unei scăderi bruște în alte țări.

¹ Pentru scara de 4 grade: 4 = „Foarte mulțumit” și 1 = „Nemulțumit deloc”; pentru scara de 11 grade, 10 = „Foarte mulțumit” și 0 = „Nemulțumit deloc”; Pentru întrebarea despre fericire, alegerea a fost între „Cu adevărat fericit” (3), „Destul de fericit” (2), „Nu prea fericit” (1).

Tabelul 89

Satisfacția față de "forma societății în care trăim" în 1973 și 1975¹

	1973		1975	
	Scală de 4 grade	Echivalență peste 11 grade		Scală de 11 grade
Belgia/Belgia	2,91	6,99	Luxemburg	6,58
Luxemburg	2,88	6,92	Deutschland	6,41
Irlanda	2,78	6,68	Belgia/Belgia	6,38
Danmark	2,68	6,44	Irlanda	6,02
Deutschland	2,61	6,27	Danmark	5,88
Nederland	2,56	6,15	Nederland	5,95
Marea Britanie	2,48	5,96	Marea Britanie	5,14
Franța	2,33	5,6	Franța	4,72
Italia	2,13	5,12	Italia	3,31

1 Acest tabel este orientativ, nu este sigur că răspunsurile date pe o scară de 4 grade, chiar convertite aritmetic, sunt strict comparabile cu răspunsurile date pe o scară de 11 grade.

Concluzii

În cele din urmă, atitudinile și aspirațiile pe care le-am identificat și măsurat în această primă cercetare majoră privind femeile și bărbații din Europa exprimă în principal aspirațiile față de societatea globală și atitudinile față de schimbările sociale. Tensiunile subiacente sunt mai puțin între sexe decât între generații, mai puțin între „femiști” și „antifemiști” decât între, pe de o parte, activiștii schimbării (aproximativ o treime din public), ei înșiși, eventual întăriți de cei pe care i-am numit moderați (puțin sub 20 % din public) și, pe de altă parte, o minoritate de oponenți ai schimbării (și 20 %), restul publicului împărțind doi împotriva unuia dintre cei adaptați și indiferenți.

Promovarea femeilor și schimbarea în societate: Aceasta este, probabil, aceeași dezbatere și aceeași luptă.

Observații

(Pierre Dieumegard)

Documentul original este disponibil pe site-ul Eurobarometrului (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/63>) în trei limbi, engleză, franceză și germană. Versiunea în limba franceză (<https://webgate.ec.europa.eu/ebsm/api/public/deliverable/download?doc=true&deliverableId=51062>) a servit drept bază, dar pentru părțile greu de citit versiunile în limbile engleză și germană au fost utile.

În versiunea originală în limba franceză, numele țărilor erau în limba națională a țării, iar în franceză și olandeză pentru Belgia. Acest lucru a fost reținut pentru acest document, deși este probabil să existe probleme de traducere prin traduceri automate.

Evoluții tehnologice: Era vremea mașinilor de scris și a șabloanelor.

Analizând documentul original, observăm evoluția rapoartelor Eurobarometru în ultimii 50 de ani. La acea vreme, o mașină de scris a fost folosită pentru a înțepa șabloane: a fost lung și a fost dificil să se corecteze erorile de dactilografie. Apoi, cu mașina roneoter, cerneala ar putea trece prin găurile din șablon pentru a merge la foaia de hârtie. Rezultatul a fost textul doar în negru pe un fundal alb. Nu am putut face grafice. Pentru a pune la dispoziție documentul în format pdf pe site-ul Eurobarometru, aproape 40 de ani mai târziu, a fost necesară scanarea documentului tipărit pentru a face imaginile adunate în documentul în format pdf.

În cele din urmă, acest document scanat a fost trecut în software-ul de recunoaștere automată a caracterelor (PDF-Xchange Editor și Tesseract). Rezultatul conținea diverse erori, din cauza literelor slab tipărite și a petelor mici de pe hârtie. Marea majoritate a erorilor au fost corectate în ceea ce privește formatarea acestui document, dar este posibil/probabil că au mai rămas unele erori.

În 1975, o mașină de scris avea un singur font: nu exista nicio posibilitate de caractere aldine sau cursive și toate aveau aceeași dimensiune.¹ Pentru a evidenția anumite cuvinte din titluri, obiceiul era de a capitaliza caracterele. Dar sistemele de traducere automată tind să traducă greșit cuvintele în majuscule, motiv pentru care în acest document titlurile sunt adesea în majuscule, spre deosebire de documentul original.

Modificări ale stilului de redactare: Acesta a fost momentul în care editorii s-au gândit (și și-au arătat gândurile)

Prima notă de subsol indică în mod clar autorii raportului. Autorul principal este Jacques-René Rabier, iar unele părți au fost scrise de specialiști (Hélène Riffault, Margaret și Ronald Inglehart). Știm cine ce a făcut și cine poate fi învinovățit dacă suntem nemulțumiți de raport. Se afirmă că acest raport „nu angajează în niciun fel responsabilitatea Comisiei Europene”: nu este un tratat internațional ale cărui guverne diferite au cântărit fiecare cuvânt și fiecare virgulă, este un raport de cercetare.

Cincizeci de ani mai târziu, situația este foarte diferită. Eurobarometrul continuă să publice rapoarte pe aceleași teme, de exemplu, în decembrie 2024 a fost publicat un raport Eurobarometru privind stereotipurile de gen (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2974> numai în limba engleză; pentru traducerea voluntară în alte limbi, a se vedea https://europokune.eu/articolul_35/2024sp545stergen). Chiar înainte de introducere, de pe a doua pagină (partea din spate a paginii de copertă) se spune, de asemenea, că documentul nu reprezintă punctele de vedere ale Comisiei Europene și că interpretările și opiniile sunt doar ale autorilor.

Dar cine sunt autorii acestui raport din decembrie 2024? Acest lucru nu este marcat nicăieri în text. Când se uită la proprietățile documentului, se citește pe linia autorului documentului: Direcția Generală Justiție și Consumatori. Nu există nume uman.

În raportul din 1975, există idei, opinii, ipoteze, care sunt uneori verificate de statistici, dar care sunt uneori concepții greșite sau stereotipuri care sunt respinse de statistici.

1 Mașinile de scris cu bile existau deja în 1975, iar tipul de caractere putea fi schimbat prin schimbarea mingii, dar acest lucru a necesitat câteva secunde de manipulare.

Un exemplu (de la paragraful I-1) este presupusa religie majoritară în diferite țări (pagina 10)

În mod logic, se poate deduce că problema este considerată deosebit de importantă în țările în care problema este considerată nerezolvată. Toate sunt țări cu tradiție catolică.

Cu toate acestea, ar trebui remarcat faptul că Belgia, deși este o țară cu tradiție catolică, se situează mai mult de partea țărilor în care problema nu este considerată a fi foarte importantă, într-o poziție apropiată de media comunitară.

Chiar dacă există o notă de subsol care indică faptul că nu există nicio legătură de cauzalitate, se afirmă în continuare că există țări considerate a fi „catolice”. În prezent, un astfel de tip de discurs ar fi considerat inadecvat. Pe de o parte, nu numai catolicii din țară, pe de altă parte, pot fi văzuți ca stigmatizând un grup pe baza unei presupuse religii și nu întotdeauna țările în care o problemă este considerată nerezolvată sunt țările în care problema este cea mai gravă.

Puțin mai departe, în ceea ce privește viteza schimbării (pagina 19) putem citi:

În Italia, 30% dintre bărbați și femei sunt de acord că lucrurile merg prea repede mai frecvent decât în altă parte, dar, desigur, cei mai în vârstă și mai puțin educați sunt cei care sunt cel mai probabil să spună acest lucru.

„Bineînțeles” poate fi interpretat ca un semn de dispreț pentru cei mai în vârstă și mai puțin educați, ceea ce este nepotrivit să spunem în secolul XXI.

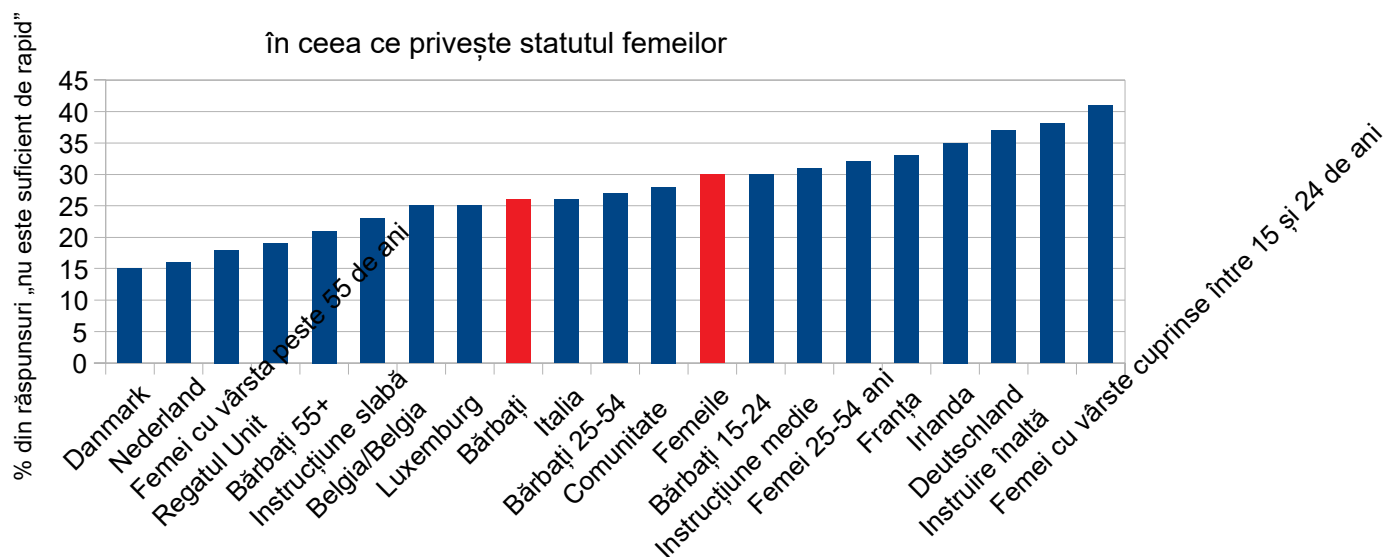
În raportul din 2024, nu există niciuna dintre acestea. Textul este foarte lin, fără alte opinii afirmate în afară de faptul că cetățenii Uniunii Europene sprijină politica Comisiei Europene.

Din fericire, în raportul din 2024, există diagrame și hărți care stimulează imaginația și gândirea cititorilor.

Unele grafice care fac posibilă vizualizarea datelor din 1975

Viteza schimbării

Lucrurile nu se schimbă destul de repede.

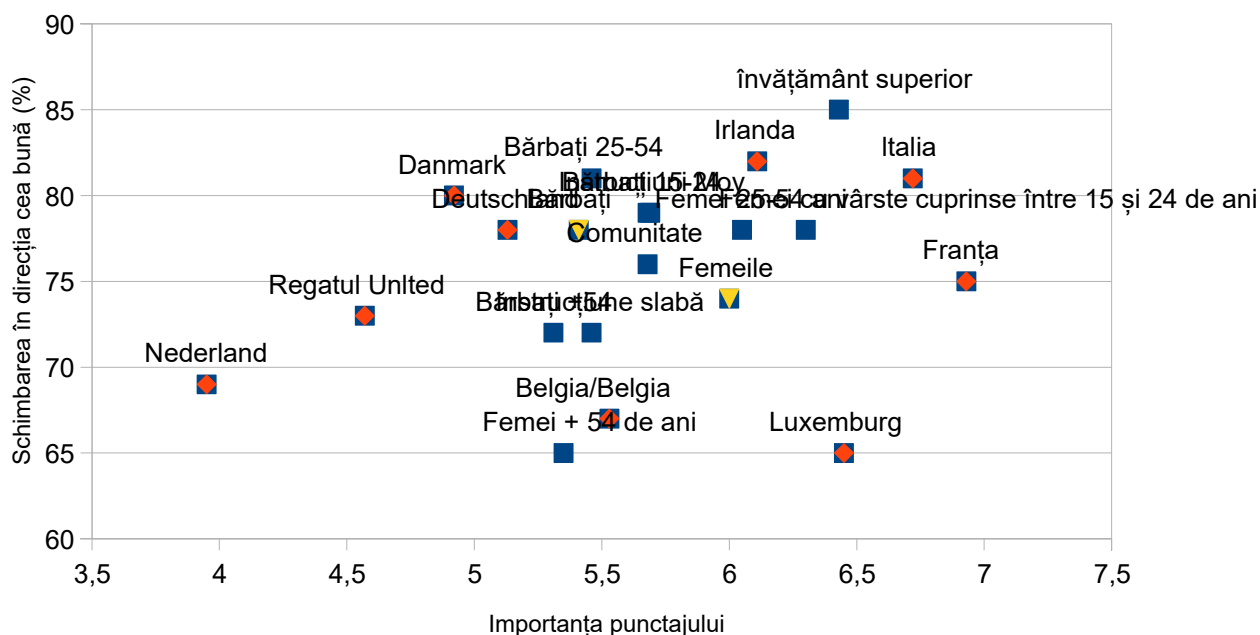
Se poate observa că, în medie, opiniile bărbaților și femeilor nu sunt foarte diferite: Doar patru puncte procentuale. Pe de altă parte, opiniile diferă foarte mult de la o țară la alta: 15% din populația Danemarcei consideră că schimbarea este prea lentă, dar 37% din populația Germaniei, de peste două ori mai lentă.

Importanța și semnificația schimbării

Tabelul 1 (pagina 9) conține punctajele pentru importanța problemei statutului femeilor (10 pentru importanță ridicată, 0 pentru importanță zero).

Tabelul 4 conține procentajele răspunsurilor la întrebare: Este aceasta o schimbare pe calea cea bună sau pe calea cea rea?

Se poate realiza un grafic care să prezinte răspunsul diferitelor grupuri (țara, sexul, vârsta, nivelul de educație).

Punctele care reprezintă țările sunt în roșu, cele care reprezintă grupurile sociale sunt în albastru, cu excepția celor două grupuri „Bărbați” și „Femei”, care au un triunghi galben în pătratul albastru.

Se poate observa că nu există o mare diferență de opinie între bărbați și femei.

Femeile acordă un pic mai multă importanță problemei statutului femeilor, dar mai puțini consideră că schimbarea este în direcția cea bună.

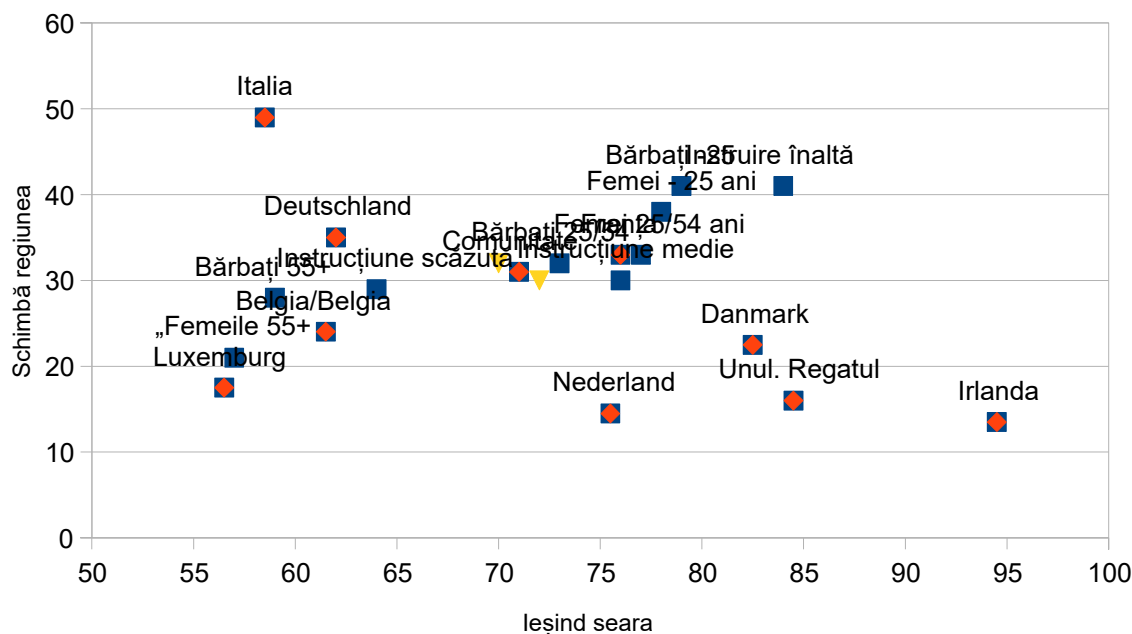
Persoanele cu un nivel ridicat de educație acordă o mare importanță problemei și constată că schimbarea merge în direcția cea bună.

Și există o foarte mare dispersie a opiniilor naționale: de la 4 la 7 pentru punctajul de importanță și de la 65 la aproape 80 pentru avizul privind viteza schimbării.

În situații concrete, opiniile naționale sunt, de asemenea, foarte dispersate.

Tabelul 25 (pagina 46) prezintă rezultatele întrebărilor „Considerați că este normal ...? O situație specifică sau alta, de exemplu „că o femeie iese seara fără soț pentru a participa la o reuniune” și „că o femeie își încurajează soțul să își schimbe locul de muncă deoarece i se oferă o situație mai bună într-o altă regiune decât cea în care locuiesc”.

Se poate face un grafic care să arate răspunsurile pozitive la aceste două întrebări.

Răspunsurile bărbaților și femeilor (triunghiuri galbene) sunt foarte asemănătoare. La fel ca în graficul anterior, se poate observa că persoanele cu un nivel ridicat de educație răspund puternic „da” la ambele propuneri, în timp ce femeile de peste 55 de ani răspund mai des negativ.

Și diferitele țări (cu roșu) au încă opinii naționale foarte diferite. Cincizeci de ani mai târziu, în sondajele Eurobarometru din 2025, vedem același lucru: opiniile depind mai mult de țara în care trăiești decât de sex, vârstă sau grupuri sociale (în general). Cu alte cuvinte, nu există o opinie publică la nivelul UE: există doar opinii naționale, deoarece diferitele popoare nu comunică între ele. Pentru a avansa către o mai bună integrare europeană, oamenii trebuie să fie în măsură să comunice între ei, să facă schimb de informații și de opinii cu vecinii lor. Este nevoie de un limbaj comun pentru a dezbate. Avem nevoie de esperanto.

În concluzie, trebuie să-i mulțumim lui Jacques-René Rabier și celorlalți autori ai acestui raport pentru că au scris raportul într-un mod interesant, cu opinii uneori discutabile, dar prezentând metodele utilizate pentru a încerca să verifice ipotezele prezentate.

ANEXE

I. Numele institutelor de anchetă și datele interviurilor

Belgia/Belgia	DIMARSO (Grupul INRA)	9 - 20 mai 1975
Luxemburg	„	15 - 27 ""
Danmark	GALLUP MARKEDSANALYSE	3 - 11 ""
Deutschland	EMNID-INSTITUT	12-13 ""
Franța	INSTITUTUL DE AVIZ PUBLIC DIN FRANȚA (IFOP)"	12 - 20 ""
Irlanda	SUPRAVEGHERI DE PIAȚĂ A IRISHULUI	1 - 16 ""
Italia	ISTITUTO PER LE RICERCHE STATISTICHE E L'ANALISI DELL'OPINIONE PUBBLICA (DOXA) (în limba engleză)	9 - 23 ""
Nederland	NEDERLANDS INSTITUUT VOOR DE PUBLIEKE OPINIE (NIPO) (în limba engleză)	20 „-”
Regatul Unit	POLLUL DE GALLUP	9 - 20 ""

II. Note tehnice

1. Se reamintește sectoruluică, în anchetele prin sondaj, trebuie luată în considerare o anumită marjă pentru eroarea de eșantionare. În cazul eșantioanelor de ordinul a 1 000 de respondenți, diferențele procentuale sub 5 % nu ar trebui, în mod normal, să fie considerate semnificative din punct de vedere statistic.

2. În toate tabelele, rândul sau coloana „Comunitatea Europeană” indică media pentru toate persoanele angajate în cele nouă țări, media ponderată în funcție de populația cu vârsta de cel puțin 15 ani din fiecare țară:

	Mii	%
Belgia/Belgia	7492	3.91
Danmark	3804	1.99
Deutschland	47052	24.55
Franța	38420	20.05
Irlanda	2031	1.06
Italia	40601	21.19
Luxemburg	262	0.14
Nederland	9554	4.98
Regatul Unit	42412	22.13
	191628	100.00

3. Toate datele referitoare la acest sondaj sunt depuse la "Arhivele belgiene pentru științele sociale" (Van Evenstraat 2A, B-3000 Leuven). Acestea sunt puse la dispoziția organizațiilor membre ale Consorțiului European pentru Cercetare Politică (Essex), Inter-University Consortium pentru Political Research (Michigan) și a cercetătorilor interesați decercetare.